

**АПЕЛАЦИОНЕН СУД
ШТИП**

БИЛТЕН

Бр. 13

Февруари 2021

Штип

БИЛТЕН

Бр. 13

**Февруари 2021
Штип**

СОДРЖИНА

ВОВЕД	1
КРИВИЧЕН ОДДЕЛ	2
КРИВИЧЕН ЗАКОНИК	2
ЗАКОН ЗА КРИВИЧНА ПОСТАПКА	8
ГРАЃАНСКИ ОДДЕЛ	17
ТРГОВСКИ СПОРОВИ	17
СПОРОВИ ОД РАБОТНИ ОДНОСИ	27
СПОРОВИ ОД ИМОТНИ ОДНОСИ	35
ЗАКЛУЧОЦИ од работната средба на кривичните оддели на Апелационите судови во Република Северна Македонија и Врховниот суд на РСМ за воедначување на судската практика, одржана на 28-30 11.2019 година во Струга	59
ЗАКЛУЧОЦИ од работната средба на граѓанските оддели на Апелационите судови во Република Северна Македонија и Врховниот суд на РСМ за воедначување на судската практика, одржана на 28-30 11.2019 година во Струга	61
ЗАКЛУЧОЦИ од Врховен суд на РСМ од работната средба на граѓанските оддели на Апелационите судови во Република Северна Македонија и Врховниот суд на РСМ за воедначување на судската практика, одржана на 28-30 11.2019 година во Стругауга	67
Избор на содржини од пресуди на Европскиот суд за човекови права	69

ВОВЕД

Апелациониот суд во Штип, во согласност со член 72 став 3 од Судскиот деловник (Службен весник бр. и 66/2013 од 09.05.2013 год.) како и досегашната практика, го приготви и издава Билтен бр.13 на својата судска пракса.

Билтенот е поделен на две области, кривичен и граѓански оддел.

Во кривичниот оддел се опфатени одлуки од областа на Кривичниот законик и Законот за кривична постапка.

Во граѓанскиот оддел се опфатени одлуки од имотните и семејните односи и одлуки од трговските и работните спорови.

Билтенот содржи обработени 29 одлуки, од кои 8 се од кривичната и 16 од граѓанската област.

Објавените одлуки ја одразуваат праксата на Апелациониот суд во Штип се одлуки кои биле на одлучување по вонреден правен лек во Врховен суд на РСМ.

Во билтенот се објавени и заклучоците од работната средба на Апелационите судови и Врховниот суд на Република Северна Македонија за воедначување на судската практика, одржана 28-30 Ноември 2019 година во Струга, како и избор на содржини од пресуди на Европскиот суд за човекови права.

Во изработката на билтенот учествувале:

Корнелија Давчева – Претседател на кривичен оддел

Сузана Здравева – Претседател на оддел за судска пракса, судија во граѓански оддел

Зоранчо Мицевски – В.Д. Претседател на АС Штип

Светлана Јованова – судија во граѓански оддел

Данка Ристова – судија во кривичен оддел

Ефимија Кралева – судски соработник во граѓански оддел

Техничка обработка:

Елизабета Џонова – Раководител на одделение за информатика

Претседател на судот

Корнелија Давчева

КРИВИЧЕН ОДДЕЛ

КРИВИЧЕН ЗАКОНИК

1. Кај кривичното дело „Напад врз службено лице при вршење работи на безбедноста“ од чл.383 ст.2 в.в. со ст.1 од КЗ, удирањето со раце по полициското возило, удирањето со вратата на возилото по полицискиот службеник и удирањето со ташна спрема полицискиот службеник, претставуваат дејствие на извршување – малтретирање на полициските службеници, со што се остварува законското битие на кривичното дело од чл.383 ст.2 в.в. со ст.1 од КЗ.

Од образложението:

Со пресуда на Основен суд Штип К.бр.362/18 од 07.03.2019 година, обвинетата била огласена за виновна за кривично дело - „Напад врз службено лице при вршење работи на безбедноста“ од член 383 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, за кое кривично дело и е изречена алтернативна мерка - Условна осуда, така што и е утврдена казна затвор во траење од 6 - шесеци и е одлучено дека истата нема да се изврши доколку во рок од 1 година по правосилноста на пресудата обвинетата не стори ново кривично дело.

Обвинетата била задолжена да плати паушал на судот во износ од 8.000,00 денари, како и трошоци на кривична постапка во износ од 21.500,00 денари, а се во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата. Согласно член 89 и член 93 став 1 од Законот за кривичната постапка, обвинетата била задолжена да плати и трошоци на постапката на оштетените Јонче Симонов и Горан Николов во износ од 41.878,00 денари, во рок од 15 дена по приемот на пресудата. Согласно член 98 од Законот за кривичната постапка, оштетениот Јонче Симонов преку полномошник адвокат Мите Левков од Штип, за остварување на имотно - правното побарување бил упатен на спор.

Против првостепената пресуда жалба изјавила обвинетата преку бранителот Благоја Пандовски адвокат од Скопје.

Со пресуда на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.179/19 од 11.09.2019 година, жалбата изјавена од обвинетата преку бранител Благоја Пандовски, адвокат од Скопје е уважена, пресудата на Основен суд Штип К.бр.362/18 од 07.03.2019 година, е преиначена и Обвинетата Јанка Павлова од Р. е ослободена од обвинение согласно член 368 точка 1 од Законот за кривичната постапка („Службен весник на РМ“ број 15/05 од 07.03.2005 година - пречистен текст), да сторила кривично дело - „Напад врз службено лице при вршење работи од безбедноста“ од член 383 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, бидејќи делото за кое се обвинува обвинетата не е кривично дело според законот.

Согласно член 93 став 1 од Законот за кривичната постапка, кривичните трошоци на постапката е одлучено да паднат на товар на Буџетските средства, а согласно член 102 став 3 од Законот за кривичната постапка, оштетените Јонче Симонов и Горан Николов за остварување на имотно - правното побарување се упатени на спор.

По правосилноста на пресудата, Јавниот обвинител во Јавното обвинителство на Република Северна Македонија до Врховниот суд на Република Северна Македонија поднел барање за заштита на законитоста КОЗ.бр.171/19 од 13.02.2020 година, против пресудата на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.179/19 од 11.09.2019 година, поради сторена суштествена повреда на одредбите на кривичната постапка од член 355 став 1 точка 11 од Законот за кривичната постапка, поради повреда на Кривичниот законик од член 356 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка во врска со член 383 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик.

Врховниот суд на Република Северна Македонија со пресуда Кзз.бр.4/2020 од 02.07.2020 утврдил дека Барањето за заштита на законитоста е основано и прифатил дека со донесената пресуда Апелациониот суд во Штип сторил повреда на чл.381 ст.1 т.11 од ЗКП и повреда на КЗ од чл 382 ст.1 т.1 од ЗКП в.в. со чл 383 ст.2 в.в. со ст.1 од КЗ во корист на обвинетата.

Ова од причина што и покрај тоа што обвинетата со поднесеното обвинение не се обвинува дека се заканувала со употреба на оружје или друго опасно орудие или затоа што телесно ги повредила полициските службеници, туку дека делото го сторила со малтретирање, била ослободена за превземените дејствија на малтретирање на полициски службеници, бидејќи во образложението на пресудата судот констатирал дека во дејствијата кои се ставаат на товар на обвинетата не се содржани елементите на законското битие на кривичното дело од член 383 став 2 од Кривичниот законик, а женската ташна не претставува опасно орудие и не е подобна за нанесување на телесна повреда.

Кривичното дело од член 383 став 2 во врска со став 1 од КЗ го врши лице кое што при извршување на делото од став 1 се заканува со употреба на оружје или друго опасно орудие, го малтретира или го навредува службеното лице, или лицето кое помага или телесно го повреди.

Потешкиот, квалификаторен облик на законското битие на кривичното дело - „Напад на службено лице при вршење работи на безбедноста“ од член 383 став 2 од Кривичниот законик, се остварува според начинот на извршување, видот и карактерот на превземените дејствија, времетраењето и интензитетот на истите, како и тежината на настапената последица, а со остварување на било кое дејствие од наведените, со оглед дека се алтернативно пропишани.

Исто така, со оглед дека како квалификаторен облик од член 383 став 2 од Кривичниот законик, е пропишано и „малтретирањето“ на службено лице, кое како дејствие на извршување е опишано во обвинението, а во образложението во второстепената пресуда е наведено дека нема опис на суштинските елементи на потешкиот облик на кривичното дело од член 383 став 2 од Кривичниот законик, сторена е повреда и на Кривичниот законик од член 382 став 1 точка 1 од Законот за кривичната постапка во врска со член 383 став 2 во врска со став 1 од Кривичниот законик, во корист на обвинетата.

Од сето изнесено погоре Врховен суд на РСМ констатирал дека обвинетата предметното кривично дело го сторила со „малтретирање“ - удирање со раце по полициското возило, удирање со вратата од возилото на полицискиот службеник и удирање со ташната спрема полициските службеници, кои сторени дејствија претставуваат, исто така, остварување на законското битие на кривичното дело - „Напад врз службено лице при вршење на работи на безбедноста“ од став 2 на член 383 во врска со став 1 од КЗ.

**Пресуда на Апелационен суд Штип Кж.бр.179/19 од 11.09.2019 година.
Пресуда на Врховен суд на Република Северна Македонија
Кзз.бр.4/20 од 02.07.2020 година.**

2. Првостепениот суд, правилно го применил КЗ, кога прифатил дека во дејствијата на обвинетата се содржани сите законски елементи на кривичното дело „Убиство“ од чл.123 ст.2 т.1 в.в. со чл.19 од КЗ, и дека обвинетата не сторила кривично дело „Убиство од небрежност“ од чл.126 од КЗ в.в. со чл.16 ст.2 в.в. со ст.1 од КЗ и в.в. со чл.19 од КЗ, бидејќи во конкретниот случај се работи за примена на подмолен начин при преземањето на противправните дејствија на обвинетата, обвинетата дејствијата на извршување ги преземала потајно и прикриено, доведувајќи го оштетениот во беспомошна состојба, користејќи ја неговата доверба.

Од образложението:

Со првостепената пресуда на Основниот суд во Струмица обвинетата била огласена за виновна за кривично дело „Убиство“ од чл.123 ст.2 т.1 в.в. со чл.19 од КЗ и била осудена на казна затвор во траење од 6 (шест) години, во која е засметано и времето поминато во притвор, како и притворот определен по објавувањето на пресудата до правосилноста на истата. Обвинетата била задолжена да плати трошоци на кривичната постапка во износ од 183.860,00 денари, од кој износ сума од 82.560,00 денари да бидат исплатени на бранителот на обвинетата, поставен по службена должност во текот на истрагата.

Апелациониот суд во Штип со пресудата КЖ-401/2019 од 16.01.2020 год. жалбата изјавена од Основниот јавен обвинител од Струмица и од обвинетата преку нејзиниот бранител ги одбил како неосновани, а првостепената пресуда ја потврдил.

По правосилноста на пресудата осудената преку нејзиниот бранител поднела барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, поради повреда на одредбите од ЗКП и повреда на Кривичниот Законик.

Во барањето се наведува дека осудената на оштетениот во кафето критичниот ден му ставила две таблети со сина боја, што го признала пред судот, а кои таблети и биле дадени од друго лице во една прилика во с.Моноспитово, со цел осудената да може да остане бремена. До нарушување на здравствената состојба на оштетениот не дошло поради труење со Хербивит Моносан Херби, туку поради предозираност од таблети Моносан. Се наведува дека осудената немала намера да го лиши од живот оштетениот, била во стварна заблуда дека со тоа што оштетениот ќе ги испие таблетите ќе придонесе тие да имаат деца со оштетениот, кој е нејзин брачен другар. Судот не ја утврдил умислата кај осудената, дека таа сакала и имала намера да го лиши од живот, со оглед дека ги нема утврдено ниту својствата на хербицидот Моносан, каков е по боја и какви симптоми се јавуваат од неговата употреба и какви оштетувања може да предизвика. Во барањето се наведува дека осудената немала посебен мотив да го лиши од живот оштетениот, поради тоа што иако тие немале деца, живееле со оштетениот во хармонија 9 години. Ако таа имала умисла да го лиши од живот оштетениот, не би се јавила на телефон за да побара помош од соседите да го

однесат оштетениот бо болница, и не би ги оставила филџаните неизмени, туку би се ослободила од истите. Според подносителот на барањето требало да биде применет чл.126 в.в. со чл.16 ст.2 в.в. со чл.19 од КЗ.

Во конкретниот случај не постои повреда на КЗ на штета на осудената, како што всушност сака да се прикаже во поднесеното барање. Во дејствијата кои се опишани во изреката на првостепената пресуда неспорно се содржани сите законски елементи на кривичното дело „Убиство“ од чл.123 ст.2 т.1 в.в. со чл.19 од Кривичниот Законик. Законското битие на ова кривично дело е лишување од живот на друго лице на свиреп или подмолен начин. Станува збор за подмолен начин, бидејќи осудената дејствието на извршување го презела потајно и прикриено, односно со доведување на оштетениот во беспомошна состојба, кога ја искористила неговата доверба. Првостепениот суд за да ја утврди правилно фактичката состојба и правилно да го примени КЗ, во текот на постапката извел бројни докази, од кои неспорно ја утврдил динамиката и редоследот на случување на целиот кривично-правен настан, како и дејствијата на извршување од страна на осудената.

Наводите на одбраната дека осудената употребила апчиња за плодност, без да го знае составот на апчињата и дека била во заблуда по однос на составот и карактерот на супстанцата, која ја ставила во кафето на оштетениот, немала умисла да го лиши од живот оштетениот, при што наведнувајќи дека поради тоа треба да биде применет чл.126 в.в. со чл.16 ст.2 в.в. со чл.19 од КЗ, се неосновани. Ова од причини што дејствието со кое се остварува кривичното дело „Убиство од небрежност“ се разликува од дејствието кај обичното кривично дело „Убиство“, бидејќи не се презема со цел лицето да биде лишено од живот, туку со друга намена, а резултатот е лишување од живот. Од небрежност може да се изврши само кривичното дело „Убиство“ од чл.123 ст.1 од КЗ, но не и квалификуваните убиства од чл.123 ст.2 од Кривичниот Законик, бидејќи тие се извршуваат само со умисла.

Пресуда на Апелационен суд Штип Кж.бр.401/19 од 16.01.2020 година.

Пресуда на Врховен суд на Република Северна Македонија Квп2.бр.41/2020 од 14.10.2020 година.

3. Првостепениот суд правилно го применил КЗ, кога утврдил дека во дејствијата на обвинетата се содржани сите законски елементи на кривичното дело „Оштетување туѓи права“ од чл.246 ст.2 од КЗ, кога обвинетата претходно била задолжена со правосилни и извршни пресуди на Основниот суд Свети Николе К.бр.105/17 од 02.02.2018 год. и К.бр.113/17 од 30.03.2018 год. на оштетениот да му плати трошоци во постапката во износ од 57.126,00 денари и 26.208,00 денари, но и покрај тоа обвинетата склучила договор за купопродажба на половно ПМВ марка БМВ 530 D како продавач, на кој начин ја загрозила својата имотна состојба и ја спречила можноста за исплата на паричното побарување спрема оштетениот – нејзин поранешен брачен другар, со што го спречила доверителот да го наплати своето парично побарување во постапка за извршување.

Од образложението:

Со пресуда на Основниот суд Свети Николе К.бр.33/19 од 29.10.2019 год. обвинетата е огласена за виновна дека сторила кривично дело „Оштетување туѓи права“ од чл.246 ст.2 од КЗ, па согласно овој член и членовите 4, 32, 38, 39, 48, 48-а, 49 и 50 од Кривичниот Законик и е изречена алтернативна мерка – условна осуда, со утврдена парична казна од 25 дневни глоби, висината на една дневна глоба е определена на 10 евра, во денарска противвредност од 615,00 денари, односно вкупен износ на паричната казна е 15.375,00 денари, при што утврдената парична казна во износ од 15.375,00 денари е одлучено дека нема да се изврши доколку во рок од 1 (една) година по правосилноста на пресудата обвинетата не стори ново кривично дело. Обвинетата е задолжена да плати пашал на судот во износ од 2.500,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата. Обвинетата е задолжена на оштетениот Панче Мијалковски од Свети Николе да плати трошоци на постапката во износ од 35.282,00 денари, за награда и нужни издатоци на полномошникот на оштетениот, адвокат Јанче Јаневски од Свети Николе, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата.

Со пресуда на Апелационен суд Штип КЖ-407/19 од 08.01.2020 год. жалбата изјавена од обвинетата преку нејзиниот бранител, адвокат Димче Поцков од Свети Николе била одбиена како неоснована, а пресудата на Основниот суд Свети Николе К.бр.33/19 од 29.10.2019 год. е потврдена.

Јавниот обвинител на Јавното обвинителство на Република Северна Македонија против првостепената и против второстепената пресуда подигнал барање за заштита на законитоста поради повреда на Кривичниот Законик, во смисла на чл.416 ст.1 т.1 од Законот за кривична постапка в.в. со чл.244 ст.2 од КЗ.

Правилно од страна на првостепениот и второстепениот суд е утврдено дека и покрај фактот дека против обвинетата постоеле правосилни извршни пресуди, таа со склучување на договор за купопродажба со сведокот Николче Спирковски, ја загрозила својата имотна состојба и со тоа ја спречила можноста за исплата на паричното побарување спрема доверителот – оштетениот Панче Мијалковски, нејзин поранешен сопруг, на кој начин го спречила доверителот да го наплати своето парично побарување во постапка за извршување.

Правилно е утврдена кривичната одговорност на обвинетата за стореното кривично дело од страна на првостепениот суд, од причина што со правосилни извршни пресуди на Основниот суд Свети Николе обвинетата била задолжена на оштетениот Панче да му плати трошоци на постапката во износ од 57.126,00 денари и во износ од 26.208,00 денари.

Видно од списите по предметот, во текот на месец Мај 2018 год. обвинетата објавила оглас за продажба на ПМБ БМВ 530 D, со регистарски ознаки SN 0969 AB, кое единствено како имот го поседувала во своја сопственост. На 29.05.2018 год. Обвинетата како продавач од една страна склучила договор за купопродажба на половното ПМБ марка БМВ 530 D со Николче Спирковски од Велес како купувач, за цена од 60.000,00 денари. Врз основа на правосилна и извршна пресуда К.бр.105/17 од 02.02.2018 год. оштетениот Панче Мијалковски до извршителот Сашо Ѓеоргиев од Свети Николе на 14.06.2018 год. поднел барање за извршување за наплата на трошоци во постапката во износ од 57.126,00 денари, по кое барање бил заведен предмет кај извршителот под И.бр.168/18 од 14.06.2018 год. По правосилна извршна пресуда на Основниот суд Свети Николе К.бр.113/17 од 30.03.2018 год. оштетениот Панче Мијалковски поднел второ барање за извршување за

надомест на трошоци во износ од 26.208,00 денари. По барање на извршителот Сашо Ѓеоргиев од Свети Николе, од Полициската станица во Свети Николе бил известен дека предметното возило било одјавено поради продажба.

Првостепениот суд основано прифатил дека купопродажниот договор на половното ПМВ бил фиктивен, од причини што од изведените докази неспорно била утврдена намерата на обвинетата со склучувањето на фиктивниот договор за купопродажба да го осуети побарувањето на доверителот, сега оштетениот, бидејќи нејзиниот татко – сведокот Ласто Нацев од Свети Николе на 12.10.2018 год. склучил договор за купопродажба на предметното возило со Николче Спирковски, па така предметното возило преминало во негова сопственост.

Обвинетата и покрај тоа што во месец Мај 2018 год. го продала предметното возило на ден 09.10.2018 год. во договор со нејзиниот татко повторно објавила оглас за продажба на истото возило, кога веќе не била негов сопственик. Исто така, кога наводно татко и на обвинетата го купил возилото од сведокот Николче Спирковски, правилно е утврдено од страна на првостепениот суд дека е јасна намерата на обвинетата кога сведокот Ласто Нацев го регистрирал возилото на негово име, а не на име на неговата ќерка – обвинетата.

Првостепениот и второстепениот суд правилно утврдиле дека иако извршните постапки по предметите И.бр.204/18 и И.бр.168/18 не биле започнати до крајот на месец Мај 2018 година, обвинетата знаела за правосилните извршни предмети на Основниот суд Свети Николе, без востанување на заложно право го отуѓила возилото со образложение дека и требале пари за одење во странство. Оттука произлегува дека неспорно се утврдува намерата на обвинетата, да го осуети извршувањето на правосилните пресуди, за кои истата знаела.

Од горе изнесените причини се утврдува дека не е сторена повреда на Кривичниот Законик од чл.416 ст.1 т.1 од Законот за кривична постапка в.в. со чл.244 ст.2 од Кривичниот Законик, поради што барањето за заштита на законитоста било одбиено како неосновано.

**Пресуда на Апелационен суд Штип Кж.бр.407/19 од 08.01.2020 година.
Пресуда на Врховен суд на Република Северна Македонија
Кзз.бр.8/2020 од 18.11.2020 година.**

ЗАКОН ЗА КРИВИЧНА ПОСТАПКА

1. Првостепениот суд ја повредил законската одредба на чл.404 ст.1 т.5 од ЗКП, (Сл.Весник на РМ150/2010) бидејќи во осудителната пресуда со која обвинетиот е огласен за виновен за кривично дело од чл.244-а ст.1 од КЗ (бесправно градење) само му изрекол алтернативна мерка – условна осуда утврдувајќи му казна затвор во траење од 1 година со рок на проверување во рок од 3 три години по правосилноста на пресудата обвинетиот да не стори ново кривично дело, без при тоа да одлучи за одземањето на предмети иако согласно чл.244-а ст.6 од КЗ изградената недвижност се одзема и оваа законска одредба е од императивен карактер.

Од образложението:

Со пресуда на Основниот суд од Кочани обвинетиот бил огласен за виновен за кривично дело “Бесправно градење“ од чл.244-а ст.1 од КЗ и му била изречена алтернативна мерка – условна осуда така што му утврдил казна затвор во траење од 1 година, така што истата нема да се изврши доколку обвинетиот во рок од 3-три години по правосилноста на пресудата не стори ново кривично дело. Обвинетиот бил задолжен да плати и паушал во износ од 3000 денари.

Со пресуда на Апелациониот суд во Штип жалбата изјавена од ОЈО Кочани ја одбил како неоснована, а првостепената пресуда ја потврдил.

По поднесениот вонреден правен лек – барање за заштита на законитоста против првостепената и второстепената пресуда од страна на Јавниот обвинител на РСМ, Врховниот суд на РСМ констатирал дека со пресудите на првостепениот и второстепениот суд е сторена повреда на чл.404 ст.1 т.5 од ЗКП, в.в. со чл.244-а ст.6 од КЗ во корист на обвинетиот.

Од списите по предметот неспорно се утврдува дека обвинетиот е огласен за виновен бидејќи како инвеститор за градба во текот на 2013 година градел бесправна градба од втора категорија – деловен стамбен објект во м.в. “Ипа“ во Винаца со површина од 221,10 м2 на земјиште негова сопственост така што за таквата градба за времето на градењето немал потребна документација и одобрение за градење издадено од надлежен орган. Со овие дејствија сторил кривично дело од чл.244-а ст.1 од КЗ, За стореното кривично дело му била изречена алтернативна мерка – условна осуда без при тоа првостепениот суд да изрече одземање на предмети како согласно чл.244-а ст.6 од КЗ изградените недвижности се одземаат.

Во конкретниот случај ваквата одредба претставува императивна норма по која судот согласно чл.404 ст.1 т.5 од ЗКП мора да донесе одлука бидејќи во пресудата со која обвинетиот се огласува за виновен ќе изрече одлука за мерките за безбедност, конфискација на имот, имотна корист и одземање на предмети.

Иако Јавниот обвинител на главната расправа во воведните зборови истакнал барање до судот бесправно изградената недвижност предмет на обвинението од страна на судот при евентуално изрекување на пресуда со која обвинетиот ќе го огласи за виновен да не ја одземе во корист на РМ, сепак

ваквото откажување на Јавниот обвинител претставува негова воља, а во конкретниот случај станува збор за императивна норма која што предвидува дека во ваков случај недвижноста се одзема согласно одредбите од Законот.

**Пресуда на Апелационен суд Штип Кж.бр.200/19 од 02.07.2019 година.
Пресуда на Врховен суд на Република Северна Македонија Кзз.бр.
21/2019 од 28.05.2020 година.**

2. Кога со осудителна пресуда обвинетиот се огласува за виновен за кривично дело “Злоупотреба на овластувања во стопанството“ од чл.287 ст.2 в.в. со ст.1 од КЗ, првостепениот суд донесува и одлука и за конфискација на противправно прибавената имотна корист, која е од императивен карактер, кога се исполнети законските услови за тоа, согласно одредбите од КЗ, иако со пресуда во граѓанската постапка првостепениот суд го досудил тужбеното барање за надомест на штета на тужителот – оштетениот во кривичната постапка, бидејќи согласно чл.20 ст.1 од ЗКП ако примената на одредбите на КЗ зависи од претходното прашање на некакво правно прашање за чие решение е надлежен суд во некоја друга постапка или некој друг државен орган, во тој случај ќе се реши тоа прашање според одредбите што важат за докажување во кривичната постапка, а решението на ова правно прашање од страна на кривичниот суд има дејство само за кривичниот предмет што го расправа овој суд.

Од образложението:

Со решение на Основен суд Струмица, по барање на обвинетиот било дозволено повторување на кривичната постапка завршена со правосилна пресуда на Основен суд Св.Николе за кривично дело “Злоупотреба на овластувањето во стопанството“ од чл.287 ст.2 в.в. со ст.1 и чл.45 од КЗ.

По повторената постапка со пресуда на Основен суд Струмица обвинетиот бил огласен за виновен за кривично дело од чл.287 ст.2 в.в. со ст.1 и чл.45 од КЗ и бил осуден на казна затвор во траење од 2 години и 6 месеци, во која казна му било засметано и врмето поминато во притвор и во екстрадиционен притвор. Обвинетиот бил задолжен да плати паушал во износ од 5.000,00 денари како и трошоци по постапката. Имотно правното барање на РСМ – Агенција за стокови резерви Скопје да се задолжи обвинетиот за надомест на материјална штета да плати износ од 86.162.031,00 денари било отфрлено. Решенијата на Основен суд Свети Николе со кој биле изречени привремени мерки за обезбедување спрема обвинетиот како и спрема неговиот син и трето лице биле укинати.Пресудата на Основен суд Свети Николе која била донесена пред да биде донесено решението за повторување на кривичната постапка во делот каде е одлучено да се конфискува противправно прибавената имотна корист судот ја ставил надвор од сила.

Апелациониот суд во Штип, со пресуда, изјавените жалби од Основниот јавен обвинител од Свети Николе и од обвинетиот преку неговиот бранител ги одбил како неосновани.

По поднесеното барање за заштита на законитоста од Јавниот обвинител

на Република Северна Македонија, Врховниот суд на РСМ го уважил барањето на заштита на законитоста, а пресудата на Основниот суд Струмица која била донесена по повторената постапка и пресудата на Апелациониот суд во Штип со кое биле одбиени жалбите на обвинетиот и на Основниот јавен обвинител Свети Николе биле укинати, во делот на одлуката каде е одлучено да се стави делумно надвор од сила пресудата на Основниот суд Свети Николе донесена пред повторување на постапката, која се однесува на конфискација на имот и имотна корист и само во тој дел предметот бил вратен на првостепениот суд на повторно одлучување.

Со пресуда на Основен суд Струмица по донесената пресуда на Врховниот суд на РСМ, пресуда на Основен суд Свети Николе донесена пред да биде повторена постапката во делот кој се однесува на конфискација на имот и имотна корист била ставена надвор од сила.

По изјавена жалба на Основниот јавен обвинител од Свети Николе со пресуда на Апелационен суд Штип жалбата била уважена, а првостепената пресуда била преиначена така што пресудата на Основниот суд Свети Николе донесена пред да биде повторена постапката, во делот кој се однесува на конфискација на имот и имотната корист останува во сила.

По правосилноста на пресудата, осудениот преку својот бранител до Врховен суд на РСМ поднел барање за вонредно преиспитување на правосилноста пресуда поради повредите на одредбите од ЗКП од чл.356 т.5 од ЗКП на околноста дека второстепениот суд ја оставил во сила изречената конфискација иако истата била незаконита и ги надминувала целите за кои се изрекува конфискацијата односно доведува до двојно враќање на имотната корист имајќи во предвид дека е донесена правосилна пресуда на Основниот суд Штип Тс.бр.94/2011 од 28.02.2012 година со која е одлучено за имотно правното барање на оштетената РСМ – Агенција за стокови резерви.

Второстепениот суд правилно одлучил кога ја оставил во сила пресудата на Основниот суд Свети Николе донесена пред повторување на постапката во делот кој се однесува на конфискација на имот и имотна корист.

Согласно чл.97 ст.1 од КЗ “никој не може да ја задржи непосредната и посредната имотна корист прибавена со кривично дело”.

Според ст.2 од истата законска одредба на КЗ “имотната корист од ст.1 ќе се конфискува со судската одлука со која е утврдено извршувањето на кривичното дело под условите предвидени со овој закон”.

Согласно чл.98 ст.1 од КЗ “Од сторителот ќе се конфискува непосредната и посредната имотна корист прибавена со кривичното дело што се состои во пари, движни или недвижни предмети од вредност, како и секоја друга сопственост, имот или актива, материјални или нематеријални права, а ако нивна конфискација не е можна од сторителот ќе се конфискува друг имот што одговара на вредноста на прибавената корист”.

Во конкретниот случај биле исполнети законските услови на конфискација на подвижни и недвижни предмети како и секоја друга сопственост, имот или актива, материјални и нематеријални права од осудениот во висина на вредноста што одговара на прибавената имотна корист од 86.162.031,00 денари.

Согласно чл.98 ст.3 од КЗ „имотната корист од ст.1 се конфискува и од членовите на семејството на сторителот на кој е пренесена, ако е очигледно дека не дале надоместок што одговара на вредноста на прибавената имотна корист или од трети лица ако не докажат дека за предметот или имотот дале

противнадоместок што одговара на вредноста на прибавената имотна корист“.

Второстепениот суд правилно одлучил да се определи конфискација и на недвижниот имот, на синот на осудениот бидејќи од изведените докази неспорно се утврдува од страна на судот дека осудениот склучил договор за поклон со неговиот син го поклонил без надомест по спроведената кривична постапка.

Согласно чл.100 од КЗ “Ако со кривичното дело на сторителот е прибавена имотна корист за прасвното лице користа ќе се конфискува од него“.

Правилно е прифатено од второстепениот суд дека осудениот на прасвното лице “Манди транс“ ДОО Битола му овозможило да се стекне со противправна имотна корист од 22.958.377,00 денари бидејќи меѓународниот договор за цесија не бил реализиран при што се исполнети законските услови за конфискација и спрема ова правно лице бидејќи правното лице “Манди транс“ Доо Битола не ги исполнил обврските кон АД “Џумајлија“ - Лозово каде осудениот бил управител.

Пресудата на Основен суд Штип ТС.бр.94/2011 од 28.02.2012 година се однесува на надомест на штета и со истата е досудено тужбеното барање на тужителот Агенцијата за стокови резерви Скопје – оштетениот во кривичната постапка.

Чл.20 од Законот за кривична постапка укажува на тоа дека решението на правното прашање од страна на кривичниот суд има дејство само за кривичниот предмет кој се расправа пред кривичниот суд, а одлуката која била донесена во друга постапка не го обврзува кривичниот суд.

Во конкретниот случај осудениот прибавил имотна корист со извршување на кривичното дело осудениот не го намерил оштетениот за штетата која ја причинил од каде произлегува дека се исполнети во целост законските услови за конфискација на имот и имотна корист.

Донесување на одлука за конфискација на противправно имотна корист е од интерактивен карактер согласно одредбите од КЗ.

Пресуда на Апелационен суд Штип Кж.бр.333/18 од 19.12.2018 година.

Пресуда на Врховен суд на Република Северна Македонија Квп2.бр.48/2019 од 21.05.2020 година.

3. Не е повредена законската одредба на чл.415 ст.1 т.8 од ЗКП, кога првостепениот суд ја прифатил изјавата на обвинетиот од главна расправа пред првостепениот суд, дека обвинетиот не го признал сторувањето на кривичното дело „Силување“ од чл.186 ст.5 в.в. со ст.2 и 1 од КЗ, в.в. со чл.45 од КЗ, со која изјава ја повлекол претходно дадената изјава за признание на вина, во смисла на чл.381 од ЗКП, во случај кога првостепената пресуда е укината со решение на Апелациониот суд во Штип и предметот е вратен на повторно одлучување пред првостепениот суд.

Од образложението:

Со пресуда на Основниот суд во Кочани под ст.1 обвинетиот бил огласен за виновен за продолжено кривично дело „Силување“ од чл.186 ст.5 в.в. со ст.2

и 1 од КЗ, в.в. со чл.45 од КЗ, па согласно овој член и чл.32, 33, 35, 39, 44, 48, 48а, 49 и чл.50 од ЗКП и чл.102 и чл.114 од ЗКП му е изречена условна осуда со утврдена казна затвор во траење од 2 (две) години, истата нема да се изврши доколку во рок од 5 (пет) години по правосилноста на пресудата обвинетиот не стори ново кривично дело. Обвинетиот со оваа пресуда е задолжен да плати паушални трошоци и кривични трошоци на постапката. Исто така е задолжен да ги надомести трошоците во постапката на малолетната оштетена и на нејзината законска застапничка, мајка, за ангажираниот полномошник во износ од 56.329,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата. За остварување на имотно-правното побарување оштетената и нејзината мајка се упатени на спор. Под ст.II од судската одлука, решението на првостепениот суд со кои се определени мерки на претпазливост КПП.бр.111/16 од 22.11.2016 год. било укинато.

Со решение на Апелациониот суд во Штип КЖ-81/18 од 19.03.2018 год., по повод жалбата изјавена од Основниот јавен обвинител од Кочани, а по службена должност, пресудата на Основниот суд во Кочани била укината и предметот вратен на повторно одлучување.

Со пресуда на Основниот суд во Кочани при повторното судење, обвинетиот бил огласен за виновен за предметното кривично дело „Силување“ од чл.186 ст.5 в.в. со ст.2 и 1 од КЗ, в.в. со чл.45 од КЗ и му била изречена алтернативна мерка – условна осуда, со утврдена казна затвор во траење од 2 (две) години и било одлучено дека истата нема да се изврши доколку обвинетиот во рок од 5 (пет) години по правосилноста на пресудата не стори ново кривично дело. Обвинетиот бил задолжен да плати паушал во износ од 4.000,00 денари, како и кривични трошоци на постапката во износ од 18.987,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата. Обвинетиот е задолжен да ги надомести трошоците на постапката на малолетната оштетена со нејзината законска застапничка нејзината мајка, за ангажираниот полномошник, адвокат Боге Илиев од Штип, во вкупен износ од 15.911,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата. Оштетената малолетната со нејзината законска застапничка, нејзината мајка, за остварување на своето имотно-правно побарување се упатени на спор.

Со решение на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.5/19 од 11.02.2019 год. жалбата изјавена од обвинетиот преку бранителот Зоран Зафировски, адвокат од Кочани е уважена, а пресудата на Основен суд Кочани К.бр.105/18 од 09.11.2018 год. е укината. По предметот била закажана расправа на ден 13.03.2019 год. во 10:00 часот. Пред второстепениот суд суд биле одржани три расправи и тоа: на 13.03.2019, на 10.04.2019 и на 08.05.2019 год., а на 13.05.2019 год. е одржано рочиште за објава на второстепена пресуда.

Со пресуда на Апелациониот суд Штип КЖ.бр.5/19 од 13.05.2019 год. обвинетиот бил огласен за виновен за сторено кривично дело „Силување“ од чл.186 ст.5 в.в. со ст.2 и ст.1 од КЗ в.в. со чл.45 од КЗ, па согласно овој член, како и членовите 4, 32, 35, 39, 48, 50 ст.3 од КЗ, како и чл.404 ст.1 од ЗКП, му е изречена алтернативна мерка – условна осуда, така што му е утврдена казна затвор во траење од 1 (една) година и е одлучено дека истата нема да се изврши доколку обвинетиот во рок од 3 (три) години по правосилноста на пресудата не стори ново кривично дело. Обвинетиот е задолжен да плати паушал на судот во износ од 8.000,00 денари, како и да плати кривични трошоци на постапката во износ од 23.987,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата. Обвинетиот бил задолжен на оштетената да плати трошоци по постапката преку

нејзината законска застапничка во износ од 183.589,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата. За остварување на своето имотно-правно побарување оштетеното дете преку нејзината законска застапничка биле упатени на спор.

Второстепениот суд донел решение мерките на претпазливост определени со решение на Основниот суд Кочани КПП.бр.111/16 од 22.11.2016 год. изречени спрема обвинетиот било одлучено да останат во сила до правосилноста на пресудата.

Против пресудата на Апелациониот суд во Штип КЖ-5/19 од 13.05.2019 год. жалба изјавило Вишото јавно обвинителство од Штип по основот на одлуката за кривичната санкција и обвинетиот преку неговиот бранител, со која се напаѓа пресудата на Апелациониот суд во Штип поради сторена суштествена повреда на одредбите од ЗКП од чл.415 ст.1 т.11 од ЗКП, од чл.415 ст.2 од ЗКП и чл.415 ст.3 од ЗКП, поради погрешно утврдена фактичка состојба од чл.417 ст.1 од ЗКП.

Од списите по предметот се утврдува дека првостепената пресуда на Основниот суд Кочани К.бр.137/17 од 09.01.2018 год. се заснова на изјавата на признание на вина, дадена од обвинетиот на записник за главна расправа пред првостепениот суд од 04.01.2018 год., која по укинување на пресудата со решение на Апелациониот суд во Штип КЖ-81/18 од 19.03.2018 год., при повторно постапување од страна на првостепениот суд обвинетиот во воведните горови на записник за главна расправа од 06.11.2018 год. ја повлекол претходно дадената изјава за признавање на вина, односно истата ја отповикал. Отповикувањето е дадено во присуство на неговиот бранител.

Правилно прифатил првостепениот суд дека со ваквиот начин на постапување не се неправилно применети одредбите на кривичната постапка и нема повреда на правото на одбрана во смисла на чл.415 ст.1 т.8 од ЗКП, со оглед на тоа дека тоа е дискриционо право на обвинетиот, за кое судот внимава по службена должност во секоја инстанца за остварување на правото на одбрана на обвинетиот и на правичноста на судската постапка во целина.

Според тоа правото на лицето да не се инкриминира себеси се применува во кривичните постапки во врска со сите видови на кривични дела, од наједноставните до најсложените.

Од горе изнесеното произлегува дека обвинетиот во услови на неизменето обвинение, може при повторното постапување пред првостепениот суд да го отповика своето веќе дадено признание на вина, што е негово дискриционо право, како и право на слобода на избор. Обвинетиот самиот свесно во присуство на неговиот бранител ја повлекол изјавата за признание на вина, со потполно разумно предвидување на правните последици од своето постапување, во насока на ефективно остварување на правото на одбрана и правото на обвинетиот да не се инкриминира себеси.

Во рамките на остварувањето на правото на одбрана на обвинетиот, во секоја фаза на кривичната постапка, е и правото на обвинетиот да ја повлече, односно отповика, претходно дадената изјава за признавање на вина во смисла на чл.381 од ЗКП на главната расправа при повторното постапување на првостепениот суд, кога првостепената пресуда е укината од страна на Апелациониот суд во Штип како второстепен суд.

**Пресуда на Апелационен суд Штип Кж.бр.5/19 од 13.05.2019 година.
Решение на Врховен суд на Република Северна Македонија,**

Вкж2.бр.39/2019 од 02.07.2020 година.

4. Кога поднесената жалба од обвинетиот била отфрлена како ненавремена, се смета дека обвинетиот не користел редовен правен лек и со тоа не се исполнети условите за поднесување на вонреден правен лек – барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда, согласно чл.463 ст.3 од ЗКП.

Од образложението:

Со пресуда на Основниот суд Берово обвинетиот бил огласен за виновен за две продолжени кривични дела во реален стек и тоа: - „Неовластено производство и пуштање во промет на наркотични дроги, прискотропни супстанции и прекурсори“ од чл.215 ст.2 в.в. со ст.1 в.в. со чл.45 од Кривичниот Законик, за кое му е утврдена казна затвор во траење од 1 (една) година и 3 (три) месеци и „Овозможување на употреба на наркотични дроги“ од чл.216 ст.1 в.в. со чл.45 од Кривичниот Законик, за кое му е утврдена казна затвор во траење од 2 (две) години, па согласно чл.44 ст.2 т.2 од Кривичниот Законик, му е изречена единствена казна затвор во траење од 2 (две) години и 6 (шест) месеци.

Согласно чл.102 ст.3 од Законот за кривичната постапка обвинетиот бил задолжен да плати паушал во износ од 2.000,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата, а под страв на присилно извршување и согласно чл.102 ст.2 т.3 од Законот за кривична постапка, обвинетиот бил задолжен да плати трошоци за приведување од Затвор Струмица до Основен суд Берово на сметка на Буџетот на РСМ во износ од 3.530,00 денари, во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата, а под страв на присилно извршување.

Обвинетиот против првостепената пресуда поднел жалба, која со решение на Основниот суд Берово е отфрлена како ненавремена.

Обвинетиот против решението на Основниот суд Берово повторно поднел жалба.

Со решение на Апелациониот суд Штип жалбата изјавена од осудениот ,против решението на Основниот суд Берово исто така е отфрлена како ненавремена.

По правосилноста на пресудата осудениот лично преку Управата на КПД Штип до Врховниот суд на Република Северна Македонија поднел барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, поради погрешно утврдена фактичка состојба и поради повреда на Кривичниот Законик на штета на осудениот.

Врховниот суд на Република Северна Македонија со решение Квп2.бр.136/2019 од 19.09.2020 год. утврдил дека Барањето е недозволено.

Имено, согласно чл.463 ст.3 од Законот за кривичната постапка, осудениот што не користел редовен правен против пресудата не може да поднесе барање за вонредно преиспитување за правосилна пресуда, освен ако со пресудата на второстепениот суд наместо ослободување од казна, судска опомена, условна осуда или парична казна е изречена казна затвор, односно наместо воспитна мерка казна малолетнички затвор.

Во случајот осудениот против пресудата на Основниот суд берово лично поднел ненавремена жалба, која Основниот суд Берово со решение ја отфрлил

како ненавремена. Против наведеното решение осудениот повторно вложил жалба, која со решение на Апелациониот суд Штип исто така е отфрлена како ненавремена, бидејќи е поднесена по истекот на законскиот рок, согласно чл.432 од Законот за кривичната постапка.

Со оглед на вкавата состојба Врховниот суд на Република Северна Македонија констатирал дека во случајот осудениот не користел ефективен редовен правен лек против наведената пресуда, поради што поднесеното барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда е недозволено.

**Пресуда на Апелационен суд Штип Кж.бр.316/18 од 01.11.2018 година.
Пресуда на Врховен суд на Република Северна Македонија
Квп2.бр.136/2019 од 09.09.2020 год.**

5. Првостепениот суд не сторил повреда на чл. 388 ст.4 од ЗКП (Сл.весник на РМ бр. 150/2010), кога не прифатил на главната расправа да се изведе како доказ исказот на оштетениот сослушан во својство на сведетел на записник пред Основен јавен обвинител, бидејќи не постоеле доволно индиции од кои може да се заклучи дека оштетениот бил изложен на влијание да не сведочи или лажно да сведочи, по започнување на главната расправа пред првостепениот суд.

Од образложението:

Основниот суд во Кочани, го ослободил од обвинение обвинетиот со пресудата согласно чл. 403 ст.1 т.3 од ЗКП, дека обвинетиот би сторил кривично дело „Разбојништво“ од чл.237 ст.1 од КЗ, бидејќи Јавниот обвинител не докажал надвор од разумно сомнение дека обвинетиот го сторил кривичното дело за кое се обвинува.

Апелациониот суд во Штип Кж.бр. 320/19 од 16.12.2019 година, жалбата изјавена од Основното јавно обвинителство Кочани ја одбил како неоснована, а ја потврдил првостепената пресуда. Одлучил дополнителните трошоци во постапката за бранителот на обвинетиот во износ од 49.702,00 денари да се исплатат на Буџетот на РСМ.

Јавниот обвинител на РСМ, против пресудата на Основниот суд Кочани и пресудата на Апелациониот суд во Штип Кж.бр. 320/19 од 16.12.2019 година поднел Барање за заштита на законитоста КОЗ.бр. 31/20 од 18.09.2020 година, поради повреда на чл. 388 ст.4 од ЗКП.

Во Барањето за заштита на законитоста се наведува дека првостепениот и второстепениот суд ја повредиле законската одредба на чл. 388 ст.4 од ЗКП, при што погрешно оцениле дека не се исполнети законските услови исказот на оштетениот како сведетел изнесен пред Јавниот обвинител да биде изведен на главната расправа како доказ со читање. Се наведува дека првостепениот и второстепениот суд му поклониле верба на исказот на оштетениот од главната расправа, кој бил дијаметрално спротивен на неговиот исказ даден на записник пред Основен јавен обвинител од Кочани.

Одредбата од чл. 388 од ЗКП предвидува исклучоци од непосредно изведување на доказите, а според ст.4 на споменатата законска одредба „до колку до започнувањето на главната расправа се појават индиции врз основа на

кои може да се заклучи дека сведокот бил изложен на насилство, закана, ветување на пари или друга корист, за да не сведочи или лажно да сведочи на главната расправа, исказите на сведокот дадени пред Јавниот обвинител во претходната постапка може со одлука на судот да се изведат како доказ“.

Согласно горе цитираната законска одредба за читање или за репродуцирање на исказот што го дал сведокот пред Јавниот обвинител одлучува судот, кој не е врзан со посебни формални доказни правила, напротив посвое убедување цени дали се исполнети условите на главната расправа да се изведат како доказ исказите на сведоците дани пред Јавниот обвинител во претходна постапка.

Во конкретниот случај, првостепениот суд не дозволил на главната расправа да се изведе како доказ исказот на оштетениот сослушан во својство на сведител пред Јавниот обвинител и поклонил верба на доказите, односно исказите на сведоците испитани непосредно на главна расправа, врз основа на кои имал можност да се стекне со непосреден впечаток во врска со кривично правниот настан и да добие свое убедување за веродостојноста на исказите на сведоците. При ваква ситуација судот во правична постапка при сослушувањето на сведоците на главната расправа, кои давале искази што се разликувале од исказите пред Јавниот обвинител во претходната постапка, дозволил да им бидат предочени разликите заради оцена на веродостојноста на исказите, меѓутоа одлучил да поклони верба на исказите на сведоците од главната расправа, во смисла на чл. 399 ст.1 од ЗКП.

Првостепениот суд не ја повредил законската одредба на чл. 388 ст.4 од ЗКП, бидејќи не постоеле доволно индиции врз основа на кои може да се заклучи дека оштетениот бил изложен на влијание за да не сведочи или лажно да сведочи на главната расправа.

Оштетениот кој дал изјава пред нотар, не ги посочува лицата кои му вршеле притисоци, наведувајќи дека не сака да каже кои се тие лица, ниту на кој начин му вршеле притисок, дали се работи за насилство, закана, ветување на пари или друга корист. При тоа во текот на сите одржани расправи пред првостепениот суд, оштетениот дава исказ кој е противречен и отстапува од исказот даден пред Јавниот обвинител, што му било посочено при директно испитување во обид да се докаже дека е неточен исказот на главната расправа, меѓутоа оштетениот останал на ставот дека ја зборува вистината, без воопшто да спомене притисок или други форми на влијание на кои бил изложен за да сведочи на одреден начин.

Постапувајќи во рамките на своите законски овластувања, врз основа на правилна и целосна анализа и оценка на секој доказ поединечно и сите заедно, во согласност со начелото на објективност и слободна оцена на доказите, првостепениот суд извел правилен заклучок дека Јавниот обвинител не докажал надвор од разумно сомневање дека обвинетиот го сторил делото за кое се обвинува.

Пресуда на Апелационен суд Штип Кж.бр.320/19 од 16.12.2019 година.

Пресуда на Врховен суд на Република Северна Македонија Кзз.бр. 11/2020 од 30.09.2020 година.

ГРАЃАНСКИ ОДДЕЛ

ТРГОВСКИ СПОРОВИ

1. Не се исполнети условите за побивање на правните дејствија - склучените правни дела, доколку во времето на склучување на договорот, тужителот бил ликвиден и не бил презадолжен, односно не постоеле знаци дека му се заканува неспособност за плаќање и кај истиот не постоела правна намера да ги оштети доверителите.

Од образложението:

Основен суд Штип, со пресуда Ст-Тс.6/18 од 10.07.2019 година, тужбеното барање на тужителот против тужените да се утврди дека правните дела Договор за рамковен револтинг кредит врз основа на заложно право од 17.04.2008 година склучен помеѓу тужителот и второтужениот. Договор за хипотека (со својство на извршна исправа) ОДУ.бр. 98/08 од 18.04.2008 година на Нотар Л И од П , Нотарски акт - Договор за регистриран залог на подвижни ствари (со својство на извршна исправа) ОДУ.бр. 122/08 од 15.05.2008 година на нотар Л И од П и Договор за продажба на побарување од 24.03.2011 година заверен под УЗП. 4814/2011 на Нотар А П А од С се без дејство спрема стечајниот должник АД З БСБ П - во стечај и стечајната маса, за следниот недвижен и подвижен имот опишан како ви изреката на побиваната одлука го одбил како неосновано.

Го задолжил тужителот да му ги надомести трошоците во постапката на првотужениот во износ од 203.580,00 денари и на второтужениот во износ од 53.338,00 денари во рок од 8 дена по приемот на пресудата.

Во останатиот дел барањето на првотужениот за трошоци во постапката за разликата од бараните 351.440,00 денари до досудените, во износ од 147.860,00 денари, го одбил.

Од ваквата пресуда останал незадоволен тужителот, кој во благовремен рок поднел жалба поради суштествена повреда на одредбите на парничната постапка, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право. Предлага жалбата да се уважи, пресудата преиначи или укине и предметот врати на првостепениот суд на повторно судење.

Тужениот преку полномошникот поднел одговор на жалба со кој ги побива жалбените наводи на жалителот. Предлага жалбата да се одбие како неоснована, а пресудата потврди. Бара трошоци за одговор на жалба.

Апелациониот суд во Штип, ја разгледа жалбата, одговорот на жалбата , списите кон предметот, ја испита побиваната пресуда во смисол на чл.354 од ЗПП, па најде:

Жалбата е неоснована.

Согласно чл.185 ст.1 од Законот за стечај, стечајните доверители и стечајниот управник, во име на стечајниот должник, можат да ги побиваат правните дејства на стечајниот должник“, согласно ст.2 „Тужба од став (1) на овој член може да се поднесе најдоцна до заклучувањето на стечајната постапка“ и

согласно ст.3 „Тужбата од став (2) на овој член се поднесува против лицето спрема кое е превземено побиваното дејство и против должникот ако тој не е тужител.

Согласно чл.172 ст.1 од Законот за стеча, правните дејства превземени пред отворањето на стечајната постапка со кои се нарушува изедначеното намирување на доверителите (оштетувањето на доверителите), односно со кои одделни доверители се ставаат во поповолна положба, стечајниот управник во име на стечајниот должник и стечајните доверители може да ги побива во согласност со одредбите од овој закон.

Согласно чл.176 ст.1 од истиот закон, правна работа што должникот ја превзел во последните 10 години пред поднесувањето на предлогот за отворање стечајна постапка или потоа со намера да ги оштети своите доверители, може да се побива ако другата страна во времето на превземањето на таа работа знаела за намерите на должникот. Знаењето за намерата се претпоставува ако другата страна знаела дека на должникот му се заканува неспособност за плаќање и дека со таа работа се оштетуваат доверителите.

Првостепениот суд правилно ги применил цитираните законски одредби кога одлучил како во изреката на побиваната пресуда, бидејќи од изведените докази, утврдил со сигурност дека во конкретниот случај не се исполнети условите од овие законски одредби, за да може да се утврди дека предметните договори се без дејство спрема тужените. Имено со решение СТ.бр.64/16 од 16.11.2016 година на Основниот суд Штип била отворена стечајна постапка над тужителот и биле повикани доверителите во рок од 15 дена од денот на објавувањето на решението во Службен весник на РМ да ги пријават своите побарувања кај стечајниот управник. Првотужениот поднел пријава на парично побарување врз основа на извршна исправа Договор за продажба на побарување склучен помеѓу второтужениот како продавач и првотужениот како купувач од 24.03.2011 година заверен под УЗП. на нотар А П А од С. Додека пак, заради обезбедување на побарувањата на банката кои произлегуваат од Договорот за рамковен револвинг кредит склучен помеѓу тужителот и второтужениот, од страна на нотар Л И е изготвен Нотарски акт Договор за хипотека со својство на извршна исправа заверен под ОДУ.бр.98/08, како и на 15.05.2008 год. бил изготвен и Нотарски Акт Договор за регистриран залог врз подвижни предмети со својство на извршна исправа заверен под ОДУ бр.122/08 склучени помеѓу второтужениот како заложен доверител и тужителот како заложен должник. За овие договори да не произведуваат правно дејство према тужителот, како што е поставено согласно неговиот тужбено барање, потребно е дејствијата да предизвикале нарушување на сразмерното намирување на доверителите (оштетување на доверителите), односно некои доверители со тие дејства да биле ставени во поповолна положба, како и потребно е да биде отворена стечајна постапка над должникот и да настапиле правните последици од отворањето на стечајната постапка и да постои правно дејствие кое може да се побива, односно правно дејствие преку кое имотот на должникот се смалил во корист на некој друг, а со побивањето да се создадат поповолни услови за намирување на побарувањата на доверителите на тужителот како стечаен должник. Покрај овие општи услови со цитираните одредби се пропишани и посебни услови за да може да се побие правното дејствие, кои што услови тужителот не докажал дека се исполнети. Имено, тужителот во текот на првостепената постапка не докажал дека во време на склучување на предметните договори кумулативно биле исполнети пропишаните услови,

односно дека тужителот бил неспособен за плаќање или дека се наоѓа или му претстои состојба на неликвидност, дека постојат други доверители кои не биле намирени и не доставил докази од кои првостепениот суд може да утврди дека во времето на склучувањето на предметните договори кај тужителот постоела намера со склучувањето на истите намерно да ги оштети своите доверители, како и доказ од кој судот може да утврди дека второтужениот во тоа време бил несовесен, односно знаел за намерата на тужителот со тие правни дејства да ги оштети своите доверители и знаел дека со тие правни дејства навистина се оштетуваат доверителите на тужителот – намерно оштетување. Овој факт е констатиран и во самата потврда на договорите, од кои докази произлегува дека во времето на склучувањето на договорите не постоеле знаци дека на тужителот му се заканува неспособност за плаќање и дека постоела намера кај тужителот со таа правна работа да ги оштети своите доверители. Во прилог на овој факт е и самата ниговодствена вредност на целиот имот на тужителот во тој период, која согласно последната годишна сметка пред склучувањето на договорите изнесувала 203.863.181 денари, сметките на тужителот не биле блокирани, а долгот на тужителот кон други партнери-доверители изнесувал 59.922.927 денари. Во ситуација кога второтужениот не е доверител на тужителот во отворената стечајна постапка, а првотужениот го пријавил своето парично побарување и различно право врз основа на извршната исправа Договор за продажба на побарување од 24.03.2011 година, тужителот не докажал дека и доколку се побият договорите склучени помеѓу тужителот и второтужениот, и дека со побивањето би се создале поповолни услови за намиравање на побарувањата на доверителите на тужителот како стечаен должник.

Во однос пак на Договорот за продажба на побарување од 24.03.2011 година заверен под УЗП.4814/2011 на нотар А П А, истиот согласно чл.172 ст.1 и чл.176 од Законот за стечај не може да биде предмет на стечајно побивање бидејќи тужителот не е договорна страна на овој договор, односно овој договор не претставува правно дејство кое го превзел тужителот пред отворањето на стечајната постапка. Од друга страна пак со правосилна пресуда СТ-ТС.бр.6/17 од 16.03.2018 година на Основен суд Штип е утврдено дека овој договор е законит и не е спротивен на присилните прописи и е во согласност со Законот за облигациони односи и дека паричното побарување кое го има првотужениот од тужителот врз основа на тој Договор како обврска за плаќање е евидентиран во сметководствената евиденција на тужителот како должник.

Согласно напред наведеното, поради тоа што во конкретниот случај не се исполнети кумулативно и општите и посебните услови од цитираните законски одредби, за побивање на предметните договори од страна на тужителот, да истите не произведуваат дејство врз него, правилно одлучил првостепениот суд како во изреката на побиваната пресуда кога тужбеното барање на тужителот го одбил како неосновано.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 25.09.2019 год. под ТСЖ.бр.239/19 и Врховен суд на РСМ на ден 12.02.2020 година под Рев1.бр.10/2020

2. Висината на надоместокот за подигање, транспортирање и депонирање на комунален отпад од правни лица, се определува во зависност од површината на деловниот објект кој што активно се користи.

Од образложението:

Со пресуда на Основен суд Струмица Пл1.Тс.111/17 од 11.12.2017 год., приговорот на тужениот, го одби како неосновано.

Решението за дозвола за извршување врз основа на веродостојна исправаУПДР.бр.03/16 од 13.01.2016 г. донесено од Нотар Ј М надлежен за подрачјето на Основен суд во Струмица, со кое е задолжен тужениот да му го на тужителот плати пристигнатото парично побарување во износ од 689.678,00 денари, со законска казнена камата во висина на референтната стапка на Народна банка на Република Македонија, што за секое полугодие важела на последниот ден на полугодие што му претходело на тековното полугодие зголемена за 10 процентни поени и тоа подробно опишано во изреката на нападнатата одлука, како и во делот на трошоците во постапката пред нотарот во износ од 23.992,00 денари, останува во сила.

Го задолжи тужениот да му ги надомести на тужителот дополнителните трошоци во оваа постапка во износ од 160.054,00 денари, во рок од 8 дена од денот на приемот на пресудата под страв на присилно извршување.

Барањето на полномошникот на тужениот И Д адвокат, да тужителот му ги надомести трошоците по постапката во износ од 223.966,00 денари, го одби како неосновано.

Од вака донесената пресуда останал незадоволен тужениот кој во навремен рок поднел жалба поради суштествени повреди на одредбите на парничната постапка, погрешна и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право, предлага жалбата да се уважи, а пресудата укине и предметот врати на повторно судење.

Тужителот во благовремен рок има поднесено одговор на жалба со која ги побива жалбените наводи и предлага жалбата да се одбие, а одлуката потврди, бара трошоци по одговорот на жалбата.

Апелациониот суд во Штип, ја разгледа жалбата, одговорот на жалбата, списите во предметот, ја испита побиваната пресуда во смисол на чл.354 од ЗПП, па најде:

Жалбата делумно е основана.

Согласно чл.251 од ЗОО:„Доверителот во обврзан однос е овластен да бара од должникот исполнување на обврската, а должникот е должен да ја исполни совесно во сето како што гласи таа.“

Согласно чл.284 од истиот закон:„Обврската престанува кога ќе се исполни, како и во други случаи определени со закон“.

Согласно чл.3 ст.3 од Одлуката за утврдување на цените и услугите за собирање, транспортирање и депонирање на комунален отпад од правни лица на територијата на општина Струмица :„Надоместокот за подигање, транспортирање и депонирање на комунален отпад од правни лица на територијата на општина С. се утврдува во зависност од површината на деловниот објект во кој правното лице ја обавува дејноста и карактерот на дејноста која ја обавува правното лице и дворното место и тоа надоместокот се утврдува на 5,50 денари /м2 и за дворно место1,90 /м2“.

По наоѓање на овој суд од изведените докази првостепениот суд извел погрешен заклучок дека тужениот е должен на тужителот да му го плати целиот фактуриран износ за месеците 01, 02, 03 и 04.2015 година и тоа на основа на сета запишана површина на тужениот во катастарската евиденција. Имено, од записникот за констатирана состојба на лице место бр. од 25.03.2015 година изготвен од овластени лица на тужителот, а по барање на закупаецот ДПТУ И ДООЕЛ С, неспорно произлегува дека во објектот стопанска дејност се вршела само на површина од 2.770м², односно површината под кров што се користи во бивштата конзервна фабрика изнесува 2.770,00 м². Тоа значи дека иако поголемиот дел од просторот не е во употреба, тужителот спротивно на Одлуката за утврдување на цените и услугите за собирање, транспортирање и депонирање на комунален отпад од правни лица на територијата на општина С. во предметните фактури на тужениот му фактурирал за целата површина на објектот. Согласно чл.3 од горенаведената Одлука надоместокот за смет-деловен објект за тужениот изнесува 5,50 денари/м² месечно, па за површината од 2.770,00 денари на која се вршела стопанската дејност во бившата конзервна фабрика тужителот за месеците 01, 02, 03 и 04.2015 година требал да фактурира на тужениот по 15.235,00 денари месечно. Од овие причини овој суд согласно чл.361 ст.3 од ЗПП ја преиначи побиваната пресуда и одлучи како во изреката на оваа пресуда.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 02.07.2019 год. под ТСЖ.бр.9/19 и Врховен суд на РСМ на ден 22.09.2020 година под Рев1.196/2019

3. За договорите склучени по спроведена постапка за отуѓување на градежно земјиште во сопственост на РСМ по пат на јавно надавање, кои постапки започнале кога во сила бил ЗГЗ (Сл. Весник бр.17/2011, 53/2011, 144/2012, пречистен текст Сл.весник 59/2013), во однос на суштествените елементи на договорот и тоа: купопродажната цена, повратот на таа цена, како и договорната казна треба да се примени овој закон.

Од образложението:

Основниот суд Струмица со пресудата Тс бр. 5/18 од 15.05.2019 година тужбеното барање на тужителот против тужениот го усвоил. Го задолжил тужениот да му на тужителот плати на име договорна казна по договорот број. износ од 368.070,00 денари за периодот од 09.10.2017 г. па до 09.03.2018 година со законска казнена камата сметано од 10.03.2018 година во висина на реферетната стапка на НБРСМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодие кое му претходело на тековното полугодие зголемена за 10 процентни поени па до денот на конечната исплата во рок од 8 дена од приемот на пресудата.

Го задолжил тужениот да му ги на тужителот надомести трошоците во постапката во износ од 85.410,00 денари во рок од 8 дена од приемот на пресудата.

Барањето на тужителот за надомест на трошоците по постапката во износ од 6.240,00 денари го одбил како неосновано.

Го задолжил тужениот во корист на Буџетските средства на име судска такса по тужба и одлука, на таксена основица од 368.070,00 денари плати износи од по 7.361,00 денари или вкупно 14.723,00 денари на сметка на Основниот суд Струмица, примач Буџет на РМ, сметка бр. , уплатна сметка и приходна шифра бр. во рок од 8 дена од денот на приемот на пресудата, во спротивно истата да се наплати присилно.

Тужбеното барање на тужениот Друштво за производство, промет и услуги Н.Н. ДООЕЛ увоз- извоз С против тужителот Р С.М - М т и в С против тужителот делумно го усвоил.

Го задолжил тужителот да му на тужениот на име поврат на купопродажна цена плати вкупно износ од 2.688.258,00 денари со законска казнена камата сметано од 6.12.2018 година па до конечната исплата, во висина на референтната стапка на НБРСМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодие кое му претходело на тековното полугодие зголемена за 10 процентни поени и тоа по договорот бр. солимизиран под ОДУ бр.341/14 од 08.07.2014 година икај нотарот Ј С од Р износ од 1.308.700,00 денари а по договорот бр. солемнизиран под ОДУ.бр.340/14 од 08.07.2014 година кај нотарот Ј С од Р износ од 1.379.558,00 денари во рок од 8 дена по приемот на пресудата.

Тужбеното барање на тужениот на према тужителот за наплата на законска казнена камата за периодот од 10.10.2017 година па до 05.12.2018 година, го одбил како неосновано.

Тужбеното барање на тужениот судот да утврди дека договорот за отуѓување на градежно земјиште со електронско јавно наддавање бр. , солемнизиран под ОДУ бр. од 08.07.2014 година кај нотарот Ј С од Р и договорот за отуѓување на градежно земјиште со електронско јавно наддавање бр. , солемнизиран под ОДУ.бр.340/14 од 08.07.2014 година кај нотарот Ј С од Р склучен помеѓу тужителот и тужениот се раскинати на ден 09.10.2017 година, го одбил како неосновано.

Го задолжи тужителот да му ги на тужениот надомести трошоците во постапката во износ од 178.128,00 денари во рок од 8 дена од приемот на пресудата.

Барањето на полномошникот на тужениот Д С адв. За надомест на трошоци во износ од 59.712,00 денари го одбил како неосновано.

Од ваквата пресуда останал незадоволен тужениот кој во навремен рок поднел жалба поради суштествени повреди на одредбите на парничната постапка и погрешна примена на материјалното право. Предлага жалбата да се уважи, а пресудата се преиначи или истата се укине и предметот врати на првостепениот суд на повторно судење. Апелациониот суд во Штип, ја разгледа жалбата и останатите списи кон предметот, ја испита побиваната пресуда во смисол на чл.354 од ЗПП, па најде:

Жалбата е неоснована.

Првостепениот суд утврдил дека тужителот во својство на отуѓувач и сега тужениот во својство на купувач, на ден 18.07.2013 година склучиле два Договори за отуѓување на градежно земјиште со електронско јавно наддавање заверени кај тужителот под бр. од 18.07.2013 година и бр. од 18.07.2013 година. Утврдил дека предмет и на двата договори било отуѓување на градежно земјиште сопственост на РМ извршено по пат на електронско јавно наддавање одржано на ден 21.12.2012 год. а врз основа на објавата бр. објавена на 15.11.2012 год. и тоа според првиот договор за изградба на објект со намена

А-4-временно сместување со компитабилни класи на намени Б1, Д1 и Д2 во Општина К и уредување на меѓусебните права, обврски и одговорност меѓу отуѓувачот и купувачот предмет на договорот, а според вториот договор за изградба на објект со намена Б5-хотелски комплекс со компитабилни класи со намена Б1, Д2 и Д3 во Општина К и уредување на меѓусебните права, обврски и одговорности помеѓу отуѓувачот и купувачот предмет на договорот. Со овие договори судот утврдил дека отуѓувачот му го пренел правото на сопственост на купувачот на градежно неизградено земјиште во сопственост на РМ Општина К, а по договорите поконкретно опишани како во образложението на побиваната одлука. Во чл.3 од договорот бр. било наведено дека како најповолен понудувач во текот на јавното наддавање одржано на ден 22.12.2012 година, купувачот понудил највисока цена во износ од 132,00 денари за 1 м.кв, односно пресметано за вкупната површина на градежното земјиште од 12.393 м.кв., постигнатата цена изнесувала 1.635.876,00 денари, додека според договорот бр. , постигнатата цена изнесувала 1.724.448,00 денари. Меѓусебните права и обврски на странките по погоре наведените договори биле идентични и за двата договора, па така во чл.4 став 1 сега странките во постапката се договориле, по склучувањето на договорите, купувачот во рок од 30 дена од денот на потпишувањето на истиот да го достави кај Нотар заради вршење на Солемнизација и да достави потврда со датум на прием од страна на овластениот Нотар кога истиот е доставен. Во ст.2 од истиот член договорните страни се договориле, купувачот да прибави одобрение за градење на предвидениот објект од надлежниот орган во рок од 12 (дванесет) месеци од извршената Солемнизација на Договорот кај Нотар. Во ст. 3 од истиот член купувачот се обврзал да го изгради објектот согласно Урбанистичкиот план по кој земјиштето било отуѓено во рок не подолг од 6 години, рок утврден согласно Законот за градење во зависност од категоризацијата на градба. Во чл.5 од договорите договорните страни се договориле, неисполнувањето на обврската од чл.4 ст.1 од договорот настаната по вина на купувачот да претставува основ за еднострано раскинување, при што 20 % од вкупно постигнатата цена на градежното земјиште постигната на денот на електронското јавно наддавање да не се враќа на купувачот. Во чл. 6 од договорите била наведена обврска купувачот да прибави одобрение за градење на предвидениот објект од надлежниот орган во предвидениот рок согласно чл.4 ст.2 од овој договор и да го изгради предвидениот објект согласно Урбанистичкиот план во предвидениот рок согласно чл.4 ст.3 од овој договор, во спротивно истиот да има обврска да плаќа договорна казна за непочитување на роковите во висина од 1,5 % од вкупно постигнатата цена на јавното наддавање на предметното земјиште за секој изминат месец во првата година од истекот на рокот, односно 3 % од вкупно постигнатата цена на јавното наддавање на предметното земјиште за секој изминат месец во втората година од истекот на рокот, односно 4,5 % од вкупно постигнатата цена на јавното наддавање на предметното земјиште за секој изминат месец во третата и секоја наредна година. Судот утврдил дека погоре наведените договори биле потпишани од овластени лица и заверени со печат на сега странките, а од страна на нотарот Ј С била дадена и потврда дека тој договорите ги примил на 22.07.2013 год. По дадените позитивни мислења од 26.07.2013 год. од страна на Државното правобранителство на РМ за потврдување- солеминизирање на договорите, судот утврдил дека и 2-та договори биле солеминизирани кај погоре наведениот нотар под ОДУ.бр.340/14 од 08.07.2014 год. и ОДУ.бр.341 од 08.07.2014 год. По извршената

солемнизација на погоре наведените договори и тужениот - противтужителот се стекнал со правото на сопственост на целокупното земјиште опфатено со договорите погоре наведени и своето сопственичко право го запишал во Ил.бр. и за КО Д В . Судот утврдил дека во периодот од 09.07.2015 год., па заклучно со 05.01.206 год. Помеѓу РМ Министерство за транспорт и врски и сега тужениот – противтужителот ДППУ Н Н Т увоз-извоз-С се одвивала преписка во однос на правата и обврските од склучените договори за отуѓување на градежно земјиште во текот на која преписка на правното лице му било укажано дека во случај на неисполнување на обврските од договорите ќе се отпочне постапка за раскинување на истите. Судот утврдил дека градоначалникот на Општина К на ден 16.06.2016 год. решавајќи по барањето на инвеститорот ДППУ Н Н Т увоз-извоз- С , поднесено под Уп1бр.12-93 од 18.05.16 год. му одобрил изградба на хотелски комплекс X ПР+1; ресторан ПР; конференциска сала ПР и портирница ПР; објект од втора категорија на КП.бр. КО Д В врз основа и на договорот бр. и нотарскиот акт ОДУ.бр.340/14 од 08.07.2014 год. На ден 10.02.2016 год. Тужениот - противтужителот, судот утврдил дека на име договорна казна ја имал уплатено сумата од 155.202,00 ден., а по основ на договорот бр. и во износ од 147.228,00 ден. по договорот бр. . Со оглед на тоа што согласно чл.4 ст.2 од погоре цитираните договори за отуѓување на градежно земјиште судот утврдил дека рокот за прибавување на одобрение за градење не бил испочитуван од страна на купувачот Министерство за транспор и врски во смисла на чл.6 од цитираните договори се обратил до Бирото за судски вештачења С , а со цел да ја определи висината на договорната казна согласно оваа одредба од договорот. На ден 22.03.2018 год. Бирото за судски вештачења С изготвило свој наод и мислење и согласно анализираната документација констатирало дека вкупно неисплатената договорна казна врз основа на договорот изнесува 129.335,00 ден. додека висината на вкупно доспеаната неисплатена договорна казна врз основа на другиот договор склучен под бр. изнесува 1.325.052,00 ден. или по двата договора вкупен износ од 1.454.387,00 ден. Судот утврдил дека во текот на месец октомври 2017 купувачот односно сега тужениот-противтужителот ДППУ Н Н Т увоз-извоз-Скопје, се обратил до РМ Министерство за транспор и врски со барање за раскинување на договорот со бр. примено во Министерството на ден 09.10.2017, а во кое барање истиот укажал дека од денот на одржувањето на јавното наддавање на 21.12.2017 год. па се до солемнизацијата кај нотар на договорот на 08.07.2014 год. протекот на период од година и половина се одразил на негова штета, посебно поради неможноста да се поднесе барање за одобрение на градба во 2011 и да се започне со градба, кое нешто имало големо влијание врз неговата економска моќ. Исто така укажал и дека по извршената солемнизација купувачот ја започнал постапката за добивање на одобрение за градба, но поради пречките на кои наишол во три наврати барал од Министерството промена на одредбите од чл.4 ст.2 односно склучување на анекс договор за рокот за прибавување на одобрение за градба да се приложи кое нешто не му било дозволено од страна на Министерството поради што и од страна на купувачот биле платени пенали за временскиот период од јули до декември месец 2015 год. во износ од 147.230,00 ден. При тоа укажал и дека околностите се промениле до таа мера што изградбата на објектот била невозможно да се изврши, односно целта поради која бил склучен предметниот договор не можела да се оствари, па поради наведените причини од страна на купувачот во целост не била завршена постапката за добивање на одобрение на градба со што и се исполнети условите

за раскинување на договорот. Поради наведеното и барал од Министерството овој договор да се раскине и 80% од купопродажната цена да му се поврати, а износот на договорната казна да се пресмета за периодот од месец јануари 2016 па до 06.10.2017 год. при тоа имајќи во предвид дека за претходниот период договорната казна била платена. Со идентично барање и образложение судот утврдил дека купувачот се обратил до РМ Министерство за транспорт и врски и во поглед на другиот договор со таа разлика што по овој договор навел дека добил одобрение за градба Уп1.бр.12-93 од 16.06.2016 од Општина К, а договорната казна барал да му биде пресметана од јануари 2016, па до 18.05.2016 ден. кога поднел барање за издавање на одобрение за градба. На ден 14.09.2018 год. судот утврдил дека тужениот во својство на тужител поднел тужба против тужителот РМ Министерство за транспорт и врски- Скопје, со основ раскинување на договор и повраток на купопродажна цена вредност на спорот 2.688.258,00 ден., при што судот постапките по двата предмета под Тс.бр.5/18 и Тс.бр.8/18 ги споил под единствен Тс.бр.5/18. Судот утврдил дека тужениот согласно чл.4 ст.1 и двата договори веднаш по склучувањето на истите ги доставил до нотарот на ден 22.07.2013, на солеменизација, а на 26.07.2013 Државното првобранителство на РМ доставило до нотарот позитивно мислење и солеменизацијата била изршена на 08.07.2014 год., но не во предвидениот рок согласно Законот за Нотаријат, иако истите навремено биле доставени до нотарот за солеменизација Судот во правосилниот дел на пресудата ТС.бр.5/18 од 06.12.2018 година постапувајќи по тужбеното барање на тужителот иако тужениот со неговата тужба барал судот да утврди дека договорите се раскинати на ден 09.10.2017 година, утврдил дека договорите се раскинати на денот на донесувањето на пресудата ТС.бр.5/18 од 06.12.2018 година каде судот правосилно во дел 1 ст. 2 од изреката на пресудата постапувајќи по тужбеното барање на тужителот утврдил дека договорите бр. и се раскинати и не произведуваат правно дејство. Роковите за прибавување на одобрение за градење и роковите за изградба на објектите и по двата договори биле суштествена состојка и на двата договори. Меѓутоа и договорната казна била состојка на договорите и во одредбата од чл.74 ст.5,6 и 7 од Законот за градежно земјиште (Сл.весник бр.17/11, 53/11, 144/12, 25/13 пречистен текст Сл.Весник на РМ број 59/13) било предвидено дека договорот за отуѓување на градежното земјиште особено ги содржи роковите за прибавување на одобрението за градба и изградба на објектите, како и договорната казна за непочитувањето на роковите за прибавување на одобрение за градба и роковите за изградба на објектите. Предвид на оваа норма тужениот на тужителот на име договорна казна требал да му плати по договорот бр. износ од 368.070,00 денари пресметана за периодот од 09.10.2017 година до 09.03.2018 година.

На вака утврдената фактичка состојба првостепениот суд правилно го применил материјалното право кога одлучил како во изреката на побиваната одлука.

По мислење на овој суд првостепениот суд правилно а согласно пропишаната законска одредба од чл. 75 ст. 4 од ЗГЗ (Службен весник бр. 17/2011, 53/2011, 144/2012, пречистен текст Службен весник 59/2013) прифатил дека тужениот има право да бара од истиот а на име поврат на купопродажна цена да му го плати вкупно досудениот износ како во дел 2 ст. 2 од изреката и правилно постапил применувајќи ја оваа законска одредба и задолжувајќи го тужителот со овој износ према тужениот, додека овој да му ја плати досудената договорна казна и тоа со камата, како што е поконкретно наведено во изреката

на побиваната одлука, бидејќи во конкретниот случај конкретната постапка за отуѓување на градежно земјиште во сопственост на РСМ по пат на јавно наддавање започнала на 15.11.2012 г. кога во сила и бил погоре наведениот закон, поради што по однос на конкретното тужбено барање треба да се примени овој закон. Ова посебно од причини што и законскиот текст на погоре наведената одредба упатува на спроведување на постапка за отуѓување од страна на страна на Комисијата на тужителот, а не на спроведување на договори. Ова согласно и со пропишаната одредба од чл. 26 од ЗИДЗГЗ (Службен весник бр. 144/2012) каде е кажано дека започнатите постапки за отуѓување на градежно земјиште во сопственост на РСМ по пат на јавно наддавање ќе продолжат според одредбите на овој закон. Ова и од причини што станува збор за договори кои се склучени во моментот на постигнувањето на волјата на договорните странки за суштествените елементи на договорите и тоа: купопродажната цена, повратот на таа цена, како и договорната казна, па и по однос на истите треба да се примени овој закон.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 08.07.2019 год. под ТСЖ.бр.196/19 и Врховен суд на РСМ на ден 28.10.2020 година под Рев1.197/2019

СПОРОВИ ОД РАБОТНИ ОДНОСИ

1. Работниот однос на наставник од определено работно време може да се трансформира во работен однос на неопределено работно време, доколку во период од пет години обемот на работа изнесувал најмалку половина од работното време во работната недела, независно дали имал периоди во кои работел и со помал обем на работа.

Од образложението:

Основен суд Штип со пресуда РО.306/18 од 12.07.2018 година, тужбеното барање на тужителот против тужениот со кое барал да се утврди дека работниот однос на тужителот кај тужениот заснован со договор за вработување на определено време на работно место наставник по бизнис, се трансформира од работен однос на определено работно време во работен однос на неопределено работно време на работно место наставник по бизнис, да се утврди дека тужителот се стекнал со својство на работник на неопределено работно време на работно место наставник по бизнис кај тужениот, да се задолжи тужениот ова право да и му го признае на тужителот и во рок од 8 дена по приемот на пресудата со тужителот да склучи договор за вработување на неопределено работно време на работно место наставник по бизнис, во спротивно доколку тоа не го стори оваа пресуда да претставува основ за стекнување на тужителот со статус на работник на неопределено работно време на работно место наставник по бизнис кај тужениот, како и барањето за трошоци во постапката во вкупен износ од 87.738,00 денари, го одбил како неосновано.

Го задолжил тужителот да му ги надомести трошоците во постапката на тужениот во износ од 57.312,00 денари, во рок од 8 дена по приемот на пресудата.

Барањето на тужениот за трошоци во постапката за разликата од бараните 70.597,00 денари до досудените 57.312,00 ден, го одбил.

Од ваквата пресуда останал незадоволен тужителот, кој во навремен рок изјавил жалба поради суштествени повреди на одредбите од парничната постапка, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право, па предлага жалбата да се уважи а пресудата преиначи.

Тужениот, преку полномошник адвокат М Л од Ш, поднел одговор на жалба со кој ги побива жалбените наводи и предлага жалбата да се одбие а пресудата потврди.

Апелациониот суд во Штип ги разгледа жалбата, одговорот на жалба и останатите списи во предметот, ја испита побиваната пресуда во смисла на чл.354 од ЗПП, па најде:

Жалбата е основана.

Имено, согласно член 46 став 1 од Законот за работните односи („Службен весник на РМ“ бр.62/05...25/2013), договор за вработување може да се склучи на определено време за вршење на исти работи, со прекин или без прекин до пет години. Согласно став 3 од истиот член, работниот однос заснован со договор за вработување на определено време, освен договорот за

вработување за вршење на сезонска работа, се трансформира во работен однос на неопределено време, ако работникот продолжи да работи по истекот на рокот од ставот 1 на истиот член, под услови и на начин утврдени со закон.

Поаѓајќи од содржината на цитираните законски одредби, произлегува дека со одредбата од член 46 став 1 од Законот за работните односи се предвидува правило за редовна трансформација на работниот однос од определено во работен однос на неопределено време, доколку работникот продолжи да работи по истекот на рокот од пет години на исти работи.

Подведувајќи ги цитираните законски одредби, под утврденото од страна на првостепениот суд, по наоѓањето на овој суд во конкретниот случај се исполнети законските претпоставки за трансформација на работниот однос на тужителот од определено во работен однос на неопределено време. Ова од причина што од суштествено значење за трансформирање на работниот однос од определено во работен однос на неопределено време е фактот што тужителот продолжил да работи кај тужениот по истекот на рокот од пет години предвиден во цитираниот член 46 став 3 од Законот за работните односи.

Имено доколку се има во предвид неспорно утврдениот факт дека тужителот е во работен однос кај тужениот без прекин повеќе од пет години, почнувајќи од 01.09.2010 година на работно место наставник по бизнис и за целиот период на траење на работниот однос врши исти работи, со сигурност може да се утврди дека во конкретната правна работа се исполнети условите за трансформација на работниот однос на тужителот од определено во работен однос на неопределено време, а согласно член 46 став 3 во врска со став 1 од Законот за работните односи.

Имајќи во предвид дека тужителот работи кај тужениот како наставник по предметот бизнис во периодот од 01.09.2010 година до 31.08.2011 година со 10 наставни часа, во периодот од 01.09.2011 година до 31.12.2013 година со 12 наставни часа и во периодот од 01.09.2014 година до 29.12.2016 година со 12 наставни часа, што претставува повеќе од половина од полното работно време согласно Законот за средно образование и има положено стручен испит, произлегува дека се исполнети и условите за засновање на работен однос на неопределено време кои ги предвидува Законот за средно образование.

Во контекст на наведеното, при неспорно утврдените факти дека се исполнети условите и начинот утврдени со закон за трансформација на работниот однос од работен однос на определено во работен однос на неопределено време, ирелевантно е дали во време на поднесување на тужбата, тужителот работел на определено време со помалку од половина од работното време во работната недела утврдено со закон, дали за целото времетраење на работниот однос кај тужениот работел со најмалку половина од вкупниот фонд на часови утврдени со закон како и фактот кога го положила стручниот испит.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 10.10.2018 год. под РОЖ.бр.475/18 и Врховен суд на РСМ на ден 04.06.2020 година под Рев3.бр.158/2018

2. Работниот однос од определено во работен однос на неопределено работно време може да се трансформира согласно чл.46 од ЗРО, доколку работникот работи на исти работи со прекин или без прекин до пет години, независно од тоа дали работниот однос е заснован за замена на

привремено отсутен работник.

Од образложението:

Основниот суд Штип со пресуда РО.бр.424/18 од 14.12.2018 година го усвоил тужбеното барање на тужителката и утврдил дека работниот однос на тужителката кај тужениот заснован со договори за работа на определено време поединечно наведени во изреката на пресудата, се трансформира од работен однос на определено време во работен однос на неопределено работно време, на работно место наставник по македонски јазик и истата се стекнала со својство на работник на

неопределено работно време на наведеното работно место. Судот го задолжил тужениот да и го признае ова право на тужителката и во рок од 8 дена од правосилноста на пресудата со тужителката да склучи договор за вработување на неопределено работно време на работно место наставник по македонски јазик, во спротивно доколку не го стори, пресудата да претставува основ за стекнување на тужителката со статус на работник на неопределено работно време на работно место наставник по македонски јазик. Судот го задолжил тужениот да и ги надомести на тужителката трошоците во постапката во износ од 83.534,00 денари, во рок од 8 дена од приемот на пресудата.

Апелациониот суд Штип со пресуда РОЖ.бр.64/19 од 01.03.2019 година, жалбата на тужениот ја усвоил, пресудата на Основниот суд Штип РО.бр.424/18 од 14.12.2018 година ја преиначил и одлучил на начин што тужбеното барање на тужителката го одбил како неосновано. Судот ја задолжил тужителката да му ги надомести на тужениот трошоците во постапката во износ од 78.328,00 денари, во рок од 8 дена од приемот на пресудата.

Против второстепената пресуда ревизија и дополнување на ревизија изјави тужителката, поради суштествени повреди на одредбите од парничната постапка и поради погрешна примена на материјалното право, со предлог ревизијата да се усвои, побиваната пресуда да се преиначи на начин што тужбеното барање на тужителката да се усвои, како и да се задолжи тужениот со трошоците во постапката.

Одговор на ревизија поднесе тужениот, преку полномошник А С, адвокат од Ш., со кој ги оспори наводите содржани во ревизијата на тужителката и предложи истата да се одбие како неоснована како и да се задолжи тужителката со трошоците во постапката по повод поднесениот одговор на ревизија.

Врховниот суд на Република Северна Македонија, по проучување на списите по предметот, наводите во ревизијата и дополнување на ревизијата како и одговорот на ревизијата, испитувајќи ја побиваната пресуда во смисла на член 377 став 3 од Законот за парничната постапка, најде:

Ревизијата е основана.

Основан е наводот во ревизијата за погрешна примена на материјалното право од член 46 од Законот за работните односи, од страна на второстепениот суд, ако се има предвид утврдената фактичка состојба.

Во текот на постапката е утврдено дека тужителката за прв пат засновала работен однос кај тужениот на определено време сметано од 30.10.2000 година до 31.08.2001 година како наставник по македонски јазик. Откако тужителката го положила стручниот испит засновала работен однос на определено работно време кај тужениот со повеќе договори за работа и тоа со договор за вработување бр. - од 15.01.2014 година засновала работен однос од 15.01.2014

година за замена на директор со полно работно време на работно место како наставник по македонски јазик со 40 работни часа, потоа со договор за вработување бр. од 29.08.2014 година засновала работен однос на определено време од 01.09.2014 година замена на директор со полно работно време на работно место како наставник по македонски јазик од 40 работни часа, со договор за вработување бр. од 29.12.2014 година, засновала работен однос на определено работно време од 29.12.2014 година замена на директор со полно работно време на работно место како наставник по македонски јазик од 40 работни часа, со договор за вработување бр. од 24.12.2015 година засновала работен однос на определено време од 23.12.2015 година замена за директор со полно работно време на работно место наставник по македонски јазик од 40 работни часа и со договор за вработување бр. од 04.01.2017 година засновала работен однос на определено работно време од 04.01.2017 година замена за директор со полно работно време на работно место наставник по македонски јазик од 40 работни часа. Тужениот на 15.12.2016 година објавил јавен оглас бр. за вработување на определено работно време до 31.08.2017 година покрај другите работни места и за наставник по македонски јазик еден извршител со полно работно време со 20 наставни часа VII/1 степен, до враќање на редовно вработен - директор. Со решение бр. од 13.11.2017 година на тужителката и престанал работниот однос на работно место наставник по македонски јазик кај тужениот заснован со договор за работа на определено време под бр. од 01.09.2017 година поради враќање на директорот во настава на работно место на кое го заменува тужителката. На 07.11.2017 година тужителката поднела до тужениот писмено барање за трансформација на работниот однос, по кое тужениот не донел одлука.

На основа на вака утврдените факти, првостепениот суд со примена на одредбата од член 46 став 1, 2 и 3 од Законот за работните односи, застанал на стојалиште дека се исполнети условите за трансформација на работниот однос на тужителката, со оглед на утврденото дека истата била во работен однос кај тужениот повеќе од пет години на работно место наставник по македонски јазик и продолжила да работи по истекот на овој рок.

Второстепениот суд одлучувајќи по жалбата на тужениот, застанал на стојалиште дека првостепениот суд на потполно и целосно утврдена фактичка состојба погрешно го применил материјалното право, поради што ја преиначил првостепената пресуда и тужбеното барање на тужителката го одбил како неосновано. При одлучувањето, второстепениот суд заклучил дека во конкретниот случај не се исполнети условите за трансформација на работниот однос бидејќи тужителката засновала работен однос за замена на привремено отсутен работник и дека во таков случај траењето на работниот однос не е временски лимитирано од пет години, туку од должината на отсутноста на работникот кој го заменува. Неоснованоста на тужбеното барање, второстепениот суд ја заснова и на заклучокот дека со враќањето на привремено отсутниот работник се активира неговиот работен однос и дека тужителката ја поднела тужбата за трансформација кога не била во работен однос.

Врховниот суд на Република Северна Македонија наоѓа дека второстепениот суд погрешно го применил материјалното право од член 46 од Законот за работните односи, кога заклучил дека не се исполнети условите за трансформација на работниот однос на тужителката од определено во работен однос на неопределено работно време.

Согласно член 46 став 1 од Законот за работните односи, договор за

вработување може да се склучи на определено време за вршење на исти работи, со прекин или без прекин до пет години, а согласно став 2, договор за вработување на определено време за замена на привремено отсутен работник може да се склучи до враќање на привремено отсутниот работник. Според став 3 од истиот член, работниот однос заснован со договор за вработување на определено време, освен договор за вработување за вршење на сезонска работа, се трансформира во работен однос на неопределено време, ако работникот продолжи да работи по истекот на рокот од ставот 1 на истиот член, под услови и на начин утврдени со закон. Поаѓајќи од цитираните законски одредби, а имајќи го предвид утврденото дека тужителката засновала работен однос кај тужениот на определено време со прекин повеќе од пет години на исти работи како наставник по македонски јазик и дека продолжила да работи по истекот на овој рок, произлегува дека се исполнети законските услови за трансформација на работниот однос од определено на неопределено работно време во смисла на член 46 став 1 во врска со став 3 од Законот за работните односи. Правилно оценил првостепениот суд дека од влијание за основаноста на тужбеното барање е тоа што тужителката на 07.11.2017 година поднела барање за трансформација на работниот однос до тужениот додека сеуште била во работен однос кај тужениот, кој и престанал на 13.11.2017 година, со што постапила согласно член 181 став 1 од Законот за работните односи вв со член 46 став 3 од истиот закон.

Притоа, фактот што тужителката засновала работен однос кај тужениот на определено работно време поради замена на привремено отсутен работник, не претставува пречка за трансформација на работниот однос, од причина што ваквата можност претставува само законски предвиден случај кога може да се заснова работен однос на определено време. Од суштествено значење во конкретниот случај е дека тужителката работела повеќе од пет години на исти работи и продолжила да работи по истекот на пет години, поради што во смисла на член 46 став 1 во врска со став 3 од Законот за работните односи, ги исполнува условите за трансформација на работниот однос од определено во работен однос на неопределено работно време

Решено во Апелационен суд Штип на ден 01.03.2019 год. под РОЖ.бр.64/19 и Врховен суд на РСМ на ден 23.06.2020 година под Рев3.бр.91/19

3. Одредбите од Законот за измени и дополнување на законот за работни односи (Сл.Весник на РМ бр.120/18), во однос на роковите за давање на изјава за продолжување на работниот однос неможат да се применуваат ретроактивно, во периодот пред неговото стапување во сила.

Од образложението:

Основниот суд Свети Николе со пресуда РО-102/18 од 16.01.2019 година, го одбил како неосновано тужбеното барање на тужителот да се поништи како незаконито решението на директорот на тужениот број од 11.09.2018 година

како и одлуката на училишниот одбор на тужениот бр. од 03.10.2018 година, како и да се задолжи тужениот да го продолжи договорот за вработување на тужителот, да го врати на работа и да го распореди на работно место соодветно на неговата стручна спрема и да му ги надомести трошоците во постапката во износ од 43.996,00 денари. Судот го задолжил тужителот да му ги надомести на тужениот трошоците во постапката во износ од 30.940,00 денари.

Апелациониот суд Штип со пресуда РОЖ-77/19 од 06.03.2019 година ја одбил како неоснована жалбата на тужителот и ја потврдил пресудата на Основниот суд Свети Николе РО-бр.102/18 од 16.01.2019 година, го задолжил тужителот да му плати на тужениот дополнителни трошоци за одговор на жалба во износ од 14.250,00 денари, а го одбил како неосновано барањето на тужениот за дополнителни трошоци за одговор на жалба за разликата од досудениот до побараниот износ од 18.180,00 денари.

Против второстепената пресуда ревизија изјави тужителот преку својот полномошник, поради погрешна примена на материјалното право, со предлог ревизијата да се усвои, побиваната и првостепената пресуда да се преиначат на начин што ќе се усвои тужбеното барање на тужителот или побиваните пресуди да се укинат и предметот да се врати на повторно судење на првостепениот суд.

Одговор на ревизија поднесе тужениот преку полномошник Л П , адвокат од С.Н., со кој ги побива наводите во ревизијата, и предлага ревизијата да се одбие како неоснована или да се отфрли како недозволена и бара за трошоци за одговор на ревизија.

Врховниот суд на Република Северна Македонија по проучување на списите во предметот, наводите во ревизијата и одговорот на ревизијата, испитувајќи ја побиваната пресуда во смисла на одредбата од член 377 став 3 од Законот за парничната постапка ("Службен весник на РМ" бр.79/05...124/15), најде:

Ревизијата е основана.

Врховниот суд на Република Северна Македонија ја испита побиваната одлука и најде дека не се сторени суштествени повреди на 3 Рев3 бр.73/2019 парничната постапка од член 343 став 2 точка 14 од ЗПП, од причина што одлуките на пониските судови се јасни и разбрливи, ги содржат причините за нивното донесување и истите се подобни за испитување.

Врз основа на правилно и целосно утврдената фактичка состојба, првостепениот суд нашол дека тужителот со препорачана пратка до тужениот на 30.08.2018 година доставил изјава во која навел дека на 11.09.2018 година полни 64 години живот и изјавил дека сака да го продолжи работниот однос до 67 години. Тужениот постапувајќи по изјавата на тужителот со известување од 06.09.2018 година, го известил тужителот дека не може да го продолжи договорот за вработување, бидејќи изјавата била поднесена во ненавремен рок предвиден во член 104 од Законот за работни односи, односно дека изјавата требало да биде поднесена до 31.08.2017 година, по што директорот на тужениот на 11.09.2018 година донел решение за престанок на работниот однос од 11.09.2018 година, поради исполување на услови за старосна пензија бидејќи тужителот на 11.09.2018 година наполнил 64 години возраст и најмалку 15 години пензиски стаж.

Тужениот пред да ја донесе второстепената одлука по приговорот на отказното решение за престанок на работниот однос, го одјавил тужителот од Агенцијата без истото да стане конечно, со оглед дека измената на член 104 од Законот за работните односи, која е применета од судовите, е донесена на

29.06.2018 година, а тужителот условот од ставот 1 на овој член го исполнил на 09.11.2018 година и поради тоа тужителот во претходната 2017 година не можел да има во предвид дека во 2018 година ќе се донесе нов Закон со кој ќе се промени времето кога да се поднесе изјавата за продолжување на договорот за вработување.

Согласно член 104 став 3 од Законот за работни односи („Сл.весник на РМ“ бр.62/2005,..120/18), писмената изјава од ставот 2 на овој член работникот ја дава најдоцна до 31 август во годината која што и претходи на годината во која ги исполнува условите од ставот 1 на овој член. За секое натамошно продолжување на договорот за вработување од ставот 2 на овој член изјавата ја дава една годишно, а најдоцна до 31 август во годината која што и претходи на годината за која се бара продолжување на договорот за вработување.

Поаѓајќи од наведените законски одредби, која биле во примена во конкретниот период, судовите применувајќи ги одредбите од член 104 од Законот за работни односи, го одбиле како неосновано тужбеното барање на тужителот.

Како причина за ваквото свое одлучување и ваквата примена на материјалното право судовите образлаг аат дека тужителот изјавата за продолжување на договорот за вработување ја поднел по истекот на определениот законски рок за продолжување на договорот за вработување, со оглед дека изјавата за продолжување ја поднел на 30.08.2018 година во годината кога тужителот ги исполнувал условите за пензија, а не како што предвидува членот 104 од Законот за измена и дополнување на Законот за работните односи, најдоцна до 31 август во годината која што и претходи на годината во која работникот ги исполнува условите за старосна пензија.

Врховниот суд на Република Северна Македонија одлучувајќи по ревизијата изјавена од тужителот наоѓа дека пониските судови погрешно го примениле материјалното право кога го одбиле тужбеното барање на тужителот поради следното:

Во конкретниот случај, правото кое го побарува тужителот за продолжување на договорот за вработување до навршување на 67 години било предвидено со Законот за работни односи, со последните измени од Службен весник на РМ бр.113/2014, кој се применувал до 08.07.2018 година. Според одредбите на тој закон, тужителот изјавата за продолжување на рокот за продолжување на договорот за вработување, предвидува работникот да ја поднесе најдоцна до 31 август во тековната годината во која ги исполнува условите за старосна пензија. Одредбите од тој закон се во примена до 08.07.2018 година, од кога почнуваат да се применуваат одредбите од Законот за изменување дополнување на Законот за работни односи („Сл.весник на РМ“ бр.120/18), кој е објавен во Службен весник на РМ на 29.06.2018 година и кој стапил во сила осум дена по објавувањето од 08.07.2018 год..

Законската одредба, согласно измените на Законот за работните односи од Службен весник на РМ бр.120/18, која била во важност во периодот кога тужителот поднел изјава за продолжување на рокот за продолжување на договорот за вработување, предвидува работникот најдоцна до 31 август во годината која што и претходи на годината во која ги исполнува условите за старосна пензија, да поднесе изјава за продолжување на договорот за вработување.

Во Уставот на Република Северна Македонија во членот 52 став 4 е предвидено дека „Законите и другите прописи не можат да имаат повратно

дејство, освен по исклучок, во случаи кога тоа е поповолно за граѓаните.

Со толкувањето на одредбите од Законот за измени и дополнување на Законот за работни односи („Сл.Весник на РМ бр.120/18“), пониските 5 Рев3 бр.73/2019 судови ги примениле одредбите од тој закон за роковите за давањето на изјава за продолжување на работниот однос и во периодот пред неговото стапување во сила, со што ретроактивно ги примениле тие одредби, а што е спротивно на член 52 став 4 од Уставот на Република Северна Македонија.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 06.03.2019 год. под РОЖ.бр.77/19 и Врховен суд на РСМ на ден 20.05.2020 година под Рев3.бр.73/19

СПОРОВИ ОД ИМОТНИ ОДНОСИ

1. Дејствијата на должникот можат да се побиваат доколку должникот со превземањето на определена правна работа станал неспособен за плаќање, односно му претстои инсолвентност, а другата страна во времето на преземање на таа работа да знаела за намерите на должникот, како и со склучувањето на правната работа да се оштетуваат доверителите.

Од образложението:

Основен суд Кочани со пресуда Ст-П4.2/18 од 12.04.2019 година, тужбеното барање на тужителот го усвоил. Утврдил дека правната работа склучена помеѓу прво тужениот Р. ДООЕЛ К. и второтужениот М. извоз-увоз ДООЕЛ К.(сега ТУТД М. извоз-увоз В. К. В. ДООЕЛ К. во стечај)- договорот за купопродажба на недвижен имот склучен на ден 30.01.2006 година заверен кај нотар С. Т. од К. Под ОДУ.бр.102/2007 од 09.03.2007 година е без дејство спрема стечајната маса во стечајната постапка отворена над второтужениот.

Го задолжил првотужениот ДТПУ Р. ДООЕЛ К. да го врати во стечајната маса на второтужениот ТУТД М. извоз-увоз В. К. В. ДООЕЛ К. во стечај недвижниот имот заведен во катастерот на недвижностите во Имотен лист бр.1515 КО К. на име на првотужениот ДТПУ Р. ДООЕЛ К. и тоа опишани по имоти и површина како во изреката на нападнатата одлука како и да трпи од тој имот да се намираат тужителот и останатите стечајни доверители на второтужениот. ТУТД М. извоз-увоз В. К. В. ДООЕЛ К. во стечај до висината на нивните побарувања, се во рок од 8 дена по приемот на пресудата.

Го задолжил првотужениот ДТПУ Р. ДООЕЛ К. да ги надомести трошоците на постапката на тужителот во износ од 203.640,00 денари во рок од 8 дена по приемот на пресудата.

Од ваквата пресуда останал незадоволен полномошникот на првотужениот, кој во навремен рок изјавил жалба поради суштествени повреди на одредбите од парничната постапка, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право, како и одлуката за трошоците па предлага жалбата да се уважи а пресудата преиначи така што барањето на тужителот во целост ќе го одбие или укине и предметот врати на првостепениот суд на повторно судење.

Апелациониот суд во Штип ги разгледа жалбата, одговорот на жалба и останатите списи во предметот, ја испита побиваната пресуда во смисла на чл.354 од ЗПП, па најде:

Жалбата е неоснована.

Согласно чл. 176 од Законот за стечај:„Правна работа што должникот ја презел во последните 10 години пред поднесување на предлогот за отварање на стечајна постапка или потоа со намера да ги оштети своите доверители, може да се побива ако другата страна во времето на превземањето на таа работа знаела за намерите на должникот. Знаењето за намерата се претпоставува ако другата страна знаела дека на должникот му се заканува неспособност за плаќање и дека со таа работа се оштетуваат доверителите. Двострано товарен договор

склучен помеѓу должникот и нему блиско лице согласно со чл.180 од овој закон може да се побива ако со него непосредно се оштетуваат стечајните доверители. Тој договор не може да се побива ако е склучен две години пред поднесувањето на предлогот за отварање на стечајна постапка или ако другата страна докаже дека во времето на склучувањето на договорот не и била позната намерата на должникот да ги оштети доверителите,„.

Согласно чл. 185 ст.1 и ст.3 од Законот за стечај:„Стечајните доверители и стечајниот управник во име на стечајниот должник можат да ги побиват правните дејствија на стечајниот должник. Тужбата од ст. 2 од овој член се поднесува против лицето спрема кое е преземено побиваното дејство и против должникот ако тој не е тужител“.

Во конкретниот случај, поаѓајќи од утврдените факти правилно првостепениот суд прифатил дека со склучувањето на правната работа-договорот за купопродажба на недвижен имот склучен на ден 09.03.2007 година овластеното лице кај второтужениот знаејќи дека тужителот има поведено судска постапка со тужба од ден 21.11.2006 година против стечајниот должник за наплата на своето побарување го отуѓил целокупниот имот кој што бил запишан на име на стечајниот должник за да се осуети и оневозможи наплатата на побарувањето на тужителот како доверител. За таа цел тој го склучил договор за купопродажба со првотужениот чиј управител е З. В. од К. како негово блиско лице кое знаело дека на стечајниот должник му претстои идна обврска односно му се заканува неспособност за плаќање и дека со склучувањето на правната работа ќе се избегне таа обврска односно дека се оштетува тужителот. Освен ова правилен е и заклучокот на првостепениот суд дека договорот за купопродажба е нереален и фиктивен поради тоа што купопродажната цена во договорот е прениско и нереално определана, ако се има во предвид фактот дека во постапката за утврдување на даночна основица за пресметување на данок на промет на недвижности вредноста на имотот предмет на договорот била проценета на износ од 9.462.658,00 денари, а во договорот е наведена цена од 2.230.000,00 денари. Од друга страна пак, иако во договорот е предвидено дека купувачот ќе ја плати купопродажната цена на законит начин преку надлежна банкарска институција од сметка на купувачот на сметка на продавачот, вештото лице В. Т. во својот наод и мислење од 23.03.2016 година во стечајниот предмет Ст.бр.47/2016 наведува дека нема сметководствена евиденција дали продажната цена во износ од 2.230.000,00 денари во целост или делумно е платена на купувачот и на кој начин, за кои цели се искористени паричните средства или кои обврски спрема кои доверители се платени а кои не се и дали има остаток на парични средства од продажбата. Имајќи го ова во предвид овој суд смета дека договорот за купопродажба помеѓу тужените е склучен со знаење и намера на страните за да стечајниот должник не биде во можност да ги исполни своите обврски, а знаењето за намерата во конкретниот случај се претпоставува бидејќи другата страна-првотужениот знаел дека на должникот сега второ тужениот му се заканува неспособност за плаќање и дека со таа работа се оштетуваат доверителите. Од овие причини правостепениот суд правилно постапил кога одлучил како во изреката на побиваната одлука.

Во конкретниот случај се исполнети законските претпоставки за побивање на правното дејствие – склучување на купопродажен договор помеѓу тужените. Имено, со оглед дека со договорот за купопродажба склучен на ден 09.03.2007 година со првотужениот, овластеното лице на второтужениот го отуѓил целокупниот имот на второтужениот иако знаел дека на ден 21.11.2006 година

тужителот као доверител има поведено судска постапка против второтужениот за наплата на побарување, правилно пониските судови застанале на стојалиште дека во случајот е докажана намерата да се осуети и оневозможи наплатата на побарувањето на тужителот. Овој договор бил склучен со овластеното лице на првотужениот, управителот З. В. од К., која има иста адреса на живеење со управителот на првотужениот, па оттука правилно пониските судови заклучиле дека истата како блиско лице во смисла на член 180 од Законот за стечај, знаела и не можела да не знае за таквата намера на второтужениот.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 09.07.2019 год. под ГЖ.бр.688/19 и Врховен суд на РСМ на ден 04.12.2019 година под Рев2.бр.448/2019

2. Зелената карта како меѓународна потврда за осигурување на моторни возила, е важечка доколку е издадена по овластување на Бирото од страна на негова членка, односно осигурителна компанија за задолжително осигурување од автоодговорност регистрирана во земјата за која е надлежно Бирото.

Од образложението:

Основен суд Струмица, со пресуда П4.8/18 од 13.07.2018 година, тужбеното барање на тужителот го усвоил, ги задолжил тужените да на тужителот солидарно му надоместат на име регрес износот од 1.549.421,00 денари со законска казнена во висина на референтната каматна стапка утврдена од страна на НБ на РМ, која важела на последниот ден од полугодието кое му претходело на тековното полугодие зголемена за осум процентни поени и тоа: на износот од 763.895,00 денари сметано од 23.08.2014 година се до конечната исплата а на износот од 785.526,00 денари сметано од 20.05.2015 година се до конечната исплата, како и да му се надоместат трошковите по постапката во износ од 265.814,00 денари во рок од 15 дена од приемот на пресудата.

Од ваквата одлука останале незадоволни тужените кои во навремен рок поднеле жалба поради суштествени повреди на одредбите од ЗПП, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба, погрешна примена на материјалното право и поради одлуката за парничните трошоци, па предлага жалбата да се усвои, а побиваната пресуда укине и предметот врати на првостепениот суд на повторно судење.

Апелациониот суд во Штип ги разгледа жалбата, одговорот на жалбата и сите списи во предметот, ја испита побиваната пресуда во смисол на чл. 354 од ЗПП па најде:

Жалбата е неоснована.

На целосно и правилно утврдена фактичка состојба првостепениот суд правилно го применил чл.58 и 64 од Задолжително осигурување во сообраќајот како и чл.2 т.1,2 и 3 од Критскиот договор и чл.7 т.1 и чл.7 т.2 од Критскиот договор кога тужбеното барање на тужителот го усвоил во целост, бидејќи од изведените докази неспорно утврди дека на ден 07.01.2013 година во 18,50 часот на магистралниот пат А-4 во изградба била случена сообраќајна незгода во која првотужената М како учесник во сообраќајот предизвикала сообраќаен

настан а во кој како оштетени се јавиле Г, Н и О С. Неспорно е дека врз основа на пресуда К.бр.329/13 од 27.06.2013 година на Основен суд С.1 првотужената М е огласена за виновна за овој сообраќаен настан и осудена на парична казна од 100 дневни глоби и изречена мерка забрана на управување со моторно возило од Б категорија во траење од 6 месеци. Оштетените Г, Н и О С сите од с.В. се обратиле за надомест на материјална и нематеријална штета до Осигурителната компанија А М. В И груп -С. и дека поради непостигнување на договор за висината на штета која треба да им се надомести била покрената судска постапка по која била донесена пресуда од страна на Основниот суд С.2 која пресуда во делот само за нематеријалната штета е преиначена од страна на Апелациониот суд во С., при што биле досудени наведените а сега барани износи со камата и трошоци во вкупен износ од 1.549.424.00 ден.

При една ваква состојба првостепениот суд правилно одлучил кога тужбеното барање на тужителот го усвоил во целост, бидејќи од изведените докази се утврди дека согласно одредбите од чл.2 т.1,2 и 3 од Критскиот договор во кој е наведено дека Националното биро за осигурување се конституира во земјата на нејзиното основање а неговата членка може да биде само компанија-претпријатие од таа земја овластено да врши задолжително осигурување од автоодговорност од употреба на моторно возило. а следствено на ова согласно чл.7 т.1 и чл.7 т.2 од договорот секое национално биро само ќе биде одговорно за печатење на неговите зелени карти или за тоа ќе ги овласти своите членови за издавање на зелени карти на негови осигуреници исклучиво за возила регистрирани за земјата за која таа е надлежна. првостепениот суд правилно одлучил дека во случајот кога формуларот и зелената карта е отпечатен по овластување на Х. биро за осигурување, а не е издаден од негова членка, односно Осигурителна компанија претпријатие регистрирано во Х. и кога на формуларот на зелената карта Х биро за осигурување како издавач ја навел Б И компанија СЕ ф Л, компанија која е регистрирана во Л, а не во Х. а која согласно К договор не е, и не може да биде членка на Холандското биро за осигурување и имајќи го во предвид фактот дека бројот на зелената карта е со Л ознака а не со Х ознака и дека фирмата Е Т -Г која дала потврда на тужениот А дека меѓународната зелена карта е важечка е со дејност извоз на автомобили, а не за задолжително осигурување од автоодговорност, произлегува дека истата не може да биде осигурувач согласно одредбите од Критскиот договор и не може да биде членка на Х биро за осигурување уште помалку на Л биро за осигурување, и нема право да издава зелена карта и да посредува во нејзиното издавање од причина што посредувањето во издавање на зелената карта не е опфатено и регулирано со одредбите на К договор, од кои причини првостепениот суд правилно утврдил дека меѓународната зелена карта која ја приложила М во моментот на случувањето на сообраќајната незгода не е валидна согласно одредбите од чл.9 од К договор. Зелената карта е важечка само доколку е издадена по овластување на Н биро за осигурување, а согласно одредбите од чл.7 т. и 2 од К договор, односно само доколку спорната зелена карта е издадена од осигурувачот Осигурителна компанија од Х, која како компанија има овластување за издавање на зелена карта само на негова членка осигурителна компанија за задолжително осигурување од автоодговорност регистрирана во земјата за која е надлежно биро Во конкретниот случај станува збор за Х патничко моторно возило и меѓународната зелена карта би требало да биде издадена од Х национално биро за осигурување или од осигурителната компанија која е членка на ова биро, а во овој случај меѓународната зелена карта

не е издадена од Националното X биро за осигурување или од нејзина членка, од кои причини овој суд смета дека тужбеното барање на тужителот за регресирање на сумата во износ од 1.549.421,00 ден.е основано и од овие причини согласно чл.58 и 64 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, првостепениот суд правилно го усвоил тужбеното барање на тужителот во целост.

Следствено на ова како и согласно цитираните одредби за издавање и доставување на зелени карти од член 7 од Критскиот договор, правилно пониските судови заклучиле дека во конкретниот случај зелената карта е отпечатена по овалстување на холандското биро за осигурување, но не е издадена од негова членка, односно осигурителна компанија или претпријатие кое рестирирано во X , поради што зелената карта по сообраќајната незгода била приложена од страна на првотужената, не е во согласност со членот 9 од Критскиот договор. Ова од причина што, во формуларот на зелената карта како издавач е наведена компанија која е регистрирана во Л , а не во X , при што бројот на зелената карта е означен со литванска ознака, поради што овој суд се согласува со стојалиштето на пониските судови дека издавачот на зелената карта БТА И К СЕ Л не е и не може да биде членка на холандското биро за осигурување. Дотолу повеќе што, со оглед на фактот дека фирмата Е Т-Г која дала потврда на второтужениот дека меѓународната зелена карта е важечка, е регистрирана со дејност извоз на автомобили, а не како осигурителна компанија, правилно пониските судови заклучиле дека оваа фирма нема право да издава зелена карта ниту пак да посредува во нејзиното издавање, бидејќи посредувањето во издавањето на зелена карта не е предвидена во членот 7 од Критскиот договор. Во смисла на наведеното а при неспорниот факт дека судовите како претходно прашање го решиле прашањето околу валидноста на издадената меѓународна зелена карта за возилото со кое била причинета штетата која ја надоместил тужителот и утврдиле дека не е валидна, правилно пониските судови го примениле материјалното право кога го усвоиле тужбеното барање на тужителот и одлучиле како во изреката на побиваната пресуда согласно членот 64 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 05.09.2018 год. под ГЖ.бр.746/18 и Врховен суд на РСМ на ден 04.12.2019 година под Рев2.бр.571/2018

3. Сопственикот на неосигураното возило со кое е предизвикана сообраќајна незгода солидарно со лицето кое ја предизвикало штетата е должен и законски обврзан да му ги регресира на Бирото испатените износи на име штета на оштетените.

Од образложението:

Основниот суд Кочани со пресудата П4 бр.27/18 од 15.02.2019 г. тужбеното барање на тужителот, го усвоил.

Ги задолжил тужените солидарно да му исплатат на тужителот на име регрес износ од 1.364.192,00 денари со законска казнена камата во висина на реферетната каматна стапка од основниот инструмент од операциите на

отворен пазар на Н Б на РМ која важела на последниот дел од полугодието кое му претходело на тековното полугодие зголемено за осум процентни поени сметано од 28.06.2018 год. како ден на поднесување на тужбата па до денот на конечната исплата, се во рок од 15 дена по приемот на пресудата.

Ги задолжил тужените солидарно да му ги исплатат на тужителот трошоците по постапката износ од 113.238,00 денари во рок од 15 дена од приемот на оваа пресуда.

Од ваквата одлука останал незадоволен жалителот - второтужениот В М од с. Т, кој во навремен рок поднел жалба поради суштествени повреди на одредбите од ЗПП, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право, па предлага жалбата да се усвои, а побиваната пресуда укине и предметот врати на првостепениот суд на повторно судење.

Тужителот преку полномошникот А С адвокат од К поднел одговор на жалбата со кој ги побива жалбените наводи на второтужениот, па предлага жалбата да се одбие, а побиваната пресуда потврди. Бара и дополнителни трошоци за одговорот на жалбата.

Апелациониот суд во Штип ги разгледа жалбата, одговорот на жалбата и сите списи во предметот, ја испита побиваната пресуда во смисол на чл. 354 од ЗПП па најде:

Жалбата е неоснована.

Согласно чл.16 ст.1 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот „Со осигурување од автомобилска одговорност се опфатени и штетите предизвикани со употреба на моторно возило од неовластено лице,,.

Согласно чл.61 од истиот закон „оштетеното лице кое претрпело штета согласно со членот 58 став (1) од овој закон има право да поднесе барање за надомест на штета до Бирото или директно до друштво за осигурување,,.

Согласно член 64 од истиот закон: Бирото има право на регрес во висина на исплатената штета заедно со камата и трошоци од сопственикот на неосигуреното моторно возило, воздухоплов, пловен објект и сопственик на превозно средство во јавен сообраќај, односно од лицето кое ја предизвикало штетата. Сопственикот, односно лицето кое ја предизвикало штетата се подеднакво одговорни кон Бирото,,.

Во конкретниот случај имајќи ги во предвид утврдените факти, а пред се неспорниот факт дека на страната на првотужениот има вина за предизвиканата сообраќајна незгода, бидејќи критичниот ден 13.10.2013 год. го управувал комбајнот марка Змај 133 нерегистриран и неосветлен, фактот дека комбајнот со кој е причинета незгодата е во сопственост на второтужениот , како и фактот дека тужителот на оштетените им ја исплатил штетата причинета од сообраќајната незгода во погоре наведените износи за секој од оштетените, и првостепениот суд правилно прифатил дека тужителот има право да бара од тужените како солидарни должници согласно погоре цитираната законска одредба од чл. 64 од Законот за задолжително осигурување во сообраќајот, регрес на исплатената сума на оштетените и правилно одлучил усвојувајќи го предметното тужбено барање.

Овој суд ги ценеше жалбените наводи на второтужениот дека истиот и нема пасивна легитимација по спорот, поради тоа што комбајнот не бил во негова сопственост, дека истиот стоел во селото и тој немал ни владение ни сопственост на него, но не ги прифати ваквите жалбени наводи, бидејќи од изведениот доказ - известувањето од 19.12.2018г. доставено од страна на ПС К

е известно дека второтужениот поседува два Комбајна марка 3 133 за кои нема документација. Исто така тој во записникот изготвен на лице место при случувањето на незгодата од страна на ПС К е запишан како сопственик на комбајнот, а на кое нешто и не реагирал. Фактот дека второтужениот при движењето на Комбајнот критичниот ден со сопственото возило одел пред комбајнот и дека првотужениот го земал од кај него и се враќал кај него по завршената работа, како и изјавата на првотужениот дека комбајнот го земал од второтужениот укажуваат на фактот дека сопственик на комбајнот е второтужениот, поради што и тој солидарно со првотужениот е должен и законски обврзан да му ги регресира на тужителот исплатените износи на името на оштетените.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 15.05.2019 год. под ГЖ.бр.506/19 и Врховен суд на РСМ на ден 14.01.2020 година под Рев2.бр.464/2019

4. Роковите од чл.124 ст.4 во однос на стекнување право на сопственост по пат на одржувачка, започнуваат да течат од примената на ЗСДСП, односно од 13.09.2001 година.

Од образложението:

Основен суд Штип со пресуда П1 бр.57/18 од 27.03.2019 година, тужбеното барање на тужителот В Н од П, го усвоил.

Утврдил дека тужителот В Н од П наспроти тужената РМ по пат на одржувачка е сопственик на недвижност КП.бр.860 м.в.Г, нива 6 класа со површина од 439м², лозје 6 класа со површина од 1239 м² за КО Д со следните мери и граници: од север граничи со КП 861, сосопственост на Ј Љ од П и Ј Љ од П, во должина од 19.80м+15.77м+15.24м или со вкупна должина од 50.81 метри; од исток граничи со КП 858, сосопственост на А Т од П и А Н од П, во должина од 14.59 метри, потоа продолжува со КП 859 сопственост на П Д од П во должина од 24.85 метри; од југ граничи со јавен пат КП 1359, сопственост на РМ, во должина од 25.69 м+19.66 м или со вкупна должина од 45.35 метри, како и КП бр.395м.в.П, нива 5 класа, со површина од 3472 м² за КО Д со следните мери и граници: -од север граничи со КП 396, сосопственост на Ј З од П. и З К од П., во должина од 37.49м+28.04м или со вкупна должина од 65.53 метри; од исток граничи со КП 397, сосопственост на С Л од П и други, во должина од 46.47 метри; од југ граничи со КП 394, сопственост на РМ, во должина од 6.43 метри, потоа продолжува со КП 815 сосопственост на А К и други во должина од 22.92 метри, потоа продолжува со КП 814 сопственост на К Р од П во должина од 7.65 метри, потоа продолжува со КП 813 сопственост на А Т од П во должина од 8.32 метри, потоа продолжува со КП 812 сосопственост на Ј Љ од П. и Ј Љ од П во должина од 18.72 метри, потоа продолжува со КП 811 сосопственост на С Л од П и други во должина од 19.84 метри; од запад граничи со КП 810, сопственост на М Д од П во должина од 7.42м+10.63м или со вкупна должина од 18.05 метри, потоа продолжува со КП 462, сопственост на РМ во должина од 22.42 метри, потоа продолжува со КП 459/2 во должина од 37.07 метри.

Го задолжил тужениот Р М да му го признае правото на сопственост на тужителот на погоре наведените недвижности и оваа пресуда да претставува основ за упис на истите во А за н Ш на име на тужителот В Н од П.

Го задолжил тужениот да му ги надомести на тужителот парничните трошоци во износ од 31.020,00 денари во рок од 15 дена по првосилноста на пресудата.

Од ваквата пресуда останал незадоволен тужениот, кој во навремен рок изјавил жалба поради суштествени повреди на одредбите од парничната постапка, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба, погрешна примена на материјалното право и решението за трошоци во постапкаа, па предлага жалбата да се уважи а пресудата преиначи.

Апелациониот суд во Штип ги разгледа жалбата и останатите списи во предметот, ја испита побиваната пресуда во смисла на чл.354 од ЗПП, па најде: Жалбата е основана.

Согласно член 29 од Законот за основните сопственоправни односи е предвидено: На предмет во општествена сопственост, право на сопственост не може да се стекне со одршка.

Согласно чл.2 од Законот за сопственост и други стварни права е предвидено : Право на сопственост можат да го стекнуваат сите домашни и странски физички и правни лица, вклучувајќи ја и државата и единиците на локалната самоуправа, под услови и на начин предвидени со овој и друг закон.

Согласно чл.112 ст.1 од Законот за сопственост и други стварни права: „Правото на сопственост се стекнува според Закон, врз основа на правна работа и со наследување. ”

Согласно чл.124 ст.2 од Законот за сопственост и други стварни права: Совесниот и законит држател на недвижна ствар на која друг има право на сопственост, стекнува право на сопственост на таа ствар со одржувачка, по истекот на време од десет години.

Согласно чл.124 ст.4 од Законот за сопственост и други стварни права: Совесниот држател на недвижна ствар, на која друг има право на сопственост, стекнува право на сопственост на таа ствар со одржувачка по истекот на време од 20 години.

Согласно член 257 од од Законот за сопственост и други стварни права е предвидено: Со денот на отпочнување на примената на овој закон престануваат да важат: одредбите на Законот за основните сопственоправни односи ("Службен весник на СФРЈ" бр.6/80 и 36/90);

Согласно член 259 од од Законот за сопственост и други стварни права е предвидено: Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а почнува да се применува по истекот на шест месеци од денот на неговото влегување во сила.

Во конкретниот случај првостепениот суд погрешно ги применил цитираните законски одредби дека се исполнети условите и законските претпоставки за стекнување на право на сопственост по пат на одржувачка односно извлекол погрешен заклучок дека се изминати повеќе од потребните 10 години на совесна и законита одржувачка почнувајќи од 1982 година кога е склучен Договорот за размена со кој се повратени парцелите во сопственост на претходникот на тужителката, па се до 1992 година -донесувањето на оставинското решение односно 2001 година кога бил извршен увид во катастарската евиденција ако се има во предвид фактот да во тој период на сила е Законот за основните сопственоправни односи, а предметната парцела е

запишана државна сопственост, кога чл.29 од Законот за основните сопственоправни односи предвидува дека на предмет во општествена сопственост, право на сопственост не може да се стекне со одршка. Во согласност со цитираните законски одредби, за да се стекне сопственоста по пат на одржувачка потребно е на страната на тужителот да бидат исполнети кумулативно два услова, а тоа е да е совесен и законит држател на недвижноста и да има поминато време од 20 години како тужителот ја владее спорната површина. Тужителката предметната недвижност ја знаела за своја, ако се има во предвид фактот дека од изведените докази произлегува дека претходникот на тужителката врз основа на Договор за замена во 1982 година со Индустрискиот комбинат „К“ ООЗТ-П извршил замена со КП.бр.395 кл.5 со површина од 3.432 м.кв. и КП.бр.860 кл.6 со површина од 1.678 м.кв. евидентирани во ПЛ.бр. за КО Д која му била предадена во владение. Предметната недвижност според наодот на вештото лице за идентификација на КП.бр.395 и КП.бр.860 е идентификувана цела: КП.бр.860 м.в.Г, нива 6 класа со површина од 439м.кв, лозје 6 класа со површина од 1239 м.кв за КО Д со дадени мери и граници во катастарот на недвижности запишана на име на тужената. Оваа недвижност се наоѓала во владение на правниот претходник на тужителката, а откако тој починал во владение на тужителката. Овој факт произлегува од изјавата на тужителката и изјавите на сослушаните сведоци во текот на постапката кои потврдиле дека предметната недвижност се наоѓала во фактичко владение на тужителот и неговиот претходник повеќе од 20 години, со уверување дека е нивна сопственост, но ако се има во предвид фактот да Законот за сопственост и други стварни права е објавен во Службен весник на РМ на ден 05.03.2001 година, влезе во сила на ден 13.03.2001 година, а почнува да се применува по истекот на шест месеци од денот на неговото влегување во сила односно на ден 13.09.2001 година тоа значи дека не е исполнета законската претпоставка за одржувачка односно условот предвиден во чл.124 ст.4 од ЗСДСП за протек на време од 20 години со оглед да недвижноста е запишана како сопственост на РМ односно државна сопственост, па од тие причини и овој суд ја преиначи одлуката и го одби барањето на тужителката за стекнување на право на сопственост по основ на одржувачка како неосновано и одлучи како во изреката на оваа одлука.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 10.05.2019 год. под ГЖ.бр.468/19 и Врховен суд на РСМ на ден 03.02.2020 година под Рев2.бр.365/2019

5. Во постапката за развод на бракот, лицето кое бара издршка, за да оствари право на истата, мора кумулативно да ги исполнува двата услова и тоа да е материјално необезбедено во моментот на заклучување на главната расправа на постапката за разводот на бракот и овие околности непрекинато да траеле до заклучување на главната расправа во постапката за издржување.

Од образложението:

Основен суд Штип со пресуда П2.25/18 од 19.06.2018 година, тужбеното

барање на тужителката против тужениот го усвоил.

Го задолжил тужениот на тужителката на име месечна издршка на необезбеден брачен другар да и плати по 10.000,00 денари месечно за периодот од 01.02.2017 год. до 01.10.2017 год. како и да и ги надомести трошоците во постапката во износ од 30.490,00 денари, во рок од 8 дена по приемот на пресудата.

Од вака донесената пресуда останал незадоволен тужениот кој навремено поднел жалба поради погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право и одлуката за трошоците, предлага жалбата да се уважи, нападнатата одлука укине и предметот врати на повторно одлучување.

Тужителката преку пол. Ф Т адв. од Ш поднела одговор на жалба со кој ги побива наводите во жалбата, предлага истата да се одбие како неоснована.

Апелациониот суд во Штип, ја разгледа жалбата, одговорот на жалбата списите во предметот, ја испита побиваната одлука во смисла на чл.354 од ЗПП, па најде:

Жалбата е основана.

Во член 185 од Законот за семејство е предвидено: Брачниот другар кој нема доволно средства за издржување и е неспособен за работа или е без работа без своја вина, има право на издржување од својот брачен другар сразмерно со неговите можности. Судот може, земајќи ги предвид сите околности на случајот, да го одбие барањето за издржување ако издржување бара брачниот другар кој злонамерно или без оправдани причини го напуштил својот брачен другар

Во член 186 од Законот за семејство е предвидено: Под условите од член 186 на овој закон необезбедениот брачен другар има право да бара, со пресудата со која бракот се разведува, да му се досуди извесен износ на име на издржување на товар на другиот брачен другар сразмерно со неговите можности.

По исклучок од одредбата од став 1 на овој член брачниот другар може со посебна тужба, во рок од една година по престанокот на бракот, да бара издржување само ако условите за издржување утврдени во член 185 од овој закон постоеле во моментот на заклучувањето на главната расправа на постапката за разводот на бракот и непрекинато траеле до заклучување на главната расправа во постапката за издржување.

Согласно погоре цитираните законски одредби и од изведените докази произлегува дека не се исполнети законските услови на тужителката да и се досуди бараната издршка износот од 10.000,00 денари на име издржување на товар на тужениот за периодот од 01.02.2017 год. до 01.10.2017 година. Ако се има во предвид дека законодавецот предвидел да на тужителката и припаѓа ова право доколку истата е материјално необезбедена во моментот на заклучувањето на главната расправа на постапката за разводот на бракот и овие околности непрекинато траеле до заклучување на главната расправа во постапката за издржување. При состојба на неспорност на факт дека тужителката во текот на предметната постапка за определување на издршка како необезбеден брачен другар и пред заклучувањето на главната расправа во постапката за издржување, таа во месец октомври 2017 година се вработила и моментално не е без работа и е со месечни примања од 18.000,00 денари, се стекнала со материјални средства за живот и издржување која сама ги

обезбедува со работа , произлегува дека тужителката нема потреба за издржување , па нема право на издржување со оглед да станува збор за здрава работоспособна личност способна за работа имајќи ја во предвид интенцијата на законодавецот за издржување на брачен другар и согласно одредбите кои законодавецот ги предвидел во Законот за семејство, од кои причини следуваше овој суд да одлучи како во изреката на оваа одлука.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 25.09.2018 год. под ГЖ.бр.774/18 и Врховен суд на РСМ на ден 23.01.2020 година под Рев2.бр.70/2019

6. Солидарниот заложен должник кој ја исполнил целата солидарна обврска има право да бара регрес од лицето кое станало сопственик на имотот на другиот покоен солидарен должник од заложената недвижност, во висина од една половина од обврската.

Од образложението:

Основен суд Кочани, со пресуда П4.24/17 од 30.04.2018 година, тужбеното барање на тужителот делумно го усвоил.

Ја задолжил второтужената да му плати на тужителот износ од 1.282.165,00 денари на име регресен долг како солидарен должник со законска казнена камата во висина на референтната стапка на Народна банка на Република Македонија што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодие што му претходело на тековното полугодие зголемена за осум процентни поени сметано од 09.06.2017 година како ден на поднесување на тужбата како и да му ги надомести на тужителот трошоците во постапката во износ од 131.052,00 денари се во рок од 15 дена од приемот на пресудата.

Тужбеното барање на тужителот со кое бара второтужената на име регресен долг како солидарен должник да му плати уште износ од 1.282.165,00 денари, како и тужбеното барање на тужителот со кое бара првотужениот С Н од К да му плати солидарно на име регресен долг како солидарен должник износ од 2.564.331,00 го одбил.

Го задолжил тужителот на првотужениот да му ги надомести трошоците во постапката во износ од 136.776,00 денари во рок од 15 дена од приемот на пресудата.

Тужбеното барање на тужителот за досудување на уште износ од 12.208,00 денари на име трошоци во постапката го одбил.

Тужбеното барање на првотужениот за досудување на уште износ од 409.704,00 денари на име трошоци во постапката го одбил.

Од ваквата пресуда останале незадоволни тужителот во одбиениот дел, и второтужената во уважениот дел , кој во благовремен рок поднеле жалби поради суштествена повреда на одредбите на парничната постапка, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право. Предлагаат жалбите да се уважат, пресудата во обжалениот дел преиначи или укине и предметот врати на првостепениот суд на повторно судење.

Тужителот преку полномошникот поднел одговор на жалба со кој ги побива жалбените наводи на жалителот - второтужениот. Предлага жалбата да

се одбие како неоснована, а пресудата во уважениот дел потврди. Бара трошоци за одговор на жалба.

Првотужениот останал незадоволен од одбиениот дел на трошоците во постапката, па благовремено поднел жалба против решението за трошоците во постапката содржано во ст. 6 од изреката на побиваната пресуда па истото го напаѓа поради суштествени повреди на одредбите од ЗПП, и поради погрешна примена на материјалното право. Предлага жалбата да се уважи, решението да се преиначи така што тужителот да биде задолжен со трошоци во постапката за уште износ од 409.704,00 денари.

Апелациониот суд во Штип, ги разгледа жалбите, одговорот на жалбите, списите кон предметот, ја испита побиваната пресуда во смисол на чл.354 од ЗПП, па најде:

Жалбите се неосновани.

Согласно член 411 од Закон за облигациони односи (ЗОО)Должникот што ја исполнил обврската има право да бара од секој содолжник да му го надомести делот од обврската која паѓа врз него. Притоа не е од влијание околноста што доверителот го ослободил од долгот некого од содолжниците или му го намалил долгот. Делот што паѓа врз должникот од кого не може да се добие надомест се дели сразмерно на сите должници.

Во конкретниот случај првостепениот суд правилно ја применил цитираната законска одредба кога одлучил како во изреката на побиваната пресуда, бидејќи од изведените докази со сигурност утврдил дека од имотот на тужителот како должник била исполнета обврската спрема Стопанска Банка АД Скопје која била заложен доверител за земениот кредит од страна на должникот Х К ДОО К а заложни долници биле тужителот и правниот претходник на второтужената. Бидејќи во случајот тужителот како заложен должник ја исполнил обврската правилно првостепениот суд заклучил дека согласно цитираната законска одредба тој има право да бара од другиот содолжник - второтужената како наследник на имотот на покојниот С Н да му го надомести делот од една половина од обврската во износ од 1.282.165,00 денари, прифаќајќи дека одговорна за надоместување на даденото од страна на тужителот е и второтужената сразмерно односно половина од она што сега тужителот го исполнил спрема заложниот доверител како солидарна обврска. Правилно првостепениот суд постапил кога го одбил тужбеното барање на тужителот со кое бара второтужената на име регресен долг како солидарен должник да му плати уште износ од 1.282.165,00 денари, бидејќи второтужената и тужителот одговараат солидарно односно по една половина од долгот кој не бил платен од страна на друштвото Х К ДОО К . Правилно првостепениот суд постапил и кога со побиваната пресуда го одбил тужбеното барање на тужителот со кое бара првотужениот да му плати солидарно на име регресен долг како солидарен должник на тужителот износ од 2.564.331,00 денари, бидејќи од изведените докази со сигурност утврдил дека првотужениот нема должничко доверителски однос со тужителот, ниту пак кредитот кој бил земен бил за негови потреби туку истиот бил за друштвото во кое првотужениот бил управител. Согласно ЗТД У ДОО не одговара за работата на друштвото со својот имот и од тие причини правилно заклучил првостепениот суд дека првотужениот како управител во друштвото кое веќе е избришано нема пасивна легитимација да биде тужен во овој спор.

Овој суд ги ценеше жалбените наводи на жалителот - тужителот дека со оглед на тоа што тој како заложен должник исполнил солидарна обврска спрема

зложниот доверител со продажба на неговата куќа во извршна постапка за износ од 2.564.331,00 денари која обврска била востановена во исклучива корист на кредитобарателот солидарниот должник Х К ДОО К згаснато во стечај, чиј управител бил првотужениот а основач - содружник второтужената па дека истите биле пасивно легитимирани да бидат тужени од страна на тужителот, но не ги прифати ваквите жалбени наводи бидејќи второтужената како наследник на другиот зложен должник одговара солидарно со сега тужителот односно по една половина за долгот кој не бил платен од страна на друштвото Х К ДОО К.

Ценети се жалбените наводи на второтужената дека истата ниту барала кредит ниту земала пари, ниту пак на некаков друг начин учествувала во плановите и договарањата помеѓу тужителот и првотужениот, а ниту пак имала имот кој можела да го искористи заради земање кредит, како и дека согласно чл. 1032 од ЗОО како давател на издршката не одговарала по смртта на примателот на издршката за неговите долгови, но не ги прифати ваквите жалбени наводи од причини што истата знаела и се согласила со превземената обврска од страна на нејзиниот правен претходник покојниот С Н и се договорила да одговара за неговите постојни долгови на определени доверители. Основот по кој тужителот бара регрес од страна на второтужената да му врати 1/2 од исполнетата солидарна обврска од негова страна, произлегува од правниот однос заснован со Нотарскиот акт врз основа на кој е упишано зложното право - хипотека врз недвижноста сега во сопственост на второтужената. Во случајот од страна на примателот на издршката не била ставена прибелешка во катастарот на недвижностите дека пред истиот да се јави како зложен должник и да гарантира со куќата со договор за доживотна издршка тој ист имот го отстапува на сега второтужената, односно пред истата да си го прибележи своето право во катастарот, па затоа во ваков случај тужителот има право своето право да го наплати и подоцна кога правото на сопственост врз предметните недвижности поминале врз второтужената како давател на издршката, која е одговорна и поради моментот на запишувањето на долговите во катастарот на недвижностите во однос на нејзиното право како давател на издршката.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 17.09.2018 год. под ГЖ.бр.772/18 и Врховен суд на РСМ на ден 25.12.2019 година под Рев2.бр.36/2019

7. Лицето кое не пријавило оштетно побарување во кривична постапка, може да бара надомест на штета по завршување на кривичната постапка, доколку предметната тужба ја поднесе во законскиот рок определен согласно чл.365 од ЗОО, кој почнува да тече кога лицето ја претрпело штетата односно во моментот на исплата на материјалната штета на трето лице.

Од образложението:

Основен суд Радовиш со пресуда П4.бр.13/18 од 26.11.2018 година, тужбеното барање на тужителот делумно го усвоил.

Го задолжил тужениот да му плати на тужителот на име "надомест на материјална штета,, вкупен износ од 2.790.793,00 денари со законска казнена

камата во висина на референтната стапка утврдена од НБ РМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодието што му претходело на тековното полугодие зголемена за 8 процентни поени, сметано од денот на поднесувањето на тужбата 02.07 2018 год. до конечната исплата, како и да ги надомести трошоците по постапката, во износ од 53.040,00 денари, сето тоа во рок од 15 дена по правосилноста на пресудата.

Во останатиот дел тужбеното барање на тужителот со кое бара да го задолжи тужениот на износ од 272.206,00 денари да плати законска казнена камата во висина на референтната стапка утврдена од НБ РМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодието што му претходело на тековното полугодие зголемена за 8 процентни поени сметано од 24.01 2018 год. до конечната исплата како и на износ од 2.518.587,00 денари да плати законска казнена камата во висина на референтната стапка утврдена од НБ РМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодието што му претходело на тековното полугодие зголемена за 8 процентни поени сметано од 05.04 2018 год. до конечната исплата, го одбил како неосновано.

Од ваквата пресуда во став 1 и 2 од изреката останал незадоволен тужениот преку полномошник А А В адвокат од С, кој во навремен рок изјавил жалба поради суштествени повреди на одредбите од парничната постапка, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право, па предлага жалбата да се уважи а пресудата укине и предметот врати на првостепениот суд на повторно одлучување.

Тужителот преку Државен јавен правобранител за подрачје С. поднел одговор на жалба со кој ги побива жалбените наводи и предлага жалбата да се одбие а пресудата потврди.

Апелациониот суд во Штип ги разгледа жалбата, одговорот на жалба и останатите списи во предметот, ја испита побиваната пресуда во смисла на чл.354 од ЗПП, па најде:

Жалбата е неоснована.

Согласно чл.11 ст.3 од Законот за парничната постапка, во парничната постапка судот во однос на постоењето на кривично дело и кривична одговорност на сторителот е врзан за правосилната пресуда на кривичниот суд со која обвинетиот се огласува за виновен.

Согласно одредбата од чл.141 ст.1 од ЗОО, пропишано е дека тој што со вина ќе му причини штета на друг должен е да ја надомести. Согласно чл. 142 од ЗОО штета е намалувањето на нечиј имот (обична штета и спречувањето за негово зголемување) испуштена корист.

Согласно чл.157 ст.1 од ЗОО, за штета што работникот во работата или во врска со работата ќе му ја причини на трето лице, одговара работодавецот кај кој работел работникот во моментот на причинувањето на штетата освен ако докаже дека работникот во дадените околности постапувал онака како што требало. Оштетениот има право да бара надомест на штетата и непосредно од работникот ако штетата ја причинил намерно. Работодавецот кој на оштетениот ќе му ја надомести штетата што работникот ја причинил намерно или со крајно невнимание има право од тој работник да бара надомест на платниот износ. Тоа право застарува во рок од 6 месеци од денот на исплатениот надомест на штетата.

Првостепениот суд правилно ги применил цитираните законски одредби кога одлучил како во изреката на побиваната пресуда, бидејќи од изведените докази неспорно утврдил дека тужениот со сторување на кривичното

дело „фалсификување на службена исправа,, му причинил штета на АД О б С , за што е огласен за виновен со правосилна пресуда. Тужителот како работодавач на тужениот на оштетеното трето лице АД О б С му ја надоместил причинетата штета од сега тужениот, поради што истиот согласно чл.157 ст.1 од ЗОО има право да бара од тужениот да му ја надомести исплатената материјална штета. Поради тоа и првостепениот суд правилно одлучил како во изреката на побиваната одлука задолжувајќи го тужениот да му плати на тужителот вкупен износ од 2.790.793,00 денари на име надомест на материјална штета.

Овој суд ги ценеше жалбените наводи на жалителот дека истиот не е пасивно легитимиран во предметниот спор, бидејќи му е престанат работниот однос поради остварување на правото на пензија, но ги одби ваквите наводи како неосновани. Ова од причина што тужениот во критичниот момент кога ја сторил штетата бил во работен однос со тужителот, па поради тоа што тужителот согласно чл.157 ст.1 од ЗОО ја надоместил штетата на третото лице на кое му ја причинил тужениот штетата, истиот има право да бара од тужениот да му го ја надомести исплатената материјална штета, независно од тоа дали тужениот во моментот е во работен однос со тужителот.

Жалбените наводи на жалителот дека тужителот во кривичната постапка К.бр.46/14 нема пријавено оштетно побарување и дека согласно чл.365 од ЗОО тужбата и тужбеното барање на тужителот е застарено, овој суд ги одби како неосновани. Ова од причина што тужителот претрпел штета во моментот на исплата на материјалната штета на третото лице, па во текот на кривичната постапка истиот неможел да истакне оштетно побарување. Поради тоа и тужбеното барање на тужителот не е застарено, имајќи во предвид дека тужителот претрпел штета со исплатата на штетата на ден 23.01.2018 година и 04.04.2018 година, па истиот поднесувајќи ја предметната тужба на ден 03.07.2018 година ја поднел во законскиот рок од 6 месеци од денот на исплатениот надомест на штета, согласно чл.157 ст.1 од ЗОО.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 29.08.2019 год. под ГЖ.бр.236/19 и Врховен суд на РСМ на ден 23.09.2020 година под Рев2.бр.514/2019

8. Инвеститорот и изведувачот на работите солидарно му одговараат на лицето за настанатата штета, па склучениот договор на инвеститорот за исклучување на одговорност, има дејство само спрема лицата помеѓу кои е склучен договорот, а не и спрема трети лица.

Од образложението:

Основен суд Кочани со пресуда П4.7/17 од 17.20.108 година тужбеното барање на тужителот делумно го усвоил.

Ги задолжил тужените солидарно да му платат на тужителот парична сума во вкупен износ од 672.160,00 денари на име надомест на штета, од трајно оштетување на КП.бр. во м.в. „В н“ к.к. 17000-шума, 5 класа, со површина од 5587 м2, предизвикана со изградба на проектот “пристапен пат до брана Р.“ сметано по пазарна вредност на земјоделското земјиште под шума по 150,00

денари од метар квадратен со законска казнена камата во висина на референтната стапка на НБ на РМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодието што му претходело на тековното полугодие зголемена за 8 процентни поени сметано од 01.12.2015 година како ден на поднесување на тужбата до денот на конечната исплата, како и да му ги надоместат солидарно на тужителот трошоците во постапката во износ од 212.408,00 денари се во рок од 15 дена по приемот на пресудата.

Тужбеното барање на тужителот за досудување на уште износ од 165.900,00 денари на име надомест на штета го одби.

Од ваквата пресуда останал незадоволен тужениот Р М - МЗШВ С » застапуван од Д п на РМ за подрачје К кој во навремен рок поднел жалба поради суштествени повреди на одредбите на парничната постапка, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба, погрешна примена на материјалното право и поради одлуката за трошоците. Предлага жалбата да се уважи, пресудата преиначи или укине и предметот врати на првостепениот суд на повторно судење.

Тужителот во навремен рок има поднесено одговор на жалба со која ги побива жалбените наводи и предлага жалбата да се одбие, а пресудата потврди, бара трошоци по одговорот на жалбата.

Апелациониот суд во Штип, ја разгледа жалбата, одговорот на жалбата, списите кон предметот, ја испита побиваната пресуда во смисол на чл.354 од ЗПП, па најде:

Жалбата е основана.

Од изведените докази првостепениот суд утврдил дека првотужениот се јавува како инвеститор на објектот изградба на објект Б Р со придружни објекти и пристапен пат, а второтужениот за истиот проект се јавува како изведувач. При изведувањето на градежните работи во текот на 2014/15 на самата траса која поминува низ парцелата сопственикот на тужителот и тоа во м.в. КП.бр. во м.в. „В н „ К.К.17000-шума, 5 класа, со површина од 5587 м2. Второтужениот направил ископ на голема маса на земја и камен материјал и истиот наместо да биде изнесен од ова место бил нанесен-распореден низ околните парцели што граничат со патот така што парцелата на тужителот била делумно покриена односно затрупана од така наречената „мртва земја,“ и крупен камен со што била доведена во состојба да истата неможе да се искористува односно од истата неможе да се врши сеча на постоечката дрвна маса од дрвните видови даб и габер. Сметајќи дека согласно одредбите од ЗОО тужените како солидарни должници-инвеститор и изведувач се одговорни да му ја надоместат штетата тужителот на ден 03.12.2015 година ја поднел ова тужба.

Врз основа на вака утврдената фактичка состојба првостепениот суд применувајќи ги одредбите од чл.141, чл.145 и чл.196 од ЗОО го усвоил тужбеното барање на тужителот спрема тужените. Прифатил дека првотужениот заедно со второтужениот како инвеститор и изведувач се солидарно одговорни за штетата што ја претрпел тужителот од дејствијата што тужените ги превзеле за пробивање на патот за брана Р .

По наоѓање на овој суд основано се укажува во жалбата за погрешна примена на материјалното право од страна на првостепениот суд кога одлучил на наведениот начин спрема првотужениот.

Во чл.141 од ЗОО е утврдено: „Тој што со вина ќе му причини штета на друг, должен е да ја надомести“.

Во чл.196 од ЗОО е утврдено: „Нарачувачот и изведувачот на работите

врз недвижност солидарно му одговараат на трето лице за штета што ќе му настане во врска со изведувањето на тие работи“.

Во конкретниот случај неспорно е дека првотужениот се јавува како инвеститор на изградба на објект Б Р со придружни објекти и пристапен пат, додека второтужениот за истиот проект се јавува како изведувач, како и дека при изведувањето на градежните работи на парцелата на тужителот била нанесена голема маса на земја и камен материјал на кој начин му била причинета штетата која тој ја бара со предметната тужба. Во договорот за извршување на работи склучен на ден 16.07.2014 година помеѓу тужените во Посебниот дел од Договорот-Дел II во подточката 29,5 е наведено дека за било какви причинети штети кон трети лица или туѓ имот кои ќе настанат поради неорганизираност, немарност, нестручност, невнимание и други причини одговорен е изведувачот, сега второтужениот. Имајќи ја во предвид содржината на овие договорни одредби овој суд смета дека во конкретниот случај нема услови за примена на одредбата од чл.196 од ЗОО првотужениот како начувач на работите солидарно со второтужениот како изведувач на работите да ја надомести штетата која му е причинета на тужителот. Ова посебно од причина што од изведените докази произлегува дека штетата што е причинета на тужителот е како последица на дејствијата што ги превзел изведувач на работите (второтужениот) кој во текот на изведување на работите превзел работи надвор од договорените. Имено, со договорот во подточката 29,5 било предвидено второтужениот работите да ги изведува крајно внимателно и педатно без да причини било какви штети на туѓ имот, а посебно внимание да биде посветено на околното земјиште кое е надвор од патниот појас. Второтужениот наместо да постапи согласно договореното и земјиниот ископ и камениот материјал да го изнесе од местото на ископот истиот го распоредил низ околните парцели што граничат со патот меѓу кои и на парцелата на тужителот на кој начин му ја причинил предметната штета. Од овие причини, овој суд смета дека првотужениот не е одговорен за настаната штета на тужителот, односно дека истиот не е пасивно легитимиран во конкретниот спор, па тие причини, а согласно чл. 361 од ЗПП ја преиначи побиваната одлука, одбивајќи го тужбеното барање на тужителот во однос на првотужениот, како неосновано.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 17.09.2018 год. под ГЖ.бр.74/19 и Врховен суд на РСМ на ден 14.10.2020 година под Рев2.бр.515/2019

9. За пресметување на капитализирана рента поради изгубена заработувачка и трајно намалени и уништени можности за натамошно развивање и унапредување, како основ се зема платата во која влегува и додатокот на плата за минат труд, која работникот ја примил на денот кога му престанал работниот однос кај работодавачот.

Од образложението:

Основен суд Кочани, со пресуда П4.2/18 од 28.05.2019 година, тужбеното барање на тужителот, делумно го усвоил.

Го задолжил тужениот да му исплати на тужителот на име надомест на

материјална штета и тоа капитализирана рента поради изгубена заработувачка и трајно намалени и уништени можности за натамошно развивање и напредување износ од 7.023.769,00 денари со законска казнена камата во висина на референтната стапка на НБ на РСМ што за секое полугодие важела на последниот ден од полугодието што му претходело на тековното полугодие зголемена за осум проценти поени сметано од денот на донесувањето на пресудата 28.05.2019 година до конечната исплата, во рок од 15 дена поприемот на пресудата.

Тужбеното барање на тужителот за разликата од досудените 7.023.769,00 денари до бараните 7.416.997,00 денари за износ од 393.228,00 денари на име капитализирана рента поради изгубена заработувачка и трајно намалени и уништени можности за натамошно развивање и напредување со камата на овој износ сметано од денот на поднесувањето на тужбата 04.02.2009 година до денот на конечната исплата, како и тужбеното барање на тужителот на име законска казнена камата на досуденит износ на име капитализирана рента на износот од 7.023.769,00 денари сметано од денот на поднесувањето на тужбата 04.02.2009 година до денот на донесувањето на пресудата 28.05.2019 година, го одбил како неосновано.

Го задолжил тужениот да му ги надомести на тужителот трошоците во постапката во износ од 1.244.754,00 денари во рок од 15 дена по приемот на пресудата.

Тужбеното барање на тужителот за разликата од досудениот износ од 1.244.754,00 денари до побараниот трошоци на постапката, го одбил.

Од ваквата пресуда останал незадоволен тужениот, кој во благовремен рок поднел жалба поради суштествена повреда на одредбите на парничната постапка, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба и погрешна примена на материјалното право. Предлага жалбата да се уважи, пресудата преиначи или укине и предметот врати на првостепениот суд на повторно судење.

Од пресудата во став 3 во изреката на пресудата останал незадоволен тужителот, кој во благовремен рок поднел жалба поради суштествена повреда на одредбите на парничната постапка и погрешна примена на материјалното право. Предлага жалбата да се уважи, пресудата во побиваниот дел преиначи.

Тужениот преку полномошникот поднел одговор на жалба со кој ги побива жалбените наводи на жалителот. Предлага жалбата да се одбие како неоснована, а пресудата потврди. Бара трошоци за одговор на жалба.

Апелациониот суд во Штип, ги разгледа жалбите, одговорот на жалба, списите кон предметот, ја испита побиваната пресуда во смисол на чл.354 од ЗПП, па најде:

Жалбата на тужениот е неоснована.

Жалбата на тужителот е основана.

На утврдената фактичка состојба првостепениот суд правилно ги применил одредбите од чл.141, чл.177 ст.1, ст.4 и ст.5, чл.184 ст.2 од ЗОО кога одлучил како во изреката на побиваната одлука.

Од доказите изведени во текот на постапката првостепениот суд утврдил дека по вина на тужениот тужителот трпел штета - материјална која што е изразена преку неможноста на тужителот да остварува заработувачка до крајот на работниот век поради губење на работната способност по вина на тужителот. Од доказите изведени во текот на постапката произлегува дека тужениот

критичниот ден 24.09.2007 година ополу 04,30 часот вршел минирање на сипка и при тоа дошло до повредување на тужителот Л. кој што во моментот на експлозијата бил на своето работно место. Вината на тужениот се состои во тоа што тужителот па и останатите вработени не биле известени за тоа дека во тој момент ќе се врши минирање на сипката за да можат тие да заземат положба која што ќе ја исклучи опасноста од нивни повреди.

Понатаму, првостепениот суд утврдил дека повредата на левото уво на тужителот е резултат на експлозијата што ја предизвикал тужениот. Утврдил дека поради повредата тужителот целосно ја изгубил работната способност и поради тоа не може да остварува приходи од денот на престанокот на работниот однос 31.05.2008 година до денот на исполнувањето на условите за старосна пензија. Оваа околност првостепениот суд ја утврдил од повеќе медицински вештачења што се спроведени во текот на постапката а пред се од вештачењето изготвено од Медицински факултет С. - Одбор за судско-медицински вештачења од кое што произлегува дека тужителот од повредата трајно ја изгубил работната способност.

Понатаму, првостепениот суд од извршеното економско вештачење утврдил дека поради трајното губење на работната способност тужителот трпи материјална штета во вид на изгубена разработувачка и трајно намалени и уништени можности за натамошно развивање и напредување. Економското вештачење утврдува дека вкупната штета која што тужителот ја трпи по овој основ и која што тужениот треба да ја плати во вид на капитализирана рента изнесува 7.416.997,00 денари. Како репер за утврдување на овој износ земена е платата која што тужителот ја примал во моментот на престанокот на работниот однос, а потоа е утврдувано колкав период тој не би можел да остварува плата и пресметката е направена на вкупен износ од 7.416.997,00 денари.

Основани се жалбените наводи на тужителот за тоа дека првостепениот суд на правилно утврдената фактичка состојба погрешно го применил материјалното право кога тужбеното барање на тужителот за износ од 393.228,00 денари го одбил како неосновано и кога барањето на тужителот камата на досудениот износ на име материјална штета да се смета од денот на поднесувањето на тужбата го одбил како неосновано.

Имено, првостепениот суд при одлучувањето за висината на износот на материјална штета која во случајот е капитализирана рента поради изгубена заработувачка и трајно намалени и уништени можности за натамошно развивање и напредување на тужителот, тужбеното барање на тужителот за износ од 393.228,00 денари го одбил како неосновано со образложение дека за тој износ барањето на тужителот било застарено, а приговор на застареност на барањето истакнал полномошникот на тужениот.

Видно од списите во предметот како и образложението на судот по однос на износот од 393.228,00 денари е дека се работи за неплатен додаток за минат труд во периодот до 05.03.2016 година. При донесувањето на оваа одлука, првостепениот суд се повикал на одредбата од чл.115 од ЗРО каде што е предвидено дека паричните побарувања од работен однос застаруваат во рок од 3 години од денот на настанувањето на обврската.

Одбиениот дел од тужбеното барање - износот од 393.228,00 денари е всушност дел од додаток на плата за минат труд кој што тужителот би го остварил во периодот од 31.05.2008 година кога му престанал работниот однос до денот кога би го остварил правото на старосна пензија. Видно од економското вештачење што е изготвено во текот на постапката по овој основ

капитализираната рента се зголемува за 438.950,00 денари. Меѓутоа, првостепениот суд додаток на плата за минат труд досудил само за периодот од 05.03.2016 година до 05.03.2019 година во износ од 45.722,00 денари а за разликата до 438.950,00 денари по овој основ, барањето на тужителот го одбил како неосновано поради застареност.

Меѓутоа, основано тужителот во жалбата наведува дека првостепениот суд погрешно ја применил одредбата од чл.115 од ЗРО и дека при одлучувањето првостепениот суд не ги имал во предвид одредбите од чл.105 и 106 од ЗРО и како резултат на тоа донел погрешна одлука.

Имено, согласно чл.105 ст.1 од ЗРО, работникот има право на заработувачка - плата согласно со закон, колективен договор и договорот за вработување, а согласно ст.3 од истиот член, платата е составена од основната плата, дел од платата за работната успешност и додатоците, ако со друг закон поинаку не е определено.

Согласно чл.106 ст.3 од ЗРО, додатоците се определуваат за посебните услови при работа, кои произлегуваат од распоредот на работното време и тоа за работа во смени, работа во поделено работно време, ноќна работа, работа на дежурство, согласно закон, продолжена работа, работа во ден на неделен одмор, работа во празници определени со закон и додаток за работен стаж.

Од овие одредби од ЗРО се гледа дека додатокот за работен стаж е составен дел на платата па затоа во случајот не може да стане збор за застареност на побарувањето на тужителот за периодот пред 05.03.2016 година. Ова затоа што со тужбата тужителот бара да му се досуди капитализирана рента поради изгубена заработувачка и трајно намалени и уништени можности за натамошно развивање и унапредување, а како основа за пресметување на вкупниот износ е земена платата која што тужителот ја примил на денот кога му престанал работниот однос кај тужениот. Ова значи дека тужителот барал надомест кој што ќе се утврди врз основа на неговата плата во која што согласно цитираните одредби од ЗРО влегува и додатокот на плата за минат труд и ова тужбено барање е поставено со поднесувањето на тужбата, а не со поднесокот од 05.03.2019 година. Овој поднесок само го прецизира тужбеното барање кое што е поставено со тужбата.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 03.03.2020 год. под ГЖ.бр.821/19 и Врховен суд на РСМ на ден 06.10.2020 година под Рев2.280/18.

10. Лицето кое претрпело штета поради предвременно раскинување на Договор за закуп на земјоделско земјиште на кое имало насад од сливи, има право на надомест на штета во висина определена од сите издавања на подигање на овошниот насад од сливи (инвестиционен период) во кои се вршени почетни вложувања и одгледување на младиот насад слива и тоа во период од подигањето на насадот до денот на раскинувањето на договорот односно одземањето на владението од лицето, намалени за пазарната вредност на добиеното производство (мал род).

Од образложението:

Основен суд Струмица, со пресуда П4.24/18 од 27.09.2018 година, тужбеното барање на тужителот, го усвоил.

Го задолжил тужениот на тужителот да му ја надомести штетата од вкупно 6.418.681,00 денари со казнена камата сметано од дденот на поднесувањето на тужбата 26.12.2016 година па до денот на конечната исплата, како и да му ги надомести направените трошоци по постапката во вкупен износ од 422.298,00 денари, сето тоа во рок од 15 дена од приемот на пресудата.

Од ваквата пресуда останал незадоволен тужениот, кој во благовремен рок поднел жалба поради суштествена повреда на одредбите на парничната постапка, погрешно и нецелосно утврдена фактичка состојба, погрешна примена на материјалното право и поради трошоците на постапката. Предлага жалбата да се уважи, пресудата преиначи.

Тужителот преку полномошникот поднел одговор на жалба со кој ги побива жалбените наводи на жалителот. Предлага жалбата да се одбие како неоснована, а пресудата потврди. Бара трошоци за одговор на жалба.

Апелациониот суд во Штип, ја разгледа жалбата, одговорот на жалба, списите кон предметот, ја испита побиваната пресуда во смисол на чл.354 од ЗПП, па најде:

Жалбата е делумно основана.

Основани се жалбените наводи на жалителот дека првостепениот суд при донесувањето на побиваната одлука погрешно го применил материјалното право, ако се има во предвид правилно и целосно утврдената фактичка состојба поради што овој суд согласно чл.361 од ЗПП ја преиначи првостепената пресуда и одлучи како во изреката на оваа одлука.

Од изведените докази првостепениот суд утврдил дека предметните парцели кп.бр., и сите во КО Д уште во 1993 година биле предмет на експропријација и истите биле доделени на Општина С во користење, а заради изградба на пречистителна станица, за кое нешто било дадено одобрение и согласност од страна на тужениот. Со дадената согласност тогашното земјоделско земјиште било трајно пренаменето во градежно неизградено земјиште, но и покрај ваквата согласност за изградба на овој објект тужениот истото не го прибележал во земјишниот регистар со што земјиштето и понатаму останало да се води како земјоделско земјиште. Тужениот како закуподавач без при тоа да се осигури дека овој имот не може да биде предмет на договор од причини што не е слободен во правниот промет, односно без да води сметка за согласноста која ја има дадено за изградба на пречистителната станица со што земјоделското земјиште е трајно пренаменето во неизградено градежно земјиште, и со тоа што пропушта истата согласност да ја евидентира во земјишниот регистар, со сега тужителот како закупец, склучува Договор за закуп на земјоделско земјиште од 29.10.2009 година под бр. за подигање на овошни насади за времетраење од 30 години. Во овој договор биле регулирани обврски на договорните страни а во чл.7 од истиот се наведуваат условите за престанок на договорот меѓу кои стои и дека договорот престанува да важи ако земјоделското земјиште престане да биде земјоделско, заради трајна пренамена. Како согласност на сите договорни одредби, странките го потпишале договорот, така што истите биле согласни и добро знаеле за таквата можност на престан на договорот. Од страна на тужителот договорните обврски меѓу кои и плаќањето на закупнината, биле редовно исполнувани. Тужителот е индивидуален земјоделец кој плаќал придонеси преку фондот и редовно

поднесувал документи за субвенции и сметано од 2010 г., 2011, 2012, 2013 и 2014 г. добивал субвенции согласно програмата за субвенционирање и тоа во тековната година за претходната година. Неговата работа, како и исполнувањето на договорната обврска за плаќање закупнина, биле контролирани од Државниот инспекторат за земјоделство. На предметните парцели тужителот имал засадено овошен насад под слива во вкупна површина од 35.414 м.кв. Утврдено е дека од страна на Градоначалникот на Општина С до тужениот било испратено писмено известување со барање да се овозможи продолжување на проектот за изградба на пречистителната станица. Во истото стои дека во постапката на доделување на договор за закуп на кп.бр. , и , биле направени повеќе пропусти а имајќи го во предвид чл.6 од Законот за земјоделско земјиште. Постапувајќи по наведеното известување со барање, на 27.11.2015 година тужениот РМ-МЗШВ донел Решение за престанување на важење на договор за закуп на земјоделско земјиште а со кое престанува да важи Договорот за закуп на земјоделско земјиште бр. од 29.10.2009 година склучен помеѓу тужителот и тужениот, и тоа само за сега предметните парцели со кп.бр. , и во КО Д , а во останатиот дел договорот останува во важност. Во образложението стои дека согласно чл.35 ст.1 алинеа 3 од Законот за земјоделско земјиште, договорот за закуп престанува да важи доколку земјоделското земјиште престане да биде земјоделско заради трајна пренамена. Против ова решение тужителот не поднел тужба до Управниот суд на РМ на што е поучен со упатството за правно средство. Тужителот до тужениот на ден 24.06.2016 година испратил писмено барање за да се склучи Анекс на договорот за закуп, односно да се намали вкупната површина бидејќи со горецитираното решение од 27.11.2015 година дел од катастарските површини биле одземени поради изградба на пречистителна станица. На 07.09.2016 година бил склучен Анекс Договор помеѓу тужителот и тужениот, со кој била намалена површината предмет на договорот, а поради трајна пренамена на земјоделско во градежно земјиште согласно Извод од Г на град С бр. од 28.05.2015 година за пречистителната станица, како и решение за престанување на договорот за закуп. До тужителот од страна на Општина С било испратено писмено известување бр. од 11.07.2016 година со кое го известуваат дека од 18.07.2016 година на предметните кп.бр., и , ќе отпочнат со подготвителни градежни работи со цел изградба на инвестициски објект-пречистителна станица за фекални-отпадни води.

Утврдено е дека тужителот не работи на својот овошен насад на предметните парцели од 2016 година односно од посочениот датум 18.07.2016 година, од кога биле превземени градежни зафати за изградба на пречистителна станица. Пред поднесување на тужбата, тужителот ангажирал вешти лица кои на ден 25.11.2016 година излегле на лице место и констатирале дека овошниот насад под слива во КО Д м.в.К е со вкупна пов. од 35.414 м.кв. и се води на три катастарски парцели кп.бр. со пов. од 32.922 м.кв., со пов. од 1.296 м.кв. и со пов. од 1.196 м.кв. и дека најголемиот дел од површината која се одзема од владение на корисникот на лице место била зафатена од градежни активности, а мал дел сеуште бил под овошен насад. Вештото лице врз основа на увидот на лице место, како и на основа фотографиите направени од страна на тужителот пред отпочнување на истите, го изготвува својот наод и мислење. Во истото е наведено дека на затекнатите овошки во моментот на увидот се констатира дека нема појава на болести и штетници, дека навремено и правилно биле применувани сите агротехнички мерки-орање, ѓубрење, прихрана, како и

правилни помотехнички мерки. Вештото лице смета дека во наредните 20 до 25 години ќе има добар и редовен принос и со добар квалитет. Од дополнувањето на наодот и мислењето утврдено е дека проценката на вредноста на земјоделски насад се врши на начин што се дава вредност на насадот кој ќе соодветствува со трошоците за подигање на насадот и изгубениот род за периодот кој што е потребен за истиот да се доведе во состојба во која што бил на денот на одземањето. Како вкупен број на уништени садници во наодот и мислењето на вештото лице се наведени следните податоци: Вкупниот број на уништени садници е 2.200 од кои 1.900 се од сортата Ч У и 300 се од сортата С . За пресметка на очекуван род од засадените садници за период кој што е потребен за истиот да се доведе во состојба во која што бил на дено на одземањето, вештото лице користи параметри: Просечен принос, просечна цена на производот и просечни годишни трошоци. По извршената пресметка на вредноста на предметниот насад пресметката на годишна чиста корист за сорта Ч Л изнесува 1.044.625,00 денари, додека за сортата С изнесува 76.140,00 денари, односно вкупната годишна чиста корист изнесува 1.080.765,00 денари. Период кој што е потребен за истиот да се доведе во состојба во која што бил на денот на одземањето изнесува 5 години, па од тука вкупната чиста корист $1.080.765 \times 5 = 5.403.825$ односно очекуваниот род од засадените садници за период кој што е потребен за истиот да се доведе во состојба во која што бил на денот на одземањето изнесува 5.403.825,00 денари. Висината на трошоците потребни за доведување на овошниот насад во состојба во каква што бил на денот на одземањето на владението на парцелата односно вкупните трошоци за подигнување на насадот, негата и доведување во состојба која била на денот на одземањето на владението изнесуваат 1.446.156,00 денари. Од вкупните трошоци треба да се одземе минималниот приход кој го остварува тужителот од приносот во првите 5 години од подигањето на насадот, а кој изнесува 431.300,00 денари, па од тука, нето вредност на инвестиција која се вложува за периодот кој што е потребен за да се доведе насадот во состојба во каква што бил на денот на одземањето изнесува 1.014.856,00 денари. Вкупната вредност на родот за период кој што е потребен за насадот да се доведе во состојба во која бил на денот на одземањето и трошоците потребни за доведување на овошниот насад во состојба во која бил на денот на одземањето изнесува: Нето приходи од род за 5 години - 5.403.825,00 денари плус нето трошоци за инвестицијата - 1.014.856,00 ден. или вкупно 6.418.681,00 денари.

На вака правилно утврдена фактичка состојба првостепениот суд одлучувајќи за основаноста на тужбеното барање, правилно ги применил одредбите од чл.141 од ЗОО и правилно утврдил дека на страна на тужениот постои вина за причинување на штетата, а со тоа и обврска за нејзино надоместување. Ова ако се има во предвид фактот дека предметната материјална штета на тужителот е настаната поради предвремено раскинатиот Договор за закуп на земјоделско земјиште од 29.10.2009 година.

Меѓутоа, по наоѓање на овој суд при определувањето на висината на материјалната штета првостепениот суд погрешно прифатил дека тужениот на тужителот на име штета треба да му исплати износ од 6.418.681,00,00 денари , која ја утврдил од дополнителниот вешт наод и мислење, а во која влегуваат нето трошоците за инвестицијата -1.014.856,00 денари, но и нето приходите од род за 5 години- 5.403.825,00 денари.

Имено, од вештиот наод и мислење произлегува дека во конкретниот случај се работи за повеќегодишен овошен насад од сливи од сортата Ч Л и

сортата С и дека периодот кој е потребен за насадот да се доведе во состојба во која што бил на денот на раскинувањето на договорот, изнесува 5 години. Според вештото лице висината на трошоците потребни за доведување на овошниот насад во состојба во каква што бил на денот на одземањето на владението на парцелата односно вкупните трошоци за подигавање на насадот, негата и доведување на истиот во состојба која била на денот на одземањето на владението, изнесуваат 1.446.156,00 денари. Според наодот и мислењето на вештото лице од вкупните трошоци треба да се одземе минималниот приход кој го остварува тужителот од приносот во првите 5 години од подигањето на насадот, а кој изнесува 431.300,00 денари, па нето вредноста на инвестицијата која се вложува за периодот кој што е потребен за да се доведе насадот во состојба во каква што бил на денот на одземањето изнесува 1.014.856,00 денари.

По наоѓање на овој суд, бидејќи се работи за насад од сливи кој е на 5 година односно за млад сливов насад тужителот има право на надомест на штета во висина од 1.014.856,00 денари, која се однесува на сите издавања за подигање на овошниот насад од сливи (инвестиционен период) во кој се вршени почетни вложувања и одгледување на младиот насад слива и тоа во периодот од подигањето на насадот до денот на раскинувањето на договорот односно одземањето на владението од тужителот, намалени за пазарната вредност на добиеното производство (мал род) .

Со оглед на тоа што се работи за насад од сливи кој е на 5 година односно за млад сливов насад кој не е навлезен во периодот на полна родност, производство и експлоатација (производен период), овој суд тужбеното барање на тужителот за износ од 5.403.825,00 денари кој според наодот и мислењето на вештото лице преставува нето приход од очекуваниот род за 5 години или годишна чиста корист од сорта Ч Л износ од 1.044.625,00 денари и годишна чиста корист од сортата С износ од 76.140,00 денари, односно вкупната годишна чиста корист од 1.080.765,00 денари, го одби како неосновано.

Решено во Апелационен суд Штип на ден 20.05.2019 год. под ГЖ.бр.1018/18 и Врховен суд на РСМ на ден 17.11.2020 година под Рев2.368/19

З А К Л У Ч О Ц И

Од работната средба на кривичните оддели на Апелационите судови во Република Северна Македонија и Врховниот суд на РСМ за воедначување на судската практика, одржана на 28-30 11.2019 година во Струга

Поставени правни прашања и заклучоци по истите:

1. Правно прашање од страна на Апелационен суд Битола: - Кој суд е надлежен за бришење на осуда за државјани на РСМ, донесеа од страна на странски суд, а е евидентирана во КЕ во нашата држава?

По разгледувањето на ова прашање и искажаните различни ставови и мислења по однос на истото, судиите од Апелациониот суд Битола, Апелациониот суд Гостивар и Апелациониот суд Штип, го изнесоа следното:

М И С Л Е Њ Е

„Кога се работи за бришење на осуда за државјанин на Република Северна Македонија, донесена од страна на странски суд, а евидентирана во КЕ во нашата држава надлежен е судот кој ја донел таа пресуда во прв степен, односно странски суд, заради што судот треба да се огласи за ненадлежен да постапува по барање за бришење на осуда и истото по службена должност ќе ги достави до надлежниот странски суд“

По однос на ова правно прашање Апелациониот суд Скопје има издвоено мислење кое гласи:

„Надлежен за бришење на осуда за државјанин на Република Северна Македонија, донесена од страна на странски суд, а евидентирана во КЕ во нашата држава е судот каде што е поднесено барањето за бришење на осуда и каде впрочем се води казнена евиденција за него. Во таа смисла судот ќе ги прибави истите, ќе ги прибави по дипломатски, по што ќе биде во состојба да донесе одлука во согласност со одредбите во Кривичниот законик, ценејќи дали се исполнети условите за бришење на осудата“.

2. Правно прашање поставено од страна на Апелациониот суд Гостивар: - Кога советот од чл.25 ст (5) од ЗКП, постапувајќи по жалбата на обвинетиот изјавена против решението на судијата на претходна постапка со кое е одбиено барањето на обвинетиот за укинување на мерката притвор и определување на поблага мерка, ќе донесе решение со кое определената мерка притвор ќе се укине и ќе се определи мерка куќен притвор, дали против ваквото

решение е дозволена жалба до советот на повисокиот суд, имајќи предвид дека во конкретниот случај е запазено начелото на двостепеност на постапката?“

По разгледувањето на ова правно прашање, судиите зазедоа зеднички став и го донесоа следниот :

ЗАКЛУЧОК

„Во конкретниот случај не е дозволена жалба до советот на повисокиот суд, бидејќи е запазено начелото на двостепеност на постапката, а исклучок законодавецот предвидел само во ситуација кога советот од чл.25 став (5) носи решение со кое се определува притвор и само тогаш обвинетиот има право на жалба до советот на повисокиот суд“.

3. Правни прашања поставени од страна на Апелациониот суд Штип: - Ако во обжалената пресуда која веќе еднаш е укината е правилно утврдена фактичката состојба, а по оценка на жалбениот совет по правилна примена на Законот треба да се донесе поинаква пресуда дали второстепениот суд мора да одржи расправа за да може мериторно да одлучи по предметот?

По разгледување на ова правно прашање и искажаните различни мислења и ставови, судиите го иднесоа следното:

МИСЛЕЊЕ

„Ако во обжалената пресуда која веќе еднаш е укината е правилно утврдена фактичката состојба, а по оценка на жалбениот совет по правилна примена на законот треба да се донесе поинаква пресуда, при повторното постапување второстепениот суд треба да одржи јавна седница, а не расправа, кој став е изразен и во одлуките на Европскиот суд во Стразбур, по што мериторно ќе одлучи по предметот“.

З А К Л У Ч О Ц И

Од работната средба на граѓанските оддели на Апелационите судови во Република Северна Македонија и Врховниот суд на РСМ за воедначување на судската практика, одржана на 28-30 11.2019 година во Струга

Поставени правни прашања и заклучоци по истите:

1. Дали на вработените во Јавните претпријатија за комунални дејности им припаѓа новогодишен надоместок и регрес за годишен одмор согласно Колективниот договор за комунална дејност, доклку не се потписници или членови на здружението на работодавач, освен кога остварувањето на тоа право произлегува од колективниот договор на ниво на работодавач.

З А К Л У Ч О К

На вработените во Јавните претпријатија за комунални дејности не им припаѓа новогодишен надоместок и регрес за годишен одмор согласно Колективниот договор за комунална дејност, доколку не се потписници или членови на здружението на работодавач, освен кога остварувањето на тоа право произлегува од КД на ниво на работодавач и ОКД

2. Дали на припадниците на воениот и цивилниот персонал за периодот додека учествуваат во воени или мировни операции надвор од територијата на Републиката треба да им се исплати и денарска плата, во случај кога на истите за временскиот период додека учествувале во воени или мировни операции им се исплатува девизна плата согласно утврдениот коефициент, како и додаток за посебни услови на престој и работа во странство во износ од 30 % од платата утврдена во точка еден од донесеното решение?

З А К Л У Ч О К

На припадниците на воениот и цивилниот персонал за периодот додека учествуваат во воени или мировни операции на двор од територијата на Републиката не им следува исплата и на денарска плата што претходно ја примиле.

Заклучокот е донесен едногласно.

3. Дали во случајот при поднесување на тужба од страна на работникот за трансформација на работниот однос од определено време на неопределено време согласно чл. 46 став 3 од ЗРО(е задолжително да се докаже дека се обезбедени финансиски средства за неопределено време) , како и согласно чл. 46 став 4 од ЗРО, треба да се докаже дека се обезбедени финансиски средства за неопределено време?

ЗАКЛУЧОК

Кога работниот однос се трансформира од определено на неопределено време согласно чл. 46 став 3 од ЗРО, судот не утврдува дали се обезбедени финансиски средства.

Доколку работниот однос се трансформира согласно чл. 46 став 4 од ЗРО, потребно е да се докаже дека се обезбедени финансиски средства, доколку со посебен закон не е поинаку предвидено.

Заклучокот е донесен едногласно.

4. При поништување на одлуката за распоредување како незаконита, дали работникот ќе се врати на работно место на кое бил прд незаконитото распоредување?

ЗАКЛУЧОК

При поништување на одлуката за распоредување како незаконита, работникот ќе се врати на работното место на кое бил пред незаконитото распоредување.

Заклучокот е донесен едногласно.

5. Дали на работникот му следи надомест за дел или за цел неискористен годишен одмор, кога поднел барање за користење на годишен одмор пред престанок на работниот однос кој не е по негова вина и волја, а работодавачот не му овозможил користење на годишен одмор, во смисла на член 145 став 1 од ЗРО?

ЗАКЛУЧОК

На работникот му следува надомест за цел неискористен годишен одмор, кога поднел барање за користење годишен одмор пред престанок на работниот однос кој не е по негова вина и волја, а работодавачот не му овозможил користење на годишен одмор , во смисла на член 145 став 1 од ЗРО.

Заклучокот е донесен едногласно.

6. Дали на тужителот – државен службеник му следува додаток на плата за кариера , кога во текот на работењето се стекнал со степен на кариера А со едно звање, а дополнително истиот е унапреден во ново звање и во таков случај дали државниот службеник при редовно оценување почнува одново со стекнување на степен на кариера А,Б,В и Г?

ЗАКЛУЧОК

На тужителот- државниот службеник кој во текот на работењето се стекнал со степен на кариера А со едно звање , а дополнително истиот е унапреден во ново звање, државниот службеник при редовно оценување почнува одново со стекнување на степен на кариера А,Б,В и Г.

Заклучокот е донесен едногласно.

7. На која основица на плата се пресметува додатокот на плата на јавните обвинители и судиите (додатоци на доверливост, ризик и услови за работа) ?

ЗАКЛУЧОК (донесен заради правна сигурност)

Додатоците на плата (додатоци на доверливост, ризик и услови за работа) на јавните обвинители и судиите се пресметуваат на основната плата во која не влегува минатиот труд.

Заклучокот е донесен едногласно.

8. Дали на правно лице кое престанало да постои согласно член 552-б од ЗТД, во сите фази на постапката може да му се постави привремен застапник согласно член 550 од ЗТД? Дали е од значење начинот на кој трговското друштво престанало да постои (после стечај, после ликвидација или поради забрана за работа) ?

ЗАКЛУЧОК

Кај трговско друштво кое престанало да постои поради стечај не може да му се постави привремен застапник согласно член 550 од ЗТД.

Привремен застапник согласно член 550 од ЗТД може да се постави само кога друштвото престанало поради ликвидација.

Заклучокот е донесен едногласно.

9. Дали во ситуации при поведен спор за право на наследување по поднесена тужба за утврдување на право на наследување во ситуација кога имаме приговор за застареноста на правото, кога поминале повеќе од 20 години од смртта на оставителот, додека пак од друга страна од донесеното правосилно наследно решение до подигнувањето на тужбата не поминал објективниот рок од 10 години, наоѓа примена апсолутниот рок на застареност на правото предвиден во член 136 став 2 од Законот за наследувањето или пак ставот 1 од истиот член во ситуација кога имаме правосилно наследно решение, ја исклучува примената на став 2 од истиот член.

ЗАКЛУЧОК

Во ситуации при поведен спор за право на наследување по поднесена тужба за утврдување на право на наследување во ситуација кога имаме приговор за застареноста на правото, доколку изминал апсолутниот рок за застареност предвиден во член 136 став 2 од Законот за наследување, наоѓа примена наведениот апсолутен рок за застареност предвиден во наведената одредба, а не член 136 став 1 од Законот за наследување.

Заклучокот е донесен едногласно.

10. Дали навремениот приговор од должник за незаконитости при извршувањето, кој не е поднесен во доволен број примероци за судот и спротивната странка ќе се отфрли врз основа на одредбите од член 10 и член 86 од Законот за извршување вв. Со член 99 и 101 од ЗПП, во случај кога должникот извршил уредување на приговорот со доставување на поднесок по пошта со препорачана пратка до судот после истекот на законскиот рок од три дена од приемот на барањето од судот за уредување на приговорот, но сепак тоа е поднесено порано, односно во случајот, еден ден пред да биде донесено решението за отфрлање на приговорот?

ЗАКЛУЧОК

Во случај кога должникот извршил уредување на приговорот со доставување на поднесок по пошта со препорачана пратка до судот после истекот на законскиот рок од три дена од приемот на барањето од судот за уредување на приговорот, приговорот ќе се отфрли врз основа на одредбите од член 10 и член 86 од Законот за извршување вв. Со член 99 и 101 став 6 од ЗПП.

Заклучокот е донесен едногласно .

11. Дали судот е надлежен да постапува по тужбата на тужителот со која бара да се утврди према тужениот дека тужителот има право на барател во постапка за утврдување правен статус на бесправен објект и да се задолжи тужениот да го признае тоа право на тужителот и да трпи постапката за утврдување правен статус на бесправно изграден објект и постапката да продолжи пред Одделението за урбанизам, градежништво, станбени работи за заштита на животната средина на општината и по тужбата на тужителот со која бара да се утврди према тужениот дека тужителот има право на утврдување на правен статус на бесправен објект.?

ЗАКЛУЧОК

Судот не е надлежен да одлучува по барањето на тужителот да се утврди дека има право на барател во постапката за утврдување правен статус на бесправен објект, односно по барањето на тужителот дека има право на утврдување на правен статус на бесправен објект.

Судот е надлежен да постапува по тужба и тужбено барање согласно член 10 став 3 од Законот за постапување со бесправно изградени објекти в.в со член 177 од ЗПП со кое се бара да се утврди дека тужителот има појакно право на барател за утврдување на правниот статус на бесправните објекти и да се задолжат тужените да го признаат тоа право, а пресудата да му послужи на тужителот за продолжување на постапката за утврдување на правниот статус на бесправно изградениот објект.

Заклучокот е донесен со мнозинство гласови.

12. Кога во текот на постапката како доказ бил изведен наод и мислење на вешто лице со повеќе дополнувања доставен од тужителот, а тужениот во текот на постапката не доставил свој наод и мислење и првостепениот суд сметал дека дадениот наод и мислење со дополненијата е нејасен и нецелосен и поради грешки не било можно да биде прифатено како солидна основа за утврдување на основот и висината на долгот, дали првостепениот суд во смисла на член 246 став 2 од ЗПП може да определи изведување на доказ супервештачење и дали доколку се работи за суштествена повреда на постапката, второстепениот суд на ова повреда ќе внимава по службена должност?

ЗАКЛУЧОК

Супервештачење судот ќе определи во смисла на член 246 став 2 од ЗПП, само доколку во текот на постапката се изведени две спротиставени вештачења.

Непочитувањето на оваа одредба претставува суштествена повреда на која судот внимава по службена должност.

Заклучокот е донесен едногласно.

13. Во кој рок застарува паричното побарување по основ на неплатени трошоци за пружање адвокатски услуги кои произлегуваат од договор склучен помеѓу тужителот како полномошник – адвокат и тужениот како властодавец, дали се применува рокот од член 363 став 1 од ЗОО или пак одредбата од член 360 од истиот закон, поточно дали рокот за застареност изнесува три години или пет години од стасаноста на побарувањето?

ЗАКЛУЧОК

Парично побарување по основ надомест неплатени трошоци за адвокатски услуги застарува во рок од 5 години согласно член 360 од ЗОО

Заклучокот е донесен едногласно.

З А К Л У Ч О Ц И

Од Врховен суд на РСМ од работната средба на граѓанските оддели на Апелационите судови во Република Северна Македонија и Врховниот суд на РСМ за воедначување на судската практика, одржана на 28-30 11.2019 година во Струга

Поставени правни прашања и заклучоци по истите:

1. По правното прашање: „Дали работоводниот орган кој незаконито е разрешен од работоводниот орган во институцијата од јавниот сектор може и има право да бара надомест на штета поради незаконито дејствие од работоводен орган, односно директор на институција согласно чл.102 од ЗРО во висина на платата која би ја примил до истекот на мандатот за кој бил избран, до колку не би бил разрешен од таа должност“?

Врховениот суд има изразен став преку судски одлуки дека работоводниот орган (менаџерот) кој незаконито е разрешен од работоводен орган во институција од јавниот сектор може и има право да бара надомест на штета поради незаконито дејствие од работоводен орган, односно директор на институција.

2. По правното прашање : „При поништување на одлука за откажување на договорот за вработување со понуда на нов променет договор за вработување, согласно чл.78 од ЗРО, дали работникот ќе се врати на работа на соодветно на неговата стурчна подготовка или ќе се врати на работно место на кое бил пред отказот“?

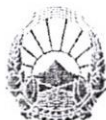
Врховниот суд има изразено став преку судски одлуки дека при поништување на одлуката за откажување на договоро за вработување со понуда на нов променет договор за вработување, согласно чл.78 од ЗРО, работникот ќе се врати на работно место на кое бил пред откажување на договорот за вработување.

3. По правното прашање : „Дали судот е надлежен да постапува по тужбата на тужителот со која бара да се утврди према тужениот дека тужителот има право на барател во постапката за утврдување правен статус на бесправен објект и да се задолжи тужениот да го признае тоа право на тужителот и да трпи постапката за утврдување правен статус на бесправно изграден објект и постапката да продолжи пред одделението за урбанизам, градежништво,

станбени работи за заштита на животната средина на Општината и по тужбата на тужителот со која бара да се утврди спрема тужениот дека тужителот има право на утврдување на правен статус на бесправен објект,„?

Врховен суд има изразен став преку судска одлука дека судот не е надлежен да одлучува по барањето на тужителот да се утврди дека има право на барател во постапка за утврдување правен статус на бесправен објект, односно по барањето на тужителот дека има право на утврдување на правен статус на бесправен обејкт.

Република Северна Македонија

Министерство за правда
Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права

Бр. 0901-36/1
Скопје 21-01-2021 година

ДО:
СОБРАНИЕ НА РСМ
УСТАВЕН СУД НА РСМ
ВРХОВЕН СУД НА РСМ
АПЕЛАЦИОНЕН СУД СКОПЈЕ
АПЕЛАЦИОНЕН СУД БИТОЛА
АПЕЛАЦИОНЕН СУД ГОСТИВАР
АПЕЛАЦИОНЕН СУД ШТИП
ОСНОВЕН КРИВИЧЕН СУД СКОПЈЕ
ОСНОВЕН СУД ВЕЛЕС
ОСНОВЕН СУД БИТОЛА
УПРАВЕН СУД НА РСМ
ВИШ УПРАВЕН СУД НА РСМ
СУДСКИ СОВЕТ НА РСМ
МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА
ДРЖАВНО ПРАВОБРАНИТЕЛСТВО НА РСМ
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ НА РСМ
АКАДЕМИЈА ЗА СУДИИ И ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ НА РСМ
АДВОКАТСКА КОМОРА НА РСМ
ЗДРУЖЕНИЕ НА СУДИИ НА РСМ
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО (СЕКТОР
ЗА ШУМСКА ПОЛИЦИЈА)
ЈП ЗА СТОПАНИСУВАЊЕ СО ДРЖАВНИТЕ ШУМИ - НАЦИОНАЛНИ ШУМИ
АГЕНЦИЈА ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ОДЗЕМЕН ИМОТ

ПРЕДМЕТ: ПРЕСУДА НА ЕВРОПСКИОТ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА ВО СЛУЧАЈОТ АНЕВ И НАЈДОВСКИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА (Апликации бр. 17807/15 и 17893/15), ОД 3 СЕПТЕМВРИ 2020 Г.

Почитувани,

Европскиот суд за човекови права (ЕСЧП), на 3 септември 2020 година, донесе пресуда во случајот Анев и Најдовски против РСМ (А.бр. 17807/15 и 17893/15), со која беше констатирана повреда на членот 1 од Протоколот бр. 1 (право на сопственост) од Европската Конвенција за заштита на човековите права и основните слободи (Конвенцијата). Пресудата стана правосилна со денот на нејзиното донесување¹.

¹ ЕСЧП согласно член 28 § 1 (б) од Конвенцијата, ја донесе предметната пресуда во судска формација од тројца судии, имајќи предвид дека околностите во конкретниот случај се предмет на веќе добро воспоставена судска пракса на ЕСЧП

Република Северна Македонија

Министерство за правда

Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права

ФАКТИ НА СЛУЧАЈОТ²

Предметот пред ЕСЧП произлезе од две апликации А.бр.17897/15 и 17893/15, поднесени до ЕСЧП, од страна на г. Веле Анев и г. Борче Најдовски („апликанти“), соодветно³. Тие се жалеле на повреда на нивното право на сопственост, загарантирано со членот 1 од Протоколот бр. 1 од Конвенцијата, поради тоа што во посебни прекршочни постапки биле прогласени за виновни за сторен прекршок (поради непоседување соодветна документација за дрвата што ги превезувале со нивните камиони), во кои постапки, покрај изречената глоба, им биле одземени и камионите.

Апликација бр. 17807/15

Апликантот Веле Анев вршел превоз на дрва, кога од страна на шумската полиција му била извршена контрола и било утврдено дека податоците од испратницата која ја приложил не се совпаѓале со жигот на дрвата и со возилото со кое ги превезувал.

На 16 јануари 2014 година, Основниот суд во Велес го прогласил г. Анев за виновен за сторен прекршок предвиден во членот 104 став 1 точка 11 од Законот за шумите. Со истата пресуда, му била изречена глоба во износ од 3.000 евра, а во согласност со членот 104 став 3 од истиот закон и членот 105 од Законот за прекршоци кој упатува на Законот за кривична постапка, на апликантот му биле одземени камионот и дрвата.

Последователно поднесената жалба од страна на апликантот, со која ги оспорил изречената глоба и мерката за одземање како незаконски и прекумерни, била одбиена од Апелациониот суд Скопје, кој во целост ја потврдил пресудата на понискиот суд.

Апликација бр. 17893/15

Апликантот Борче Најдовски, вршел превоз на дрва, кога од страна на шумската полиција му била извршена контрола и било утврдено дека временскиот период во кој бил вршен превозот не се совпаѓал со податоците од испратницата која ја приложил.

На 18 септември 2014 година, Основниот суд во Битола го прогласил г. Најдовски за виновен за прекршок предвиден во членот 104 став 1 точка 11 од Законот за шумите. Со истата пресуда, му била изречена глоба во износ од 3.000 евра, а во согласност со член 104 став 3 од истиот закон, член 41 и 105 од Законот за прекршоци, на апликантот му биле одземени камионот и дрвата.

² За подетален преглед на фактичката состојба во конкретниот случај, во прилог пресудата на ЕСЧП.

³ Поради сличните фактички и правни околности на апликациите, ЕСЧП одлучи да ги оценува заедно и да одлучи со една пресуда.

Република Северна Македонија

Министерство за правда
Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права

Последователно поднесената жалба од страна на апликантот, со која ги оспорил изречената глоба и мерката за одземање како незаконски и прекумерни, била одбиена од Апелациониот суд Битола, кој во целост ја потврдил пресудата на понискиот суд.

ОЦЕНКА И ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ЕСЧП

Повреда на членот 1 од Протоколот бр.1 од Конвенцијата

ЕСЧП при одлучување во конкретниот случај се согласил дека изречените мерки за одземање на возилата (камионите) биле засновани на закон, односно на одредбите од Законот за шумите и Законот за прекршоците и на членот 100-А од Кривичниот законик.

Исто така, ЕСЧП се согласил дека изречените мерки за одземање на возилата имале за цел односно се стремеле кон остварување на легитимната цел – спречување на вршење на незаконити дејствија, што е од јавен интерес.

Меѓутоа, во конкретниот случај, ЕСЧП констатирал дека изречените мерки биле непропорционални бидејќи им наметнале прекумерен товар на апликантите поради отсуство на разумен однос на пропорционалност помеѓу применетите мерки од една страна и заштитата на правото на сопственост на апликантите од друга страна.

ЕСЧП до последно споменатата констатација стигнал имајќи ги предвид следниве околности:

прво, фактот дека возилата биле одземени во контекст на прекршочни постапки како дополнителни мерки на изречената глоба и на одземањето на дрвата што апликантите ги превезувале;

второ, мерките за одземање на возилата биле задолжителни според домашното законодавство и дека ваквото одземање по автоматизам, ги лишило од каква било можност да приговараат и за какви било изгледи за успех во постапките;

трето, во околностите на случајот не постоеле какви било причини за стравување дека возилата би биле употребени за извршување на други незаконити дејствија;

четврто, мерките не биле изречени со цел обезбедување на материјално обештетување за настанатата штета, туку повеќе со цел одвраќање и спречување на вршење на незаконити дејствија;

петто, не биле дадени убедителни причини поради кои изречената глоба и одземените дрва кои биле превезувани од страна на апликантите, не биле доволни да го постигнат

Република Северна Македонија

Министерство за правда

Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права

посакуваниот ефект на одвраќање и спречување од вршење на слични прекршоци во иднина;

Околностите и констатациите наведени погоре го довеле ЕСЧП до заклучок дека во конкретниот случај има повреда на членот 1 од Протоколот бр. 1 од Конвенцијата.

ПРАВИЧЕН НАДОМЕСТ

ЕСЧП одлучил дека државата треба да им ги врати одземените возила на апликантите, во состојба во која биле во моментот на одземање, а доколку таквата реституција не е можна тогаш да им исплати на г. Анев 3.000 евра и на г. Најдовски 6.038 евра, по основ на материјална штета за одземените возила. Исто така ЕСЧП на апликантот г. Најдовски му досуди износ од 3000 евра по основ на нематеријална штета. Во врска со трошоците направени пред ЕСЧП, на г.Анев му беа досудени 769 евра, додека на г. Најдовски 1.500 евра.

Со почит,

В.Д Директор на Бирото за застапување
на РСМ пред ЕСЧП-Владин Агент,
м-р Даница Џонова

Прилог:

Пресуда на ЕСЧП, Анев и Најдовски против РСМ (А.бр. 17807/15 и 17893/15), во превод на македонски

Република Северна Македонија

Министерство за правда

**Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права**

Бр. 0901 - 49/1
Скопје 27-01-2020 година

ДО:

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УСТАВЕН СУД НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
АПЕЛАЦИОНЕН СУД БИТОЛА
АПЕЛАЦИОНЕН СУД ГОСТИВАР
АПЕЛАЦИОНЕН СУД ШТИП
УПРАВЕН СУД
ВИШ УПРАВЕН СУД
СУДСКИ СОВЕТ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
СОВЕТ НА ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ВИШО ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО СКОПЈЕ
ВИШО ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО БИТОЛА
ВИШО ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО ГОСТИВАР
ВИШО ЈАВНО ОБВИНИТЕЛСТВО ШТИП
ДРЖАВНО ПРАВОБРАНИТЕЛСТВО НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
НАРОДЕН ПРАВОБРАНИТЕЛ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ПРАВДА
АКАДЕМИЈА ЗА СУДИИ И ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА
АДВОКАТСКА КОМОРА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ЗДРУЖЕНИЕ НА СУДИИ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
ЗДРУЖЕНИЕ НА ЈАВНИ ОБВИНИТЕЛИ НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

**ПРЕДМЕТ: ЈАНЕВСКИ ПРОТИВ СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА А. БР. 30259/15, ПРЕСУДА НА
ЕСЧП ОД 19 НОЕМВРИ 2020 ГОДИНА**

Почитувани,

Европскиот суд за човекови права (ЕСЧП, Судот) на 19 ноември 2020 година донесе пресуда во случајот Јаневски против Северна Македонија А. бр. 30259/15 во која констатираше

Република Северна Македонија

Министерство за правда

**Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права**

повреда на правото на правично судење од членот 6 § 3 (г) од Европската конвенција за човекови права (ЕКЧП, Конвенцијата), односно на апликантот како обвинет му било оневозможено сослушување на сведоците чии искази биле користени како докази против него.

Имено, во конкретниот случај против апликантот била отворена истрага поради сомневање дека сторил кривично дело – измама, односно дека на четири лица им ветил вработување во МВР, во замена за одреден паричен надомест кој истите му го платиле, по што апликантот бил обвинет. Апликантот се жалел дека лицата кои наводно биле измамани, биле сослушани како сведоци од страна на истражен судија и потоа на рочиште во кривичниот суд, но без присуство на апликантот поради што тој немал можност да ги испита, независно од неговите предлози и барања сведоците да бидат сослушани во негово присуство.

При испитувањето дали била сторена повреда на Конвенцијата, Судот се осврна на три прашања (стандарден тест развиен во судската пракса на ЕСЧП (види параграф 27 и 28 од пресудата) кој се применува при вакви наводи за повреда на ЕКЧП – наводи во однос на членот 6 § 3 (г)): прво, дали постоеле добри причини за неприсуството на сведоците на судењето; второ, дали нивните изјави во отсуство на обвинетиот апликант биле единствена или пресудна основа за неговата осуда; и трето, дали постоеле доволно фактори на противтежа да ги компензираат отежнувачките околности под кои работела одбраната.

(а) Дали постоеле добри причини за неприсуство на сведоците на судењето

Судот смета дека во конкретниот случај немало видлива причина за неуспехот од страна на надлежните органи да обезбедат присуство на апликантот на судските рочишта на кои сведоците биле сослушани бидејќи апликантот во тоа време издржувал затворска казна за друго кривично дело, ниту ги прифати како основани аргументите на домашните судови дека постоела неопходна потреба сведоците да бидат сослушани во отсуство на апликантот. Исто така, Судот заклучи дека одбивањето на барањето на апликантот сведоците да бидат сослушани во негово присуство, со образложение дека тие веќе биле испитани во фазата на истражна постапка (во текот на која тој не бил известен за нивното сослушување) и за време на судењето, но во негово отсуство и во отсуство на неговиот адвокат, не може да се смета дека било добра причина за неприсуството на сведоците кои претходно биле испитувани во отсуство на апликантот. Во контекст на аргументите понудени од страна на домашните судови за неопходноста од сослушување на сведоците во отсуство на апликантот, ЕСЧП заведе став дека процедуралната ефикасност, вклучително и правото на судење во разумен рок не може да биде на штета на почитување на минималните права на одбрана на обвинетиот, особено во услови кога апликантот, односно обвинетиот не е одговорен за евентуалното долго траење на постапката или нејзиното одложување. Иако отсуството на добра причина за неприсуство на сведок, само по себе не може да биде пресудно за донесување на заклучок дека постапката била

Република Северна Македонија

Министерство за правда

**Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права**

неправична, сепак тоа е многу важен фактор што треба да се земе предвид при балансирањето кога се оценува целокупната правичност на постапката и фактор што може да претежне во полза на утврдување на повреда на членот 6 § 1 и 3 (г).

б) Дали изјавите на отсутните сведоци како доказ биле единствена или одлучувачка основа за осудата на апликантот

Судот утврди дека иако изјавите дадени од четворицата сведоци не биле единствени докази врз кои домашните судови ја засновале осудителната пресуда против апликантот и не најде причина да цени дали нивните изјави биле одлучувачки докази за неговата осуда, имајќи го предвид неговиот заклучок дека спорните докази очигледно имале значителна тежина за донесувањето на осудителната пресуда, а тоа претставувало отежнувачка околност за одбраната во кривичната постапка. Во врска со ова, Судот забележува дека првостепениот суд се потпрел на овие изјави сметајќи дека апликантот [ги] „довел во заблуда“ сведоците. Во овој контекст треба да се имаат предвид ставовите развиени во судската пракса на ЕСЧП (види параграф 28 од пресудата) според кои обемот на факторите на противтежа потребни за судењето да се смета за правично, ќе зависи од тежината на исказите на отсутните сведоци како докази. Колку се поважни тие докази, толку поголема тежина би требало да носат факторите за противтежа.

в) Дали постоеле доволно фактори на противтежа да ги компензираат отежнувачките околности под кои работела одбраната

Судот утврди дека постоеле неколку фактори за противтежа со кои можело да се компензираат отежнувачките околности предизвикани од прифаќањето на изјавите на сведоците како докази од домашните судови, без апликантот да има можност да ги испита. Имено, во текот на кривичната постапка, покрај изјавите на сведоците, биле ценети и:

1. материјалните докази најдени во возилото на апликантот (договор за заем на парични средства и лични документи на некои од сведоците) со кои се потврдуваат нетестираните изјави на сведоците;
2. изјавите од сведоците биле доследни и конзистентни едни со други; и
3. апликантот имал можност да презентира своја верзија на настаните и да изрази сомнеж во веродостојноста на сведоците.

Сепак, Судот утврди дека само еден од членовите на последниот состав на судскиот совет (претседателот на судскиот совет) кој ја донел пресудата, останал член на судскиот совет во чие присуство биле сослушани сведоците, а двајцата судски поротници биле сменети во текот на постапката, и оттука, само тој бил способен да ги оценува доказите.

Во околностите на случајот, ограничувањата што влијаеле на апликантот во користење на неговите права на одбрана не биле со согласност со гаранциите за правично судење и соодветно на тоа, била сторена повреда на членот 6 § 3 (г) од Конвенцијата.

Република Северна Македонија

Министерство за правда

Биро за застапување на Република Северна Македонија
пред Европскиот суд за човекови права

ЕСЧП со својата пресуда ја задолжи државата во рок од три месеци од правосилноста на истата да му исплати на апликантот износ од 1.720 евра за досудените судски трошоци.

Меѓудругото, би сакале да Ве известиме дека согласно правилата на Судот, бидејќи пресудата беше донесена од страна на судски совет составен од тројца судии, таа стана правосилна со денот на нејзиното објавување, односно на 19 ноември 2020 година.

Ви благодариме на соработката.

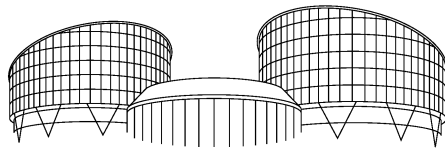
Со почит,

в.д. Директор на Бирото за застапување
на РСМ пред ЕСЧП-Владин Агент,
м-р Даница Понова

Прилог: Пресуда на ЕСЧП од 19 ноември 2020 година во превод на македонски јазик

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПРВ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ АСП ПП ДООЕЛ против СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

(Жалба број 66313/14)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР
06 јуни 2019

Оваа пресуда е конечна но може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот АСП ПП ДООЕЛ против Република Северна Македонија,

Европскиот Суд за човекови (Прв Оддел), заседавајќи во Совет составен од:

Aleš Pejchal, Претседател,

Tim Eicke,

Jovan Plevski, судии,

и *Renata Degener, Заменик Секретар на Одделот,*

Расправјаќи на нејавна седница на 14 Мај 2019 година,

Ја донесе следната пресуда која ја усвои на истиот датум:

ПОСТАПКА

1. Постапката е иницирана со жалба (број 66313/14) против Република Северна Македонија, поднесена до Судот според член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи (“Конвенцијата”) од страна на Асп Пп Дооел, друштво регистрирано во Охрид (“друштвото жалител”), на 30 Септември 2014 година.

2. Друштвото жалител беше застапувано од страна на г-дин В. Поцевски, адвокат од Скопје. Владата на Република Северна Македонија (“Владата”) беше застапувана од страна на поранешниот агент Г-дин К. Богданов, подоцна наследен од сегашниот агент Г-ѓа Д. Цонова.

3. На 24 август 2016 година, известување за жалбите на друштвото жалител според член 6 за неконзистентна судска пракса и недостаток на образложение и жалба според член 1 од Протоколот број 1 беше доставено до Владата а остатокот од жалбата беше прогласена за недопуштена согласно правилото 54 § 3 од Правилата на Судот.

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

4. На 30 ноември 2004 година, друштвото жалител потпишало договор (“договорот”) со Министерството за финансии (“Министерството”) за инвестициски заем, изразен во еквивалент на националната валута, со отплати пресметани во евра (во денарска противвредност пресметана во евра). Клазулата 11 од договорот предвидува дека законската затезна камата (затезна камата по стапка

утврдена со закон) требало да се плати за сите заостанати отплати, кои, според анексот кој претставува дел од договорот, биле изразени во евра.

5. На 4 септември 2012 година извршител издал налог за извршување според условите од договорот. Приговорот и жалбата на друштвото жалител против налогот за извршување биле одбиени како од Претседателот на првостепениот суд Охрид (Основен суд Охрид) така и од Апелациониот суд Битола, со што конечната одлука била со датум 3 април 2013 година.

6. На 17 мај 2013 година друштвото жалител поднело граѓанска тужба против Министерството за финансии барајќи поништување на клаузулата 11 од договорот, тврдејќи дека, во согласност со домашното законодавство, каматата на отплатата на кредитите во странска валута треба да се пресмета врз основа на домашната стапка на таа странска валута (домицилна камата) наместо законска затезна каматна стапка. Во таа смисла, жалителот се повикал на пресуда од Врховниот суд со која била поништена истата одредба, содржана во идентичен договор кој се однесувал на даден заем на друго лице од Државата (Рев1. Бр 74/2012).

7. Тужбеното барање на друштвото жалител било одбиено од Основниот суд Охрид и од Апелациониот суд во Битола на 7 октомври и 13 јануари 2014 година, секој од нив сметал дека заемот е одобрен во националната валута и затоа се применува законската казнена каматна стапка. Ниту еден од судовите не ја коментирал судската пракса на Врховниот суд. Конечната пресуда била доставена до претставникот на друштвото жалител на 31 март 2014 година.

8. На 27 мај 2015 година била отворена постапка за стечај во однос на друштвото жалител.

II. РЕЛЕВАНТНА ДОМАШНА СУДСКА ПРАКСА

9. Во пресудите Рев.1 бр. 168/2011 од 8 февруари 2012 година, Рев 1 бр.74/2012 година од 6 декември 2012 година и Рев бр.202/2012 од 24 Октомври 2013 година, Врховниот суд утврдил дека каматата на заемите доделени од страна на Државата кои требало да се исплаќаат во суми изразени во странска валута треба да се пресметува врз основа на домашната каматна стапка на таа валута. Врховниот суд завземал став дека ратите за отплата на кредитот се одлучувачки фактор во случаите, и бидејќи во тие случаи ратите биле изразени во странска валута, законската казнена каматна стапка не била применлива. Истото стојалиште било завземено и во две пресуди на апелациониот суд (ТСЖ бр.828/08 од 21 мај 2008 година и ТСЖ 1527/09 од 11 ноември 2009 година).

ПРАВО

I. НАВОДНИ ПОВРЕДИ НА ЧЛЕН 6 ОД КОНВЕНЦИЈАТА И ЧЛЕН 1 ОД ПРОТОКОЛОТ БР.1 КОН КОНВЕНЦИЈАТА

28. Друштвото жалител се жалеше дека домашните судови го одбиле неговото тужбено барање спротивно на воспоставената судска пракса без да дадат никакви причини во своите одлуки за нивното разликување од таквата судска пракса. Како резултат на тоа, била применета повисока каматна стапка на ратите од заемот. Жалителот се повикува на член 1 од Конвенцијата и член 1 од Протоколот бр.1 кон Конвенцијата. Член 6, во својот релевантен дел, гласи:

Член 6

“Во утврдувањето на неговите граѓански права и обврски ... секој има право на правично .... судење .... пред ..... суд ... ”

Член 1 од Протоколот Бр.1 кон Конвенцијата го предвидува следново:

Член 1 од Протоколот бр.1

“ Секое физичко или правно лице има право на мирно уживање на својот имот. Никој не може да биде лишен од својот имот, освен заради јавен интерес и под услови предвидени со закон и со општите принципи на меѓународното право.

Претходните одредби не навлегуваат во правото на државите да донесуваат закони кои ги сметаат за неопходни за регулирање на користењето на имотот согласно општиот интерес или заради сигурно плаќање на данокот, другите придонеси и парични казни. ”

A. Допуштеност

1. Некомпатибилност *ratione personae* и злоупотреба на правото на индивидуална жалба

11. Владата предложи Судот да ја одбие жалбата како недопуштена *ratione personae* како резултат на пропуштањето на друштвото жалител да го извести Судот за тековната постапка за стечај (види параграф 8 погоре). Според нивно мислење, тоа исто така преставува злоупотреба на правото на индивидуална жалба. Овие приговори следеа по поднесоците на друштвото жалител поднесени до Судот, со кои го информира Судот за постапката за стечај и поднел писмо за

овластување за неговиот застапник, издадено од назначениот стечаен управник.

12. Друштвото жалител тврдеше дека го информирало Судот за тие околности веднаш штом било покането да поднесат поднесоци.

13. Судот забележува дека институтот стечајна постапка сама по себе не значи дека друштвото жалител престанало да постои, или дека неговите побарувања и обврски биле згаснати на домашно ниво. Соодветно на тоа, самата стечајна постапка не влијае на статусот на друштвото жалител како жртва пред Судот.

14. Понатаму, иако би било соодветно друштвото жалител да го извести Судот веднаш штом се отвора постапка за стечај, пропуштањето само по себе, кое не влијае на суштината на случајот, не може да се смета за злоупотреба на правото на индивидуална жалба (спореди *Lukarev v. the Republic of Macedonia* (dec.), no. 3172/07, § 24 15 January 2013, и *Gross v. Switzerland* [GC], no. 67810/10, § 35, ECHR 2014). Заради тоа, приговорите на Владата по овие основи мора да се одбијат.

2. Усогласеност со временскиот рок од шест месеци

15. Владата се произнесе дека шестмесечниот рок почнал да тече од одбивањето на жалбата на друштвото жалител во извршната постапка, односно на 3 април 2013 година (види став 5 погоре) и дека последователната граѓанска тужба поднесена од друштвото жалител немала изгледи за успех.

16. Друштвото жалител тврдеше дека жалбата се однесува исклучиво на граѓанската постапка.

17. Судот забележува дека извршната постапка не е предмет на жалбата. Заради тоа, таквата постапка е ирелевантна за предметниот случај, кој единствено се однесува на граѓанската постапка опишана погоре (види параграф 6 и 7). Со оглед на датумот на доставување на конечната одлука во таа постапка (види параграф 7 погоре) приговорот на Владата во таа насока мора да се одбие.

3. Заклучок

18. Судот забележува дека жалбата не е очигледно неоснована во смисла на членот 35 § 3 (a) од Конвенцијата. Понатаму забележува дека не е недопуштена по било која друга основа. Затоа мора да се прогласи за допуштена.

Б. Основаност

1. Жалба според член 6 од Конвенцијата

(а) Поднесоци на странките

19. Потпирајќи се на анексот на договорот (види став 4 погоре), друштвото жалител тврди дека заемот бил издаден и отплатен во странска валута. Тоа тврдеше дека домашната судска пракса била применлива и дека неговиот случај бил единствениот во кој судовите одлучиле спротивно на судската пракса без да дадат причини за нивната одлука да се откажат од таквата пракса.

20. Владата тврди дека случајот на друштвото жалител бил фактички различен од пресудите што се споменуваат поради фактот што кредитот бил одобрен во домашна валута, додека пресудите се однесувале на засегнатите заеми дадени во странска валута

(б) Оценка на Судот

21. Општите принципи во однос на должноста на домашните судови да дадат соодветно и доволно образложение се сумирани во случајот на *Moreira Ferreira v. Portugal (no. 2)* ([GC], no. 19867/12, § 84, 11 July 2017).

22. Судот забележува дека предметниот случај се однесува на граѓанска постапка во која жалителот барал поништување на одредбата од договорот за заем според која домашната законска затезна каматна стапка би се применувала на подоцнежни исплати направени во странска валута. Валутата на отплатата била утврдена како одлучувачки фактор од страна на Врховниот суд во случаите кои биле идентични на сегашниот, за релевантните фактички и правни прашања. Имено, Врховниот суд сметал дека во такви околности треба да се применат стандардните каматни стапки што се применуваат на валутата на отплатата на кредитот, наместо законската затезна каматна стапка (види параграф 9 погоре). Судот понатаму забележува дека отплатата во конкретниот случај била изразена и во странска валута (види параграф 4 погоре).

23. Врховниот суд не ја испитал оваа судска пракса во случајот на друштвото-жалител, иако друштвото жалител експлицитно се повикало на таквата пракса (види параграф 6 и 7 погоре).

24. Според судската пракса на Судот, постоењето на добро воспоставена домашна јуриспруденција наметнува обврска на Апелациониот суд во Битола да даде подетално објаснување за тоа зошто донел спротивна одлука (види, *mutatis mutandis, Gorou v. Greece (no. 2)* [GC], no. 12686/03, § 38, 20 March 2009, and *Atanasovski v. the Republic of Macedonia*, no. 36815/03, § 38, 14 January 2010).

25. Отсуството на какво било објаснување од страна на тој суд во врска со неговото отстапување од воспоставената судска пракса за ова прашање е доволно за да му се овозможи на Судот да заклучи дека имало повреда на членот 6 § 1 од Конвенцијата.

2. *Жалба според член 1 од Протоколот бр. 1*

26. Друштвото жалител се жалеше дека повисока каматна стапка била применета на неговите отплати како резултат на примената на домашната законска затезна каматна стапка.

27. Имајќи го предвид својот наод во врска со член 6 § 1, Судот смета дека не е потребно да се испита дали, во овој случај, постои повреда на член 1 од Протоколот број 1 кон Конвенцијата (види *Petko Petkov v. Bulgaria*, no. 2834/06, § 38, 19 February 2013, и *Nikolov v. the Republic of Macedonia*, no. 41195/02, § 29, 20 December 2007, со понатамошни референци).

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

28. Член 41 од Конвенцијата предвидува:

“Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините протоколи, и ако внатрешното право на заинтересираната Висока страна договорничка овозможува само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот и дава на оштетената страна, доколку е потребно, правично задоволување.”

A. Надомест на штета

29. Друштвото жалител побара 10.000 евра (ЕУР) за материјална штета, тврдејќи дека овој износ настанал како резултат на извршувањето на задоцнетите отплати според договорот за заем. Понатаму, побара и 5.000 евра во смисла на нематеријална штета.

30. Владата ги оспори овие барања како неосновани и прекумерни.

31. Судот не утврди причинско-последична врска помеѓу утврдената повреда и материјалната штета што ја побарува друштвото жалител. Затоа го отфрла барањето под оваа глава.

32. Во врска со износот побаран како надомест на нематеријална штета, а имајќи ја предвид својата судска пракса (види, на пример, *Euromak Metal Doo v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, no.

68039/14, § 55, 14 June 2018), Судот смета дека, на рационална основа, треба да се додели награда од 2.400 евра, плус било кој данок што може да се наплати.

Б. Трошоци

33. Друштвото жалител, исто така, побара 267 евра за трошоците направени пред домашните судови и 1.292 евра за оние што настанале пред Судот. Што се однесува до последните трошоци и расходи, тоа се однесува на тарифата на Македонската адвокатска комора.

34. Владата го оспори барањето за трошоци како неосновано и прекумерно.

35. Според судската пракса на Судот, жалителот има право на надомест на трошоците само доколку се покаже дека тие биле всушност и неопходно направени и дека се разумни во однос на квантитет (види *Editions Plon v. France*, по. 58148/00, § 64, ECHR 2004-IV). Што се однесува до документите што ги поседува, Судот смета дека е разумно да му се досуди на друштвото-жалител 170 евра за постапките направени пред домашните судови и сума од 1.220 евра за трошоците направени пред Судот, плус било кој данок што може да се наплати на друштвото жалител.

В. Затезна камата

36. Судот смета дека е соодветно затезната каматна стапка да се заснова на најниската стапка за позајмени средства на Европската централна банка, на која треба да се додадат три процентни поени.

ЗАРАДИ ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Ја прогласува* жалбата за допуштена;
2. *Смета* дека постои повреда на член 6 § 1 од Конвенцијата;
3. *Смета* дека нема потреба да се испитува жалбата според член 1 од Протоколот бр.1 кон Конвенцијата;

4. Смета

(а) дека тужената држава треба да му ги плати на друштвото жалител во рок од три месеци следните износи што треба да се конвертираат во националната валута на тужената држава по стапка што важи на денот на исплатата:

(i) 2.400 евра (две илјади и четиристотини евра), плус било кој данок кој може да бидат наплатен, во поглед на нематеријална штета;

(ii) 1.390 евра (илјада триста и деведесет евра), плус било кој данок што може да се наплати на друштвото жалител, во однос на трошоци;

(б) дека по истекот на горенаведените три месеци до исплата ќе се плати единствена камата на горенаведените износи по стапка еднаква на најниската каматна стапка за позајмени средства на Европската централна банка во текот на стандардниот период плус три процентни поени;

5. *Го отфрла* остатокот од жалбата на друштвото жалител за справедлив надомест.

Изготвено на Англиски јазик и објавено во писмена форма на 6 Јуни 2019 година, согласно Правилото 77 §§ 2 и 3 од Правилата на Судот.

Renata Degener
Заменик Секретар

Aleš Pejchal
Претседател

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПРВ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ АДИЛОВСКА ПРОТИВ СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

(Број на апликација 42895/14)

ПРЕСУДА

Член 6 § 1 (граѓанско право) - Пристап до суд - Испитување на основаноста на имотното побарување на апликантката, условено од учество на сите потенцијални наследници на нејзиниот покоен татко - Несразмерен товар

СТРАЗБУР

23 јануари 2020

*Пресудата ќе стане правосилна под услови урврдени во членот 44 § 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски **измени**.*

Во случајот Адиловска против Северна Македонија, Европскиот суд за човекови права (Прв оддел), заседавајќи во Совет составен од:

Ksenija Turković, Претседател,
Krzysztof Wojtyczek,
Aleš Pejchal,
Pauline Koskelo,
Tim Eicke,
Jovan Ilievski,
Raffaele Sabato, *судии*

и Abel Campos, *Секретар на Одделот*,
на нејавна седница одржана на 17 декември 2019 година ја донесе следната пресуда:

ПОСТАПКА

1. Постапката беше иницирана со апликација (бр. 42895/14) против Република Северна Македонија поднесена до Судот согласно член 34 од Конвенцијата за заштита на човекови права и основни слободи („Конвенцијата“) од страна на Македонка/државјанка на Република Северна Македонија, г-а Ајше Адиловска („апликантката“), на 3 јуни 2014 година.

2. Апликантката беше застапувана од страна на г-а Н. Димитрова, адвокатка од Скопје. Владата на Северна Македонија („Владата“) беше застапувана од страна на нејзиниот поранешен агент, г. Костадин Богданов, подоцна наследен од сегашната агентка, г-а Даница Џонова.

3. Апликантката потпирајќи се на членот 6 § 1 од Конвенцијата и на член 1 од Протоколот бр. 1 се жалела дека основаноста на нејзиното барање во граѓанска постапка не било испитувано од страна на домашните судови бидејќи истите утврдиле дека таа немала активна легитимација.

4. На 24 август 2016 година, Владата беше известена за апликацијата на апликантката.

5. На 1 јуни 2018 година Претседателот на одделот согласно правилото 38 § 1 од Правилата на Судот, одлучил да ги прифати задоцнетите опсервации на апликантката од 4 април 2018 година.

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

6. Апликантката е родена во 1963 година и живее во Скопје.

7. На 27 мај 2004 година, апликантката преку нејзината адвокатка поднела тужба против Н.С. за утврдување на право на сопственост на недвижност која наводно нејзиниот покоен татко (Иб.О. кој починал во 1994 година) ја купил од неговиот брат (покоен свекор на спротивната странка) во периодот околу 1965 година. Подоцна, двете сестри на апликантката се приклучиле на постапките како сопарничари.

8. По враќање на повторно постапување и одлучување на предметот, на 22 март 2011 година апликантката го изменила нејзиното тужбено барање, дополнително барајќи утврдување на ништовност на договорот од 2010 година за купопродажба на недвижност, склучен помеѓу Н.С. како продавач и И.О. и Б.О. како купувачи. Таа исто така барала забрана за отуѓување на спорниот имот за да се заштити истиот.

9. На 19 март 2012 година Основниот граѓански суд ја уважил тужбата на апликантката, утврдил ништовност на договорот и утврдил сопственост на недвижноста во полза на апликантката и нејзините сестри. Не била донесена одлука во однос на барањето на апликантката за забрана за отуѓување.

10. На јавната седница одржана на 4 октомври 2013 година, Апелациониот суд Скопје ја преиначил првостепената пресуда и ја одбил жалбата на апликантката, утврдувајќи дека Иб.О. имал осум деца од два брака, тие ги вклучиле тројцата тужители, но исто така и таткото на вториот и третиот тужен (И.О. и Б.О.) и четири други наследници кои не биле меѓу тужителите. Откако во иницираната граѓанската постапка на страната на апликантката и нејзините две сестри биле само три од законските наследници на Иб.О., судот утврдил дека апликантката и нејзините сестри немаат целосна активна легитимација за да бараат утврдување на сопственост на недвижноста, и поради тоа немаат правен интерес да бараат утврдување на ништовност на купопродажниот договор. Судот не ги земал предвид аргументите кои биле дадени на расправата од страна на адвокатот на апликантката, во смисла на тоа дека иако останатите наследници биле свесни за постапките, тие не покажале намера за вклучување во истите.

11. Апликантката примила примерок од пресудата на 16 декември 2013 година.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО И ПРАКСА

Релевантно домашно право

1. *Закон за сопственост и други стварни права од 2001 (Службен весник број 18/2001, 92/2008, 139/2009, 35/2010)*

12. Според членот 31(3) од овој закон, ако сосопственичките делови на неподелената ствар не се определени, се претпоставува дека сосопствениците имаат еднакви делови.

2. *Закон за наследувањето (Службен весник број 47/1996)*

13. Членот 13 од овој закон предвидува дека децата и брачниот другар на оставителот, сочинувајќи го првиот наследен ред, ја наследуваат оставината на еднакви делови.

3. *Закон за парнична постапка од 1998 (со додатни измени)*

14. Според член 2 од овој закон, во парничната постапка судот одлучува во границите на барањата што се ставени во постапката. Членовите 143, 314, 380, 381 и 422 предвидуваат различни процесни правила кои се применуваат во случаите кога домашните судови делумно ја уважуваат жалбата.

ПРАВО

I. НАВОДИ ЗА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 6 ОД КОНВЕНЦИЈАТА И ЧЛЕН 1 ОД ПРОТОКОЛОТ БР. 1 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

15. Апликантката се жалела дека нејзиното тужбено барање било одбиено од страна на домашните судови, без да се испитува основаноста, поради немање активна легитимација, спротивно на домашното законодавство и пракса. Таа се потпрала на членот 6 § 1 од Конвенцијата и членот 1 од Протоколот бр. 1 од Конвенцијата. Овие членови, во релевантниот дел, се следните:

Член 6

„Во определување на неговите граѓански права и обврски... секој има право на фер... сослушување...од страна на независен и непристрасен суд...“

Член 1 од Протоколот бр. 1

„Секое физичко или правно лице има право на непречено уживање на својата сопственост. Никој нема да биде лишен од својата сопственост освен кога е тоа во јавен интерес и под услови определени со закон и општите принципи на меѓународното право.

Предходните одредби на никаков начин не го спречуваат правото на државата да ги примени оние закони кои се неопходни за да се контролира користењето на сопственоста, согласно на општите интереси или да се обезбеди плаќање на даноците или други придонеси или парични казни.

А. Допуштеност*1. Наводи за немање интерес на апликантката за водење на постапката*

16. Владата побара Судот да ја тргне апликацијата од листата на предмети, тврдејќи дека апликантката изгубила интерес за нејзиниот случај со оглед на фактот дека таа одбила да го реши истиот и не успеала да ги достави своите опсервации во одредениот временски рок.

17. Судот забележува дека прифаќањето на условите за пријателско спогодување е право на апликантката, а не обврска, а одбивањето на таквиот предлог не може само по себе да се толкува како недостаток на намера да продолжи со постапката (види *Fedotova v. Russia*, бр.73225/01, §26, 13 април 2006 година). Тој понатаму ја забележува одлуката на Претседателот дека ги прифатил задоцнетите опсервации на апликантката (види параграф 5 погоре).

18. Со оглед на горенаведеното, Судот е со став дека барањето на Владата мора да биде отфрлено откако апликантката јасно укажала дека има желба да ја продолжи постапката пред Судот (види, за разлика, *Скерлевска против Република Македонија*) (дек.), бр. 54372/15, 25 септември 2018 година).

2. Некомпатибилност ratione personae

9. Владата приговори на тоа дека апликацијата била некомпатибилна *ratione personae* со одредбите на Конвенцијата, заради утврдувањето во домашната постапка дека таа немала активна легитимација.

20. Апликантката го оспорила тој приговор.

21. Судот смета дека приговорот на Владата е тесно поврзан со суштината на апликацијата на апликантката и затоа истиот треба да се разгледа заедно со делот на основаноста.

3. Неискористување на домашните правни лекови

22. Владата тврдела дека жалбените наводи на апликантката за повреда на член 1 од Протоколот бр.1 е недопуштена поради пропуштањето да ги исцрпи домашните правни лекови бидејќи не побарала забрана за отуѓување во 2004 година, кога ја почнала граѓанската постапка, туку таа можност ја искористила дури во 2011 година (види параграф 8 погоре). Задоцнувајќи со барањето за забрана, апликантката самата се лишила од ефикасен правен лек за заштита на нејзиното право на сопственост.

23. Апликантката го оспорила приговорот.

24. Судот потсетува на релевантните принципи на Конвенцијата, сумирани во случајот *Vučković and Others v. Serbia* ((preliminary objection) [GC], бр. 17153/11 и 29 други, §§69-77, 25 март 2014 година).

25. Во околностите на конкретниот случај, Судот е со став дека барањето за забрана не било решавачко за граѓанската постапка на апликантката. Во отсуство на било какви спротивни аргументи, не може да се смета дека граѓанската постапка не била адекватна авенија за заштита на правата кои апликантката тврдела дека ги има. Понатаму, Судот повторува дека по искористување на еден правен лек, не е потребно да се искористи друг лек кој во суштина има иста цел (види, меѓу другото, *Moreira Barbosa v. Portugal* (дек.), бр. 65681/01, ЕКЧП 2004 г. V (извадоци) и *Syngelidis v. Greece*, бр. 24895/07, § 32., 11 февруари 2010 година).

26. Следи дека приговорот на Владата за неискористување на домашните правни лекови треба да се одбие.

4. Заклучок

27. Судот забележува дека апликацијата не е очигледно неоснована во смисла на членот 35 § 3 (а) од Конвенцијата. Тој понатаму забележува дека таа не е недопуштена по било какви други основи. Затоа таа мора да се прогласи за допуштена.

Б. Основаност

1. Жалбени наводи согласно член 6 § 1

28. Апликантката тврдела дека таа имала право да иницира судска постапка и дека било неразумно нејзиното појавување пред домашните судови да биде условено со учеството на сите потенцијални наследници на нејзиниот покоен татко, особено со оглед на тоа дека никој не може да биде присилен да учествува во граѓанска постапка како тужител. Дотолку повеќе што, според релевантното домашно законодавство, секој сосопственик има право на судска постапка за заштита на целиот имот во однос на трети лица. Домашните судови требало да ги утврдат релевантните факти и да одлучат за основаноста на нејзиното барање во граѓанската постапка со уважување на истото во целост или делумно, во зависност од проценката на сосопственоста на странките кои ја формираат правната заедница. Другите законски наследници кои не учествувале во постапката, имале право да ги утврдат нивните права против апликантката и другите жалители во одделни постапки.

29. Владата тврдеше дека учеството на сите законски наследници во постапките била неопходна, со оглед на законската претпоставка за заедничка сопственост на сосопствениците (види параграф 12 погоре). Таа понатаму тврдеше дека прашањето на активната легитимација е прашање од суштински закон и истото произлегува од воспоставената врска помеѓу странките и предметот на спорот и треба да биде одлучено врз основа на поединечните факти на случајот. Со оглед на тоа дека Апелациониот суд утврдил дека не сите потенцијални законски наследници на покојниот татко на апликантката се приклучиле во постапката како тужители, тужбата на апликантката не може да се разгледа во делот на основаноста. Ова толкување на процесните правила има за цел да ги заштити наследниците кои не учествувале во постапката и чии права можеле да бидат засегнати. Би било прекумерен товар и спротивно на принципот на процесната ефикасност да се очекува од другите потенцијални наследници да иницираат одделни постапки против апликантката и нејзините сестри.

30. Генералните принципи применливи во однос на пристапот до суд се сумирани во *Zubac v. Croatia* ([GC], бр. 40160/12, §§ 76-79, 5 април 2018 година).

31. Во конкретниот случај граѓанската тужба на апликантката била уважена од страна на првостепениот суд. Сепак, пресудата била укината од страна на Апелациониот суд и жалбата на апликантката била одбиена поради немање активна легитимација, со оглед на тоа дека таа и нејзините две сестри не биле единствени законски наследници на нејзиниот покоен татко, кој имал и други деца (види

параграф 10 погоре). Како резултат на тоа, граѓанската тужба на апликантката била одбиена на процедурална основа.

32. Судот забележува дека проблемот во конкретниот случај е процедуралната пречка која се однесува на активната легитимација на апликантката која ги спречила домашните судови да ја испитаат основаноста на нејзината тужба, а не суштинско ограничување на правото што постои според домашното законодавство (види, спротивно на тоа, *Lupeni Greek Catholic Parish and Others v. Romania* [GC], бр. 76943/11, § 99, 29 ноември 2016). Соодветно, Судот ќе испитува дали одбивање од страна на Апелациониот суд да ја утврди суштината на жалбата на апликантката, неправедно го ограничила нејзиното право на пристап до суд (види, *mutatis mutandis*, *Centre for the Development of Analytical Psychology v. Republic of Macedonia*, бр. 29545/10 и 32961/10, §45, 15 јуни 2017 година).

33. Притоа, ќе испитува дали со барањето за учество на сите потенцијални наследници на покојниот татко на апликантката, судовите наметнале непропорционален товар на апликантката, нарушувајќи го правичниот баланс меѓу оправданото очекување за заштита на правата на сите потенцијални наследници (видете *Lupaş and Others v. Romania*, бр. 1434/02 и уште 2 други, §69, ECHR 2006-XV (извадоци)) и правото на апликантката на пристап до суд.

34. Судот забележува дека прашањето во врска со активната легитимација на апликантката најпрвин произлегло за време на расправата пред Апелациониот суд во која адвокатот на апликантката навел дека другите потенцијални наследници на нејзиниот покоен татко не покажале никаква заинтересираност за да се приклучат во постапката. Тие аргументи, кои биле потврдени со изјава на сведок, не биле земени предвид од страна на Апелациониот суд (види параграф 10 погоре).

35. Според мислењето на Судот, со условување на испитувањето на основаноста на тужбата на апликантката со учеството на сите потенцијални законски наследници, кои биле многубројни и вклучуваат блиски роднини (татко и синови) кои во постапката требало да се појават на различни страни, Апелациониот суд наметнал непропорционален товар на апликантката во нејзиниот обид да обезбеди одлука по нејзиното побарување во граѓанска постапка. Дотолку повеќе што, на Судот не му беше предочено дека ваквото толкување било предмет на добро воспоставена судска пракса (види, за разлика, *Lupaş and Others*, цитирани погоре, §69) Напротив, согласно домашното законодавство, јасно е дека постоела можност судот делумно да ја уважи тужбата, а да го одбие останатиот дел (види параграф 14 погоре).

36. Судот понатаму забележува дека и двете страни тврделе дека на секој наследник кој не учествувал во постапката му било овозможено

да ја утврди сопственоста во одделни постапки, доколку апликантката и нејзините сестри успеале во обезбедување на нивното барање во граѓанска постапка. Во вакви околности, секакви аргументи во име на процесна ефикасност, не можат да преовладат над правото на апликантката судот да го уважи нејзиното барање во граѓанската постапка. Во овој поглед Судот, конечно, забележува дека овие заклучоци се без претпоставување на исходот од домашните постапки за основаноста.

37. Последователно, Судот ги одби прелиминарните приговори на Владата за некомпатибилноста *ratione personae* со одредбите на Конвенцијата и утврди повреда на член 6 § 1 од Конвенцијата.

2. Жалбени наводи согласно член 1 од Протоколот бр. 1

38. Судот смета дека жалбените наводи на апликантката согласно член 1 од Протоколот бр. 1 се непосредно поврзани со веќе испитуваниот член 6 § 1 од Конвенцијата (види параграф 30-37 погоре) и дека не може да го шпекулира исходот на постапката доколку не била утврдена констатираната повреда. Имајќи го предвид заклучокот согласно член 6 дека апликантката била неоправдано спречена да обезбеди утврдување на нејзиното барање во граѓанската постапка, и без претпоставка за прашањето дали апликантката имала сопственост во смисла на член 1 од Протоколот бр. 1, Судот смета дека не е неопходно да одлучи за нејзините жалбени наводи според овој член (види *Petko Petkov v. Bulgaria*, бр. 2834/06, § 38., 19 февруари 2013 година и *Fetaovski v. Republic of Macedonia*, бр. 10649/03, § 60, 19 јуни 2008 година).

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

39. Членот 41 од Конвенцијата предвидува

„Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на нејзините протоколи, и ако внатрешното право на заинтересираната Висока страна договорничка овозможува само делумно отстранување на последиците на таа повреда, Судот и дава на оштетената страна, доколку е потребно, правично задоволување.“

40. Апликантката не доставила валидно барање за правично обештетување. Во недостаток на секакви исклучителни околности (види *Nagmetov v. Russia [GC]*, бр. 35589/08, §92, 30 март 2017 година), Судот не определува надомест согласно овој член.

ПОРАДИ ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Ја прогласува* апликацијата допуштена;
2. *Смета* дека има повреда на член 6 § 1 од Конвенцијата во однос на правото на апликантката за пристап до суд;
3. *Смета* дека не е неопходно да одлучува за наводната повреда на член 1 од Протоколот бр. 1 од Конвенцијата;

Изготвена на англиски јазик и објавена во писмена форма на 23 јануари 2020 година, согласно член 77 §§ 2 и 3 од Деловникот на судот.

Abel Campos
Секретар на Одделот

Ksenija Turković
Претседател